

הקרבות בצומת ג'וחדר
במלחמת יום הכיפורים
6-7 באוקטובר 1973
ניתוח האירוז'

סא"ל (מיל') צבי עופר

טיווח להערכות

אוקטובר 2003

תוכן העניינים

3	פתח דבר
4	"מלחמה היום"
8	עדותו של מג"ד 53
22	עדותו של מ"פ ג/י/ 53
48	עדותו של סמ"פ ג/י/ 53
55	חקיר עוזד בקמן, מ"מ בפל' ג/י/ 53
56	חקיר אברהם לחמן, מ"מ מפל' ו/47
58	לключи מפקדים
60	ניתוח האירוע – עבודה עצמית
	נספח : הצעה להכנות ערכות לימוד באמצעות מחשב 60

רשימות המפות

עמ' 6	תרשים 1 : היערכות הכוחות – 6 באוקטובר בשעה 14:00
7	תרשים 2 : פרישת חט' 188 לקראת המלחמה - 061400
9	תרשים 3 : פרישת הטנקים של גדי 53 לפני תחילת המלחמה - 061400
10	תרשים 4 : פרישת הטנקים של גדי 53 בכו לאחר הפתיחה באש - 061415
13	תרשים 5 : תמונה המצב בגזרה הדורומית בשעה 15:30
16	תרשים 6 : תמונה המצב בגזרה הדורומית בבוקר 7 באוקטובר (07:00)
18	תרשים 7 : פרישת גדי 53 למרחב תל פרס בצהרי 7 באוקטובר
21	תרשים 8 : מסלול התנועה מטל פרס מערבה והיתקלות בכוחותינו – 072100 לערך
23	תרשים 9 : מרחב הלחימה של גדי 53 – מפת עוזר (קוד)
25	תרשים 10 : חלוקת הנזירות בגדי 53 ותוכנית הפרישה
27	תרשים 11 : ההתקפה הסורית בשעה 14:00-15:00. פרישת הכוחות בשעה 16:00. פרישת הכוחות בשעה 15:00
30	תרשים 12 : מפת עוזר לרישום תוכניתך אתה
35	תרשים 13 : המצב בחצות ליל-7 באוקטובר לפי תיאורו של המ"פ – מפת עוזר
37	תרשים 14 : תמונה המצב בבוקר 7 באוקטובר
39	תרשים 15 : ההיערכות בתל פרס ובנה"ל גשור
41	תרשים 16 : תמונה מצב האויב בשעה 071300 לפי דיווח המ"פ
44	תרשים 17 : מסלול התנועה מטל פרס מערבה

פתח דבר

גזרת 53 של חטיבה 188, בפיקודו של סא"ל עוזד אroz ז"ל, שנערכ בגזרה הדורמית של רמת הגולן ערבע מלחתת יום=הכיפורים, ספג את עיקר מתח ההתקפה הסורית ב-6 באוקטובר 1973, משעה 14:00 לערך. בגורת הגזרה, שהשתרעה ממוצב 110 בצפון ועד מוצב 117 (תל ابو עיתר) ורמת מגשימים בדרומ, תקפו בו-זמנית שלוש חטיבות חירסוריות מוגברות כל אחת בגזרת טנקים (41 כלים) ובאמצעי גישור ופריצה, כשבעקבותיהם, בגל השני של ההתקפה שלוש חטיבות טנקים וחטיבה ממוכנת (כ- 320 טנקים). כל זאת בחיפוי ארטילרי כבד.

اللحימה בגורה הדורמית התמקדה בשלוש גזרות משנה: גזרת תל פרט-תל שער סינדיין (מוצב 111); גזרת רפי, גזרת גוחדר; וגזרת מוצב 116, תל א-סק. בחרתי להתמקד בניתוח הלחימה במרחב גוחדר. זאת, משום שזו הייתה גזרת הלחימה העיקרית של גזרת 53 – המג"ד פיקד עליה ישירות, ולהמו כאן שלוש פלוגות: פלי' ג'; פלי' ו/4; ופל' ד/82.

ניתוח הקרבנות מtabביס על עדויותיהם של המפקדים שהשתתפו בלחימה. המפקד המעניין בחומר מסוגל, להערכתני, לנתח את הקרבנות ולהגיע בכוחות עצמו למסקנות וללקחים הთורתיים והמקצועיים. בחרתי להביא את עדויות המפקדים כלשונן, כפי שנגבו סמוך לתום המלחמה, במהלך סיורים שנערכו על-ידי חוקרים של מחלקה ההיסטורית במג"ד. העדויות עובדו על-ידי מבחינה לשונית תוך הקפדה מרבית על רוח הדברים ומהותם. הקיצורים וההשمات באו באותו מקום שבחם הייתה חזקה על דברים, וכן הורדו שאלות החוקרים. הערות תורהות והארות לעדויות עצמן, משלבותם בגוף הטקסט, בתוך סוגרים מרובעים ובמסגרת.

עדותנו של מג"ד 53, סא"ל עוזד אroz, המהווה מסגרת כוללת לניתוח האירוע, מובאת ראשונה. כן מובאות העדויות של: עוזי אוריאלי מ"פ ג'/53; בועז תמיר, סמ"פ ג'/53; עוזד בקמן, מ"מ בפל' ג'; אברהם לחמן, מ"מ בפל' ו/4 (לחם בציר רפי). עדויות משלבים תרשימים להבנת תМОנות המצב.

אין ספק שראיות המצב בלחימה היא "רשומון" – לכל אחד תМОונת המצב שלו. עדויותיהם האוטנטיות של המפקדים שהשתתפו בקרב משקפות את ה"כאוס" של שדה הקרב ואת הקשיים שבפניהם ניצב המפקד בבוואו לקבל החלטות. האירוע הקרכי הוא אירוע טרומטי לאלה שלקו בו חלק – מפקדים וחילילים כאחד. הוא נחרת בזיכרון ומשאיר את רישומו בנפש ובאישיותם שנים רבות לאחר מכן. מطبع הדברים, ככל שהאדם מתרחק מן אירוע הוא נוטה יותר וייתר להסביר את אשר אירע ו"לעגל זווית". لكن, יש חשיבות עליונה לבחון את אשר אירע קרוב ככל שנייתן למועד אירוע ולהציג עדויות, אם חפציםanno להגיע לחקור האמת ולהפיק לקחים נכונים שישרתו אותנו בעתיד – בבחינת, איזהו חכם הלומד מניסיונות של אחרים.

להרחבת נושא קרקע, אויב ותו"ל, ראה עבוזתי ברק ביום הביפורים, בהוצאה מה"ד היסטוריה, אפריל 1995. ניתוח האירוע אמר להוות בסיס לערכת לימוד עצמי באמצעות מחשב, שתופק מאוחר יותר.

"מלחמה היום"

"כל הצבא הסורי נושא מולך, אתה עומד

שלשות-שלשות של טנקים!"

[יair נPsi, מג'ז 74]

ערב יום הcipורום מגיע וכולם עושים צום כהבלתו. בנדוד 74, הנדוד שהייתי מפקדו, למשל, לא הייתה מוצאת מניין לעשות שבת, ורק בגלל הוופלות של סמל הדת היו באים אנשים לבית-הכנסת – לשבת ולאכול ופלות מתוקות ולשתות בקבוק מיץ על חשבון סמל הדת, ויושבים ועשויים מניין.

בכל אופן, בערב יום הcipורום זהה היה משחו מייחד – כולם צמים! עושים ארוחה מפסקת רצינית ועשויים צום. בערב מודיעים על כוונות מוגברת. לא היה צריך לעשות משחו מייחד בחטיבה, הכל היה מוכן. חטיבה 7 מגיעה, נכנסת למחנות שלנו ואנחנו נמצאים בהן.

בבוקר אני מתחיל לעבור מחלוקת למחלוקת, ואתה רואה: כולם עומדים ומתפללים. בקיצור, צום כהבלתו. אז לקראת הצהרים מוצב החרמון [הקט"ק] מודיע לי שהסורים מודיעים רשות מהארטילריה. אז אני אומר, "זהו זה – מודיעים רשות, השעה 00:12, נוראה מה יהיה". ואני עבר בין המחלוקת, פונה לאנשים ואומר להם "חבריה תפסיקו לצום". אי אפשר לחת פקודות בעניין זהה, כי כל אחד פועל בהתאם למצפונו. אבל, האנשים מבינים. מפסיקים את הצום, ניגשים ותופסים משחו – פחות שימושים, יrokes – מחממים פה ושם, עולים על הטנקים, בודקים אותם ומחמיכם[...].

השעה אחת בערך, ואני מקבל דיווחים שהסורים ממשיכים להוריד רשות. נראה כי לקראת שתים לבתוח יהיה משחו. אני מפסיק את הסירור, מגיע לקוניטרה, שם במקום שנקרא "בית החזיות" נמצא החפ"ק שלי. עולה על הטנק והקמבי"ץ בודק מערכות, בודק קשר – הכל בסדר.

יורדים לנוף. בשעה עשר דקות לשתיים אני מקבל דיווח שהסורים מודיעים עוד רשות. אני מעריך שהסורים עומדים לפתח באש. יש להם 144 סוללות והם מסוגלים לפגוע בטבריה. אסור לנו להישאר בחניונים הרגילים, ואני נתן הוראה לטנקים לצאת ממקומותיהם ולנוע חצי הדרך לעמדות. אז, בשעה שתים, נפתחת המלחמה!

המלחמה מתחילה לנגבינו כאשר מטוסי חיל=האוור הסורים באים כבר בגיחת ממערב למזרחה. ואני רואה את המיגים והסתורי עשוים גיגנו ניצחון מעליינו, יורדים נזק ומשיכים מזרחה. הם באים גלים-ಗלים ואתה שומע את הפצעות הנופלות באוזור נפה. אנחנו יורים נימ, ויש כבר נפגעים ראשונים מההפצצת. אש ארטילריה

לא נורמלית מונחתת עליינו, מכל הסוגים ומכל הגדרים והאדמה רועדת. יש הרגשה
כאילו כל פנו מחפש אותו באופן אישי.

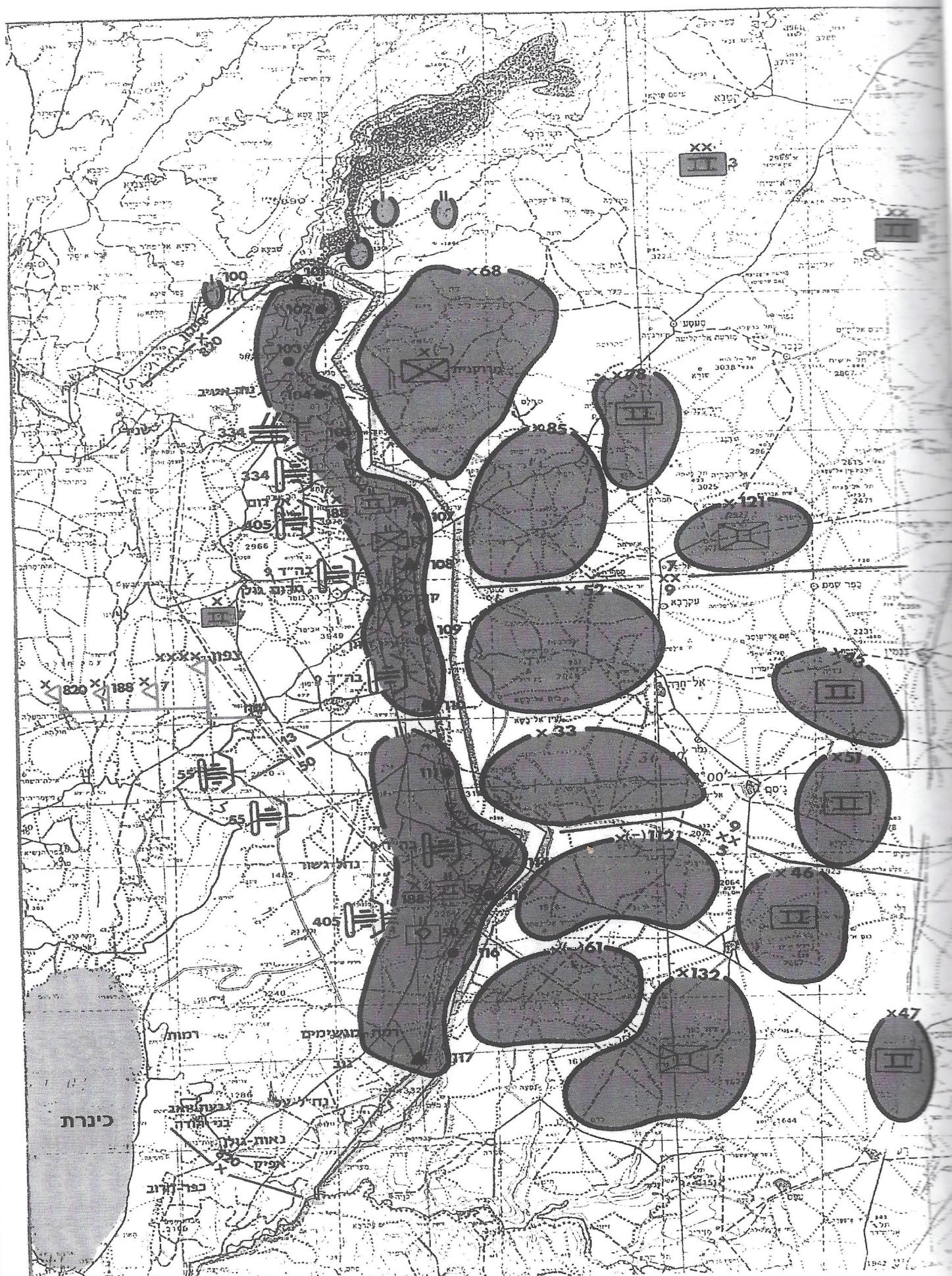
בגדור הייתה לנו מילת קוד להפעלה בימי הקרב – "קפיטל". אני עם הטנק בדרך
לעמדה, חמש דקוט לפתיחה באש. תופס עמדת ופוקד "קפיטל". כל הטנקים
מאשרים, עולים לעמדות, מנסים לאთר את המטרות היוצאות מכך, פתאום אנחנו
מוציאים את עצמנו במלחמה!

פתאום אתה רואה את כל הצבע הסורי נושא מולך ואתה עומד שלשות=שלשות
של טנקים!

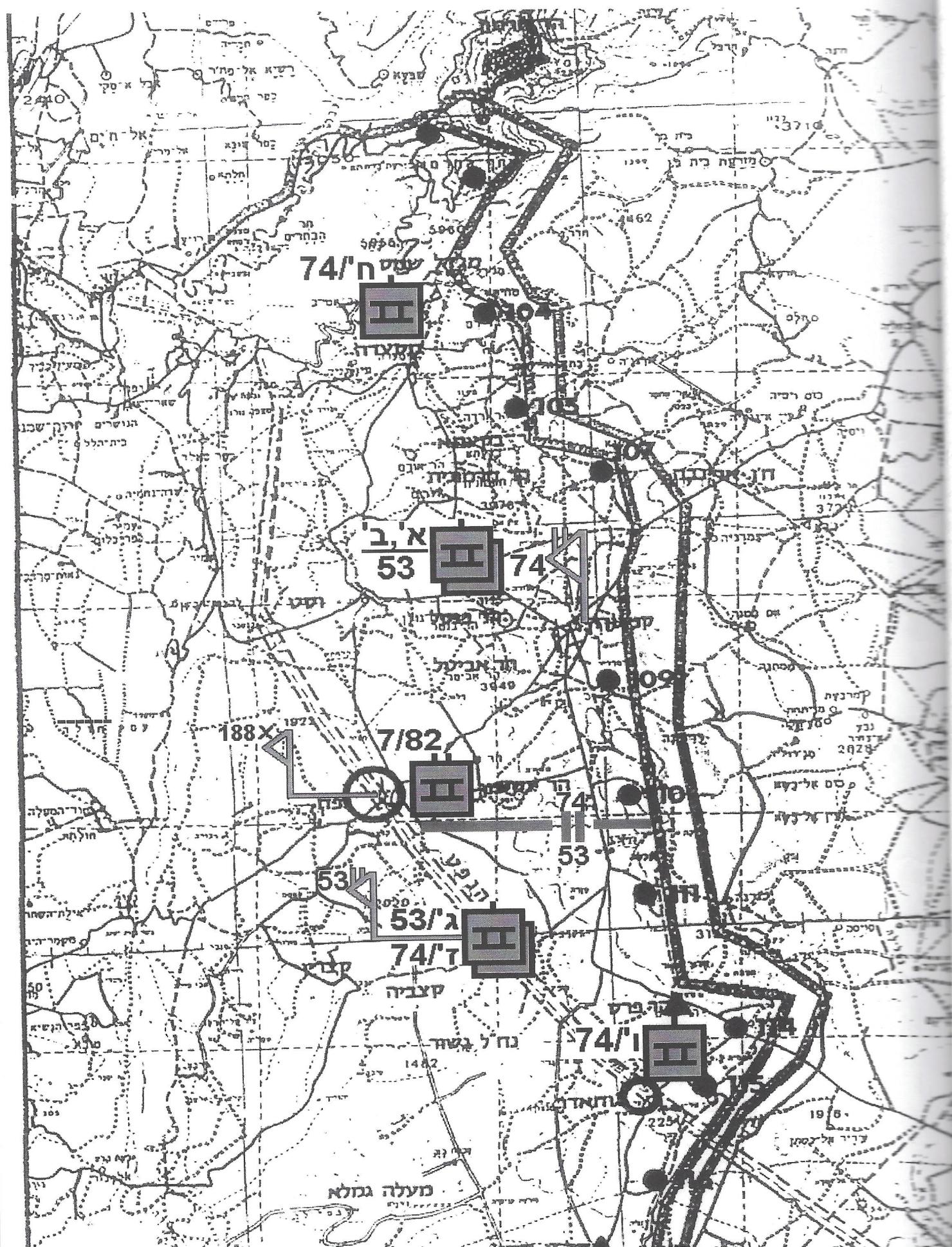
סא"ל יאיר נPsi

מג"ד 74

תרשים 1: היערכות הכוחות – 6 באוקטובר ساعה 14:00

תרשים 2 : פritisת חט' 188 לקרהת המלחמה - 6 באוק' בשעה 14:00

עדותו של מג"ד 53, סא"ל עוזד ארג

(התחקיר נערך על ידי רס"ן מתי גרינברג במחנה "סופה" – נוב' 37')

בתקופה שלפני המלחמה היוו באימונים. פלוגה ג' הגיעה לרמת אימון פלוגה ושתי הפלוגות האחרות אי' ובי' היו בסוף אימון המחלקה ובתחילת אימון פלוגה. קיבלתי את הגודוד כשייש שבועות לפני המלחמה. לפני ראש השנה נודע לנו על היערכות חירום של הצבא הסורי שהייתה בלתי צפויה. לאור זה נעשו בחטיבת מספר פעילותות שהיו בעיקר ריענון של תוכניות אופרטיביות והגנתיות, שנקרוו בשם הקוד "קפיטל". היו אלה תוכניות חטיבתיות ליום קרבות רמת הגולן.

היתה ערנות, הייתה חלוקת גזרות, מקום מפקדות ומקומות הכלים בשטח, כאשר אונן הפעלה, ואני מדגיש זאת שוב, **הכנות היו ליום קרב**. (ראה, **תרשים 1**)

בערב ראש השנה הוחלט על תגבור הקו, ומאהר שהיה גודוד עורפי הוחלט להכנס את כל הגודוד לקו הקדמי, כאשר פלוגה ג' נכנסה לאזור ג'וחדר והפלוגות אי' ובי' הרכזו לגזרה הצפונית. הגזרה יכולה חולקה לשתי גזרות משנה: אני הייתי אחראי ממוצב 110 ודורמה, וגודוד 74 היה אחראי ממוצב 111 וצפונה עד החרמון. [...] אפשר להגיד שמדובר 110 היה אצלי, אבל לא הייתי שם עם טנקים, כך שהאחריות לגבי החירר לא נמסרה. שוב אני אומר, זו הייתה היערכות ליום קרב ובהיערכות כזו אנחנו כמעט מטעסים עם חייר והנושא הועבר לידי הטנקים רק במקומות שיש בהם עמדות טנקים.

נכנסנו לקו יום או יומיים לפני ראש השנה. נערכו סיורים של המפקדים לעמדות ולתקפה על הקו הסורי, ולאחר ארבעה ימים הוחלט להחזיר אותנו לגודוד. ביום שני או שלישי בשבוע שלפני יום כיפור חוזרנו לגודוד במטרה להמשיך ולהתאמן כרגע, אבל כמובן שהכנות הייתה מוגברת, לא היו יציאות והיוו מוכנים.[...]

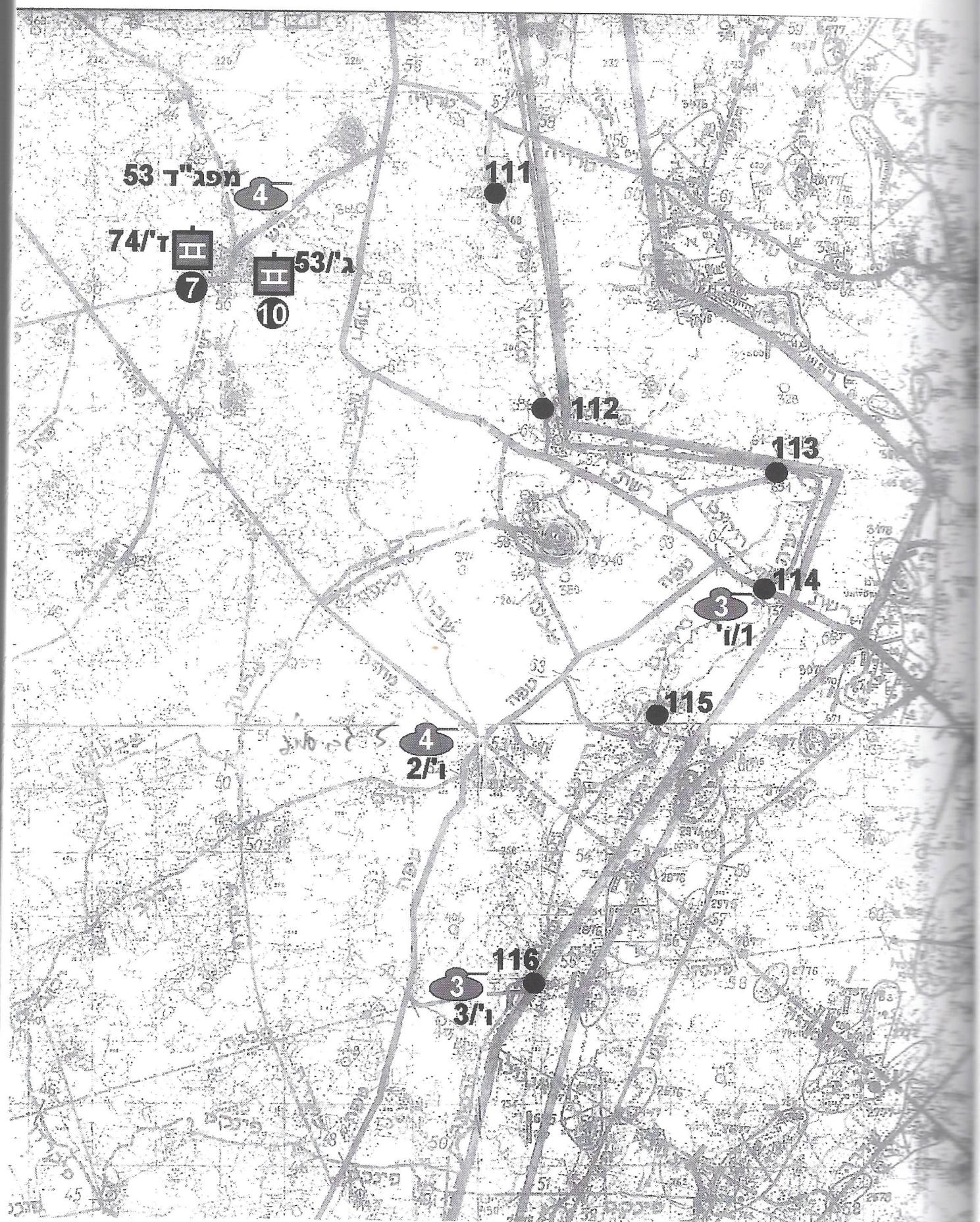
ביום שלישי ורביעי שוב הוגברה הכנות. הכוונה הייתה להכנס אתנו שוב לקו ושוב לחלק את הגזרה. הפעם מפקדות הגודוד ופלוגה ג' נכנסו לחישניה. חלוקת הצוותים הייתה בצורה הזאת: הפלוגה של אבי רונייס [פל' ז' מגודוד 74], שהיה בקו, מחלקת אחת במוצב 116, 4 טנקים בתוך מחנה ג'וח'דר ועוד 3 טנקים בצומת רפיד; הפלוגה של אוריה עקיביה [פל' ז' מגודוד 74] - 7 טנקים בחישניה. שם הייתה גם פלוגה ג' ומפקדת הגודוד - 12 טנקים. בנוסף, היה בחישניה גם חפ"ק המכית' – טנק המכית' וטנק מס' 17. החפ"ק הגודודי עם הזחל"מים והרוכב [התאג"ד] גם היו שם.

בס"ה יכול היה בגזרה הדורמתית 31 טנקים: מפקחת הגודוד – 3 טנקים (מג"ד, סמג"ד וקשה"א); פל' ז' 74 – 10 טנקים; פל' ג' 53 – 10 טנקים; פל' ז' 74 – 7 טנקים; חפ"ק חט' – טנק ונגמ"ש.

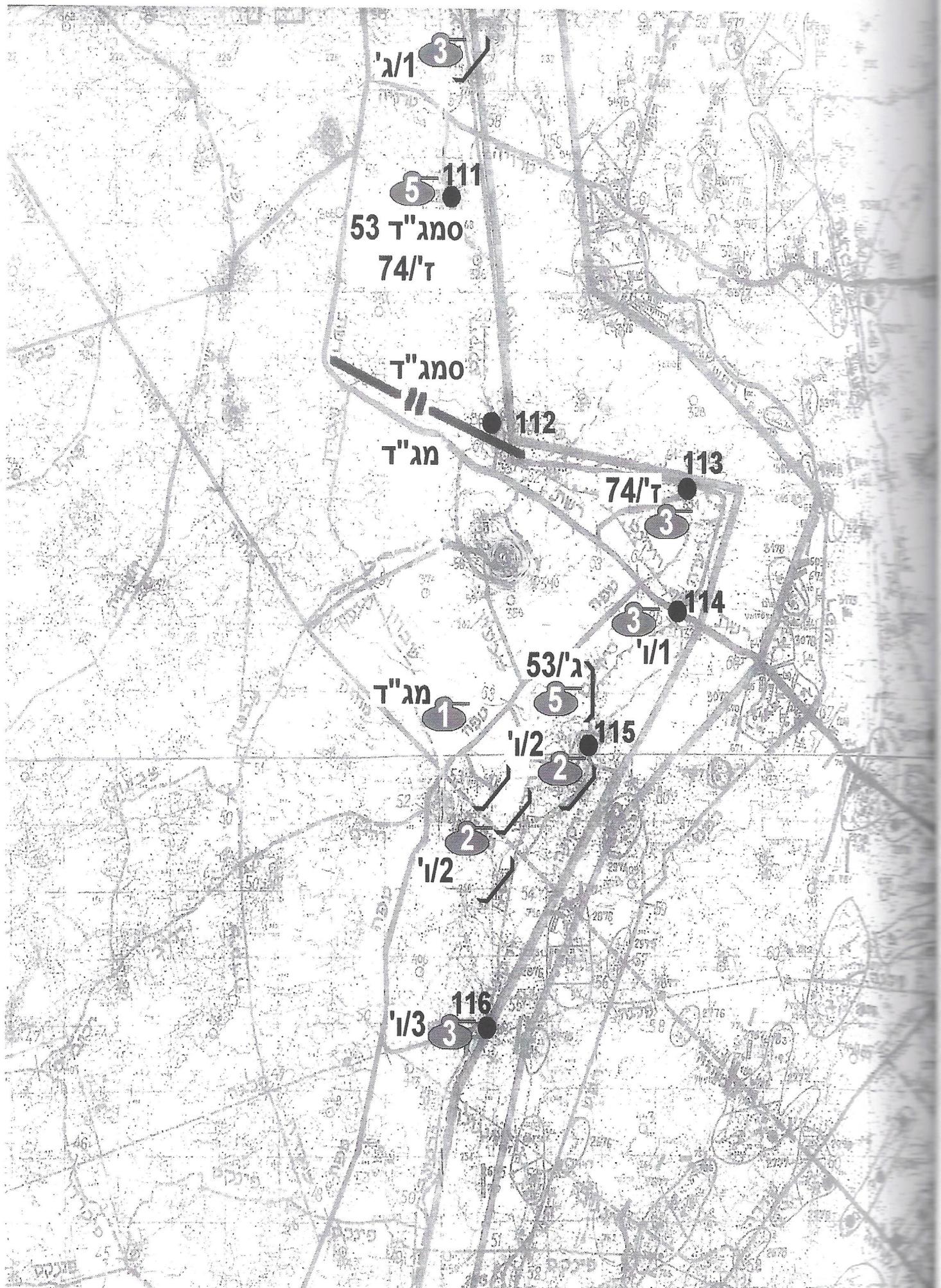
עשינו שם רענון של הפקודות. [ב אוקטובר] נערכה קבוצת פקודות שנייה בחטיבת, השתתפו בה מג"דים ומ"פים, ושוב חוזרנו על נושא חלוקת הגזרות, על מקום העמדות וחלוקת גזרות האחריות בין הטנקים, הוראות פינוי [נגעים] וקבלת תחמושת.

המשכנו להיות במצב זה עד שבת, אז התחילו לעשות בדיקות אחרונות בטנקים. קיבלנו את הקש"אים והקט"קים, חילקו קט"ק לכל פלוגה, וראינו את עצמנו מוכנים למה שצפוי. בשום מקרה לא דיברנו אף פעם על מלחמה כללית. דיברנו על יום קרב. במקביל העלו את חטיבת 7 וריכזו אותה בגדודים מאחור.

9
תרשים 3 : פריסת הטנקים של גד' 53 לפני תחילת הלחימה - 6 באוקטובר שעה 14:00

תרשים 4 : פריסת גד' 53 בקן לאחר הפתיחה באש - 061415

ביום שבת קיבلت הפלוגה צפוי משזה. לא יודעים מה. להגבר את הכוונות נימ, להיות בהמתנה, שוכלים יהיו עם סרבליים. זה היה בשעה 00:10. [...] בתכנונים ובכוונות שהיו פה הוגדרה האחוריותuko. האחוריות הכללית – מג"ד הח"יר. בתקופת הגיעו כאשר גוזט טנקים אחד היה פרוס לאורץuko, הטנקים מבחינה מבצעית היו ת"פ חטמ"ר 820. כמובן, אם עולים על הח"יר יש אפשרות לקרוא למחלקה טנקים שצריכה לתגבר את אותו מוצב.

בתקופה רגילה החפ"ק הגודודי היה תמיד בעורף. כמובן, בנפח או בעליקה, והקשר בין מג"ד הח"יר לטנקים בשטח היה ישיר. בשלב ראשון, החפ"ק שלו היה בחישוניה. [...] פריסת הטנקים בקו הייתה כלהן:

הפלוגה של אבי רוניס, פלוגה ו/4 - 10 טנקים [הייתה פלוגת הkn]: מחלוקת 1 ברפיד – 3 טנקים; מחלוקת 3 ב-116 – 3 טנקים; מפקדת הפלוגה ומחלוקת 2 בגוחדר – 4 טנקים.

פלוגה ג'/53, בפיקודו של עוזי אוריאלי בחישוניה – 10 טנקים;

פלוגה ז'/74 בפיקודו של אורע עקיביה, בחישוניה – 7 טנקים;

מפקדות הגזר, בחישוניה – 4 טנקים (טנק מג"ד; טנק סמג"ד; טנק קש"א) ועוד טנק המח"ט. בסך הכל 31 טנקים. [מלל אלה, היו בקו 10 טנקים של פלוגה ו/74; ובחישוניה – 21 טנקים, כולל טנק המח"ט. צ"ע]

כמה דקוט לפני השעה 2 ראיינו מטוסי סוחוי עברים מעלה מוצב 111, יורים על כוחותינו. הארטילריה ירצה על חישוניה. קיבלו פקודה לנעו לעמדות בהתאם לסיום עם המח"ט. נתתי פקודה בקשר לעבר מיד לעמדות, כאשר 3 הטנקים של מוצב 116 בשלב זה עדין לא זזו; 4 הטנקים של גוחדר נעו לעבר מוצב 115;

לא מדובר. 4 הטנקים של פלוגה ו' שהיו בגוחדר התפצלו – 2 טנקים עם המ"פ נעו ל-115 ו-2 אחרים בפיקוד הסמ"פ נקבעו לציר הנפט. רואו עדותם של בועז תמייר, הסמ"פ. צ"ע

3 הטנקים של מוצב 114 נעו לעמדות של 114; 7 הטנקים של אורע עקיביה, שהיו בחישוניה, יצאו – 3 טנקים בפיקוד הסמ"פ [דוידזון] ל-113 (מצפון ל-114), מוצב לא מאושש, ואורע עקיביה עם 4 טנקים נע לעבר העמדות במוצב 111; הסמג"ד שלו [שמואל אסקרוב] ועוד 2 טנקים [מחלקת טנקים של פלוגה ג'/53] נעו גם כן למוצב 111, כאשר חלק מהטנקים [נערכז] בחלק הצפוני של הכביש [מצפון לככיש כודנה-תל פורה]. אורע עקיביה נערך ב-111- וחלק מהטנקים תפס בתל עבס; עוזי אוריאלי נע עם הכוח שלו לעבר עמדות הטנקים על ציר הנפט; שני טנקים נשארו לחפ"ק החטיבתי; ואני עם הקש"א שלו נענו לעבר מוצב 115.

לעוזי [פלוגה ג'] היו, בסך הכל 14 [13] טנקים. מהם 2 [1] ירדו לחפ"ק החטיבתי, 3 ירדו לחפ"ק הגזר, עוד 3 נעו לחומרה [תל עבס], נשארו 7 (ראאה, תרשימים 4).

עוד בדרך [מחישוניהuko] דיווח לאבי רוניס, שהיה כבר בעמדות במוצב 115 שיורים עליו בכינון ישיר. זה היה בשעה 10:14. הוא ראה טנקים ונ"ט. כל האזור של העמדות שלנו היה מטווח מאוד בארטילריה, היה עשן רב.

עוזי [מ"פ ג'], שהיה צריך לפרוס בעמדות של ציר הנפט לא הגיע ממש עד העמדות. הוא לא הצליח להגיע. במקביל, הסמג"ד [שמואל אסקרוב] דיווח שיש התקדמות של כוח סורי רציני

בציר "טרויה" [כודנה-פזרה]. אחרי חצי שעה הוא דיווח שהשמד 30 כלים – לא כולם טנקים, והוא ממשיך להשמד. במקביל ראיינו ניסיון פריצה שלהם. הם התחלפו להתקדם לציר הנפט. כאן דיווחתי שיש שני מאיצים: האחד – על ציר כודנה; והאחר – בציר הנפט. הייתה שהסמג"ד היה על ציר כודנה, המח"ט אמר לי ששמוליק יהיה כוח עצמאי ת"פ המח"ט, היוות שיש שם מאיץ נפרד. שמוליק המשיך את הלחימה שלו על "טרויה" [ציר כודנה-פזרה], כאשר בשלב זה הסורים התבasso בפריצה על הציר עצמו וניסו לפרק לאורץ הציר. נראה כי הוא הצליח ذי טוב לדפוק אותם על הציר, ואז הם ביצעו פעולה איגוף. הם עקפו את המוצב [111] מדרום, וباו דרך האו"ם באזרר סגול 326. הם רצו להיכנס מכאן ולעלוות על הציר או לחוץו ישר לחיזוניה. בתמരון הזה שלהם, שמוליק שלח 2 טנקים כדי לנסוט לבולם אותם. 2 הטנקים נפגעו ולמעשה התחילת להסתמן תבוסה של הכוח הסורי באזרר הזה. (ראה, **תרשים 4**).

בסביבות השעה 16:16 שמוליק נפצע והוא בิกש שסמ"ר ברקוביץ' יפקד על הכוח. למעשה אחר כך המח"ט העביר את הפיקוד על גורת 111 למג"ד 82. בזה למעשה אני מסיים את הטיפוף על ציר "טרויה".

כאשר התחלתי לעלות לעמדות, ביקשתי את הקש"א שלי שינוית את הארטילריה על הknock הקדמי שלהם, וכך גם תכננו לפעול.

עם הייציאה מה'ושניה נזקק הקשר בין המג"ד לקש"א. טנק הקש"א המשיך מצומת ג'וחדר מזרחית על ציר הנפט ונפגע. מערכת הקשר בטנק נפגעה ולמג"ד לא היה קשר לארטילריה אלא באמצעות רשות "טופי" – רשות המבצעים החטטיבית. צ"ע.

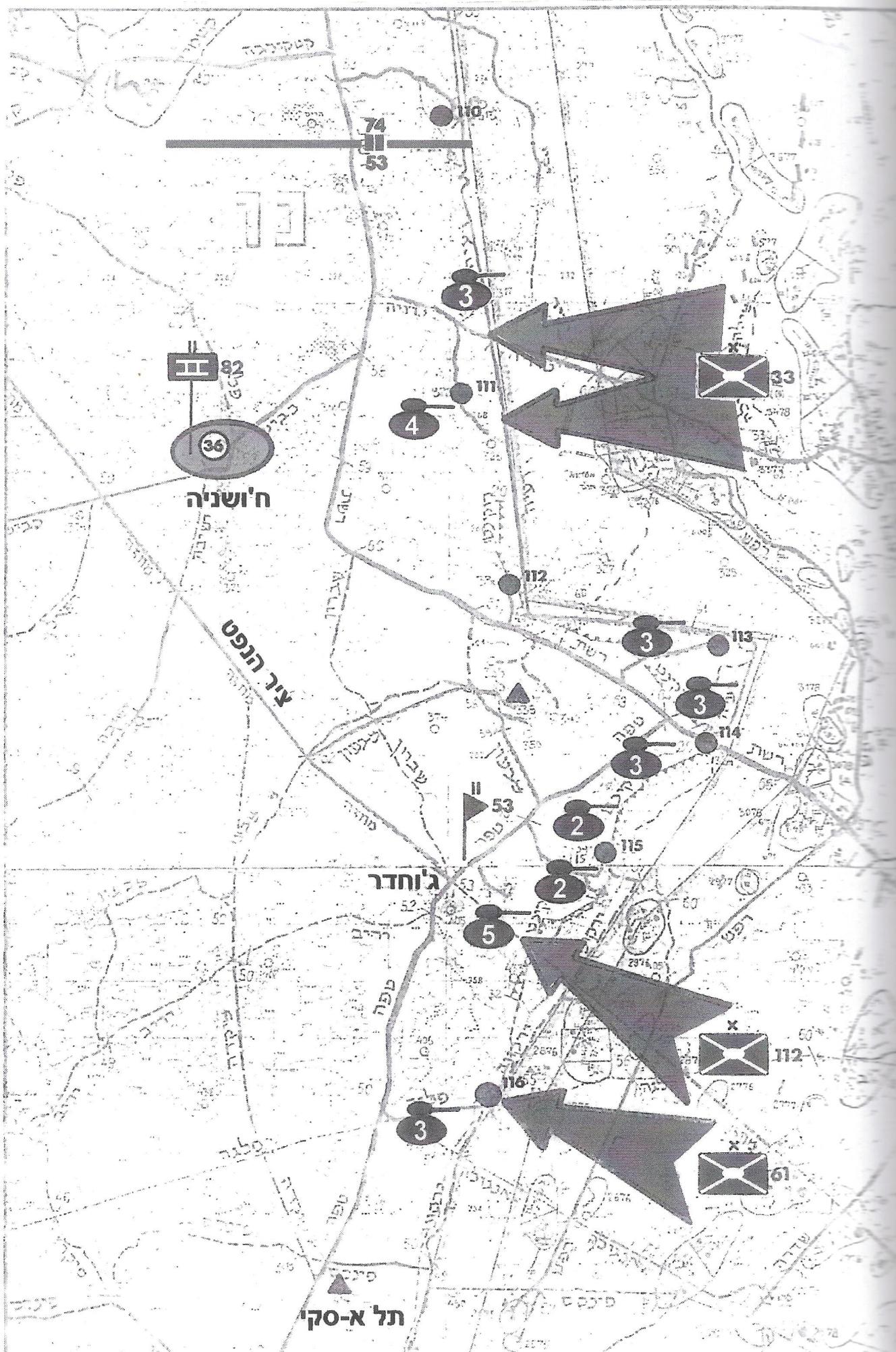
עלינו לעמדות והתחלנו לנחל אש, כאשר בשלב זה ראיינו ניסיון תקיפה בציר הנפט בלבד, במוצבים 113 ו-114 היה שקט, פרט לארטילריה. על מוצב 115 הונחתה אש ארטילריה כבדה, ובנוסף – הרבה מאד אש בכינון ישיר. מוצב 116 התחלף לדוחה שעולים עליו, ואז מחלקת הטנקים [מח' 3 של פל' ו/י 74 בפיקודו של יואב יקיר] רצתה לחסום ולהגיע לטוווח המוצב. מיד בהתחלת עלה טנק אחד על מוקש, אבל הבעיות העיקריות היו באזרר ציר הנפט.

לאט לאט התחליל להסתמן ניסיון פריצה גם באזרר מוצב 116. זיהינו כ-30 טנקים נעים לכיוון המוצב. לנו נשארו [שם] רק שני טנקים, ולא היה לנו את מי לשולח לתגבר. בשלב זה המח"ט לא רצתה להזיז את הטנקים ממוצב 113 למוצב 114, ואז שלחו מחלקה בפיקוד סמ"פ שהיא תתגבר [את 116]. היא לא הכירה כל כך טוב את הגזרה, ואז שלחנו אותה לציר הנפט, ושלחנו מוצב 115 2-3 טנקים כתגבר לモוצב 116.[...]

עוזי היה בעמדות על ציר הנפט, ובוועז [תמייר. סגנו] היה בעמדות הימניות. ב-116 הצלחנו, פחות או יותר, לבולם.

עווזי, מ"פ ג' הגיע לציר הנפט רק בשלב מאוחר יותר. לפי התוכנית הגוזרת המשימה שלו הייתה להיערך באזרר בוטמיה ולהחסום אפשרות של פריצת אויב בין 115 לתל פרס. צ"ע.

תרשים 5: תמונה המצב בגזרה הדרומית בשעה 15:30

עם רדת החשכה היו לנו בגזרה של שתי גזירות [משנה]: האחת – בציר הנפט; והאחרת – במוצב 116. הסורים עדין לא הצליחו לפרוץ לאורך ציר הנפט.

המה"ט דיווח לי שמוצב 117 [טעות. צ"ל 116. ראה, פענוח רשות "טופי". צ"ע] מדווח שעולים עליו טנקים. לא היה לי מאייה לשולח והוא אמר לי שהוא יתגבר אותו עם כוח, שיהיה מיועד לנורה הדורמית שלי. בסביבות השעה 00:19-00:20 המה"ט שלח לי פלוגה מוקטנת שנעה לאורך ציר "רשות". היא הייתה צריכה לנוע לעבר הגזרה הדורמית. [היתה זו פלוגה ד' 82 פחות מחלקה, שהייתה ערוכה משעה 17:00 לערך סמוך ל-114 ולא פעלה כלל עד שעה 19:00 לערך].

לפני זה קיבלתי תאוורה לטובת ציר "מחזה", היות ואנחנו ראיינו את המטוסים לאורך ציר "מחזה", ואני ביקשתי תאוורה צפונית לתל גיוחדר על הציר. מן התינוי שלנו ראיינו אותם טוב. קיבלתי את התאוורה אבל היו לי חרבה מאודם בעיתם איתם.

לא ברור لماذا מתכוון המג"ד בדבריו אלה. יתכן שהכוונה היא לנורו תאוורה של מטוסים. דרישתו לתאוורה ארטילירית נענתה בנסיבות רב, עקב המחשוך בתחוםת תאוורה ביחידות האש. צ"ע.

התחלת להסתמן לי תמונה שיש לי בעית תחמושת, כי הטנקים עומדים משעה 14:30 בעמדות ויריים – מרביתם כל הזמן. במקביל הכוח של 113 אמר שיש ניסיון התקדמות של טנקים בכווית קטנות לכיוון צפון. שאלתי את המה"ט מה עם הדרגים. באותה השעה הוא על ציר הנפט. הוא אמר שהוא רוצה להכניס ליאת התקמושת בציר הנפט. מאוחר יותר [ב-30:21 לערך] הסביר שיש כניסה שלהם עד ציר הנפט באזור חישניה, וציר הנפט למשה סגור. [...] המה"ט אמר לי שאין אפשרות להכניס את התקמושת על ציר הנפט ועלוי להסתדר לבד. [...].

התחזקה בקרב, מאפשרת את הרציפות בלחימה. הספקה רצופה, ובנתיבים קצריים מעורף – הכווית, של תחמושת, דלק, חלקי חילוף; פינוי נפוגים ותגבור; תיקון מהיר של רק"ם פגוע – כל אלה אפשרים למכווית המשיך ולהילחם ברציפות וביעילות. חסיבה מוקדמת ותכנון נכון של המערכת הלוגיסטי הם תנאי הכרחי ליישום עיקרי הרציפות. צ"ע.

מהשלב הזה ועד הבוקר המצב היה סטטי. מה זה סטטי? היה ניסיון התקדמות שלהם על מוצב 115 בכוחות לא גדולים – 7-10 טנקים. אנחנו מצליחים לבולמים אותם; מוצב 113 דיווח מדי פעם על ניסיונות התקדמות לא רחוק מדורורית [!] הוא יראה מספר פגושים מדי פעם, אבל בסך= הכל אין מלחמה שם; מוצב 114 – שקט; באזור ציר הנפט אנחנו נמצאים בתוך מחנה ג'וחדר. הם ניסו להתקדם על ציר "מחזה" וכאשר הגיעו לצומת היינו תופסים אותם. [...] באזור ציר הנפט ראיינו אותם מגיעים. הם ניסו לחץ נפגעים עם נגמ"שים. [...].

[פלוגה ד' של גזר 82, פחות מחלקה, שהייתה ערוכה משעה 17:00 באזור מוצב 114, בזומת רפ"ד, קיבלת הוראה מקצין האג"ט של חטיבת 188, בשעה 19:00 לערך, לצאת מעמידותה ולנוע למוצב 116, כדי לסייע ללחימה שם. הפלוגה שמנתה 8 טנקים, נעה על ציר "טיפה" לכיוון ג'וחדר ומשם דרומה על הציר לעבר 116. צ"ע] כשהיא נעה היא דיווחה לי שעלהה על מארב [מדרום לג'וחדר] ונפגעו לה 4 טנקים. המ"פ דיווח שהוא מחלץ את האנשים וממשיך דרומה. נפגעו

של 4 טנקים מותך ה=8 היו לו. ואז הסתבר לי שהסורים הגיעו לציר הנפט [טיפה] והם נכנסים לכיוון מערב. נראה היה שיחסמו את ציר "מחזה" [ציר הנפט] הם עשו אינט' מדרום [...] ווכנסו מדרום לגיחדר, או שהיו [אליה] כוחות ממוצב 116 שייעו לאזור הזה. על כל פנים הבנתי שיש [لسורים] הצלחה בכניסה שלהם. הפלוגה של גדור 82 – 4 הטנקים שנשארו – המשיכה דרומה. היא דיווחה שיש כוחות סורים בדרך, ואז היא הגיעו לתל אל-סק. היא [הפלוגה] הגיעו לתל והיא אמרה לי שמאיתים לה מהTEL. ביררתי, והסתבר שאלה כוחות שלנו שאנחנו לא שומעים אותם ולא ידעתם עליהם קודם. היו [אליה] תצפיות וכוח חי"ר. [...]

במקביל 2 הטנקים של מוצב 116 נשארו בלי תחמושת. לטנק אחד נגמרה התחמושת ובטנק השני נותרה כמעט מעטה. היה להם [עימם] את הצוות של הטנק הפגוע שעלה על מוקש.

סמוך למוצב 116 הייתה מוקמת, בתחילת המלחמה, מחלקת טנקים 3 של פלוגה ו/74 בפיקודו של יואב יקר ז"ל. עם חסיכה נשלחו לשיע למוצב 2 טנקים של מחלקה 2 מפלוגה ו', בפיקודו של המ"מ נתי לוי, שהיו בתחילת המלחמה במוצב 115. הטנק של נתי לוי עלה על מוקש סמוך למוצב, ונתי עלה על טנק הגור, שעליו פיקד מוטי אביהם. במהלך הקרב נפגע גם הטנק של אביהם ונפל לתעלת הנ"ט. בס"ח-הכול נותרו 3 טנקים כשירים סמוך למוצב 116 – כולם של מחלקה 3. במהלך הקרב נהרג המ"מ יואב יקר, וסמל המחלקה, ניר עתיר, נסוג לתל אל-סק. 3 הטנקים של מחלקה 3 חזרו שם ל-3- הטנקים שנותרו מפלוגה ז'/82 בס"ח הול היו בתל וסמוך אליו 6 טנקים – 3 מהם, של מחלקה 3, ללא תחמושת בבדה. פירוט הלחימה במוצב 116 ובסביבתו, ראה: עבוזתו של אל"ם (מיל') אילן סהר, בהוצאת תזה"ץ/ההיסטוריה, דצמ' 2000.

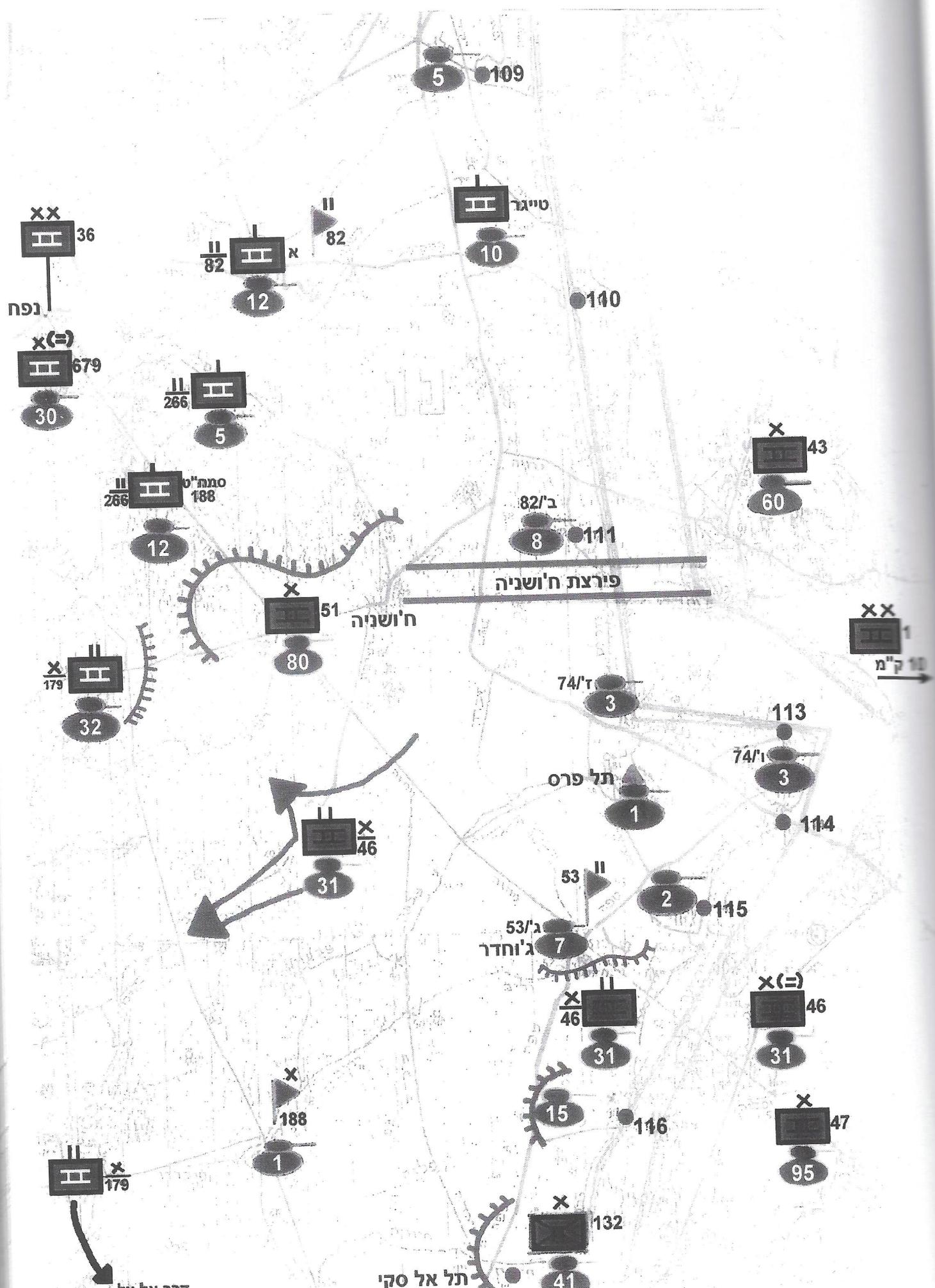
צ"ע

דיווחתי למ"ט ואמרתי לו שאני לא מסוגל לנوع לאזור הזה [116], היות ומזרום לציר "מחזה" יש תקיפה רצינית של כוחות. במקביל ראיתי גם את הסורים. עמדתי באזור הזה של מוצב 115, באזור של ציר הנפט, וראיתי את הסורים נעים באזור הזה [מדרום ל-115] עם הפנסים הכהולים שלהם. המ"ט אמר שהוא יטפל בחילוץ הכוח של תל אל-סק.

למג"ד 53 יש בעיה רצינית: אויב פורץ מערבה מצפון למוצב 116 – באגפו הדרומי. הוא אינו מודע לסכנה זו די הצורך ומתמקד בציר הנפט ובציר רפואי. זאת נראה מותך ההערכה שהמאץ הסורי העיקרי יבוא בציריהם אלה. צ"ע

[בנוסף] לכוח של תל אל-סק היו לנו טנקים ב-113-, ב-114- ובציר הנפט. היו עוד 2 טנקים שלחתי לאורך תעלת הנ"ט אל 116, אבל הם לא הצליחו להגיע [הכוונה ל-2 הטנקים של נתי לוי שבן הגיעו ל-116 אבל נפגעו שט]. היה שהבנייה שיש כניסה מדרום לציר "מחזה" – למעשה הכניסה הזאת מציר "מחזה"-[טיפה]. עוזי ארגן שם את הכוח לדרג את הכוח שהיה בציר הנפט לתוכן מחנה גיחדר, לצומת "מחזה"-[טיפה]. עוזי ארגן שם את הכוח לאחר שאמרתי לו לחלוש על ציר "מחזה" ועל ציר "טיפה", ולהשמיד את הכוחות שנכנסו לעלות צפונה בציר "טיפה" ולהיכנס מערבה על "מחזה". הוא נכנס לשם והתחיל להתארגן. במקביל ראיינו גם ניסיון כניסה שלהם באזור מוצב 115. הם עלו על [חלקו הדרומי של] המוצב מציר הנפט, מכיוון דרום-מזרחה.

תרשים 6 : תמונה המצב בגזרה הדרומית בבוקר 7 באוקטובר - בשעה 07:00

ביקשו תאורה למועדב. בהתחלה נרו 7 פגזים. בשלב ראשון דפקנו 3 טילים [גמ"שימים נושאי סילים או טנקים. לא ברור]. אחר כך דפקנו עוד כמה, עד שבשלב מסוים נגמרה התאורה. לקרה בוקר ביקשתי מהמח"ט אישור לנעו יותר אחורה, כי הרגשתי שאני מתחיל לאבד את המשמעות שלי. הבנתי שהמח"ט לא יכול להגיע. בהתחלה לא קיבלתי אישור. [...] בסביבות השעה 00:07:00 המח"ט אמר לי לדלג אחורה ולהיכנס לאזור תל פרס. עד אז הייתי באזור 115 או באזור ציר הנפט. [...] המח"ט או קצין האג"ם אמר לי באותה הזדמנות לפנות את המוצבים. יכולתי לפנות את מוצב 114 ואת מוצב 115. את מוצב 116 לא יכולתי לפנות, כי כל האזור היה כבר בשליטה סורית. בעזרת הטנקים והגמ"ש הצלחנו לפנות את המוצבים. היו לנו מספר נפגעים באזור 115, גם אותם פינינו. בשני המוצבים האלה לא נשאר אף אחד.

התרכזנו באזור תל פרס, כאשר חלק מהכוח נשרף מטה באזור נחל גשור הישנה, קצר מדרום-מזרח לה, וחלק מהכוח במחצבה של תל פרס, למעלה.

היה בשלב מסוים שלמ"פ הח"יר למעלה היה נדמה שעולים עליו, ואז שלחתי 2 טנקים מהמחצבה למעלה. הם לא ראו כלום וחזרו.

באזור זהה [כנראה מדרום-מזרח לתל. צ"ע] הם ניסו מדי פעמיים לתקדם לכיוון התל – 3 טנקים וכמה גמ"שימים – כוח לא גדול. החלטו לדפק אותם. היינו דופקים אחד והשניים האחרים היו בורחים. מה שכן, ירדה עליינו ארטילריה כל הזמן.

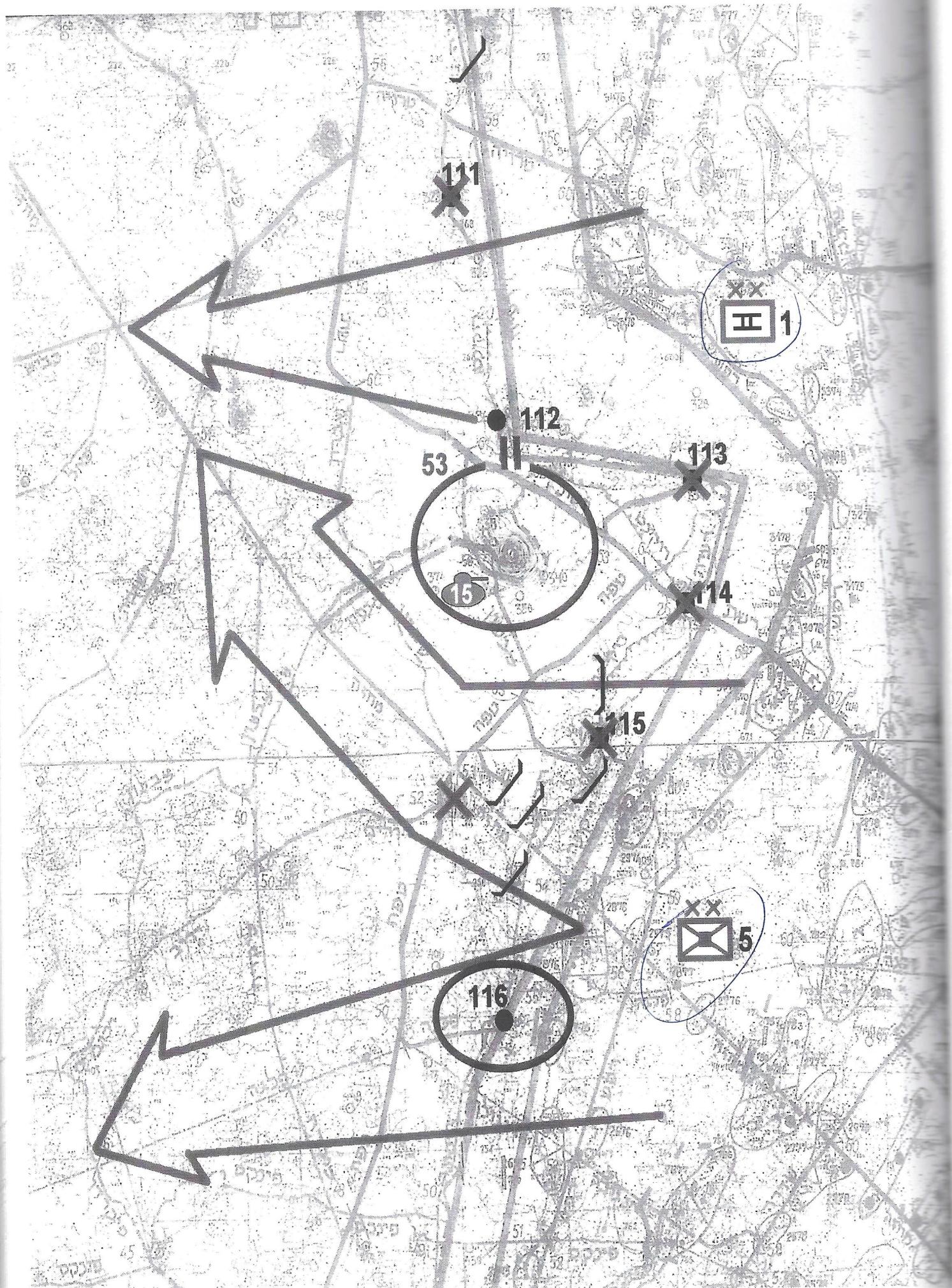
במחצבה הייתה לנו שליטה בתצפית על כל המרחב עד חישניה – מוצב 111, כודנה, כל המרחב. מה עוד שהח"יר ישב בתצפית למעלה. [...] ראייתי היבט את כמיות [הכוח] שלהם מדרום לציר "טרוויה" [ציר כודנה-פזרה], ואת התקדמותם שלהם על ציר "מחזה". [היתה כניסה] במעבר בין התילים הקטנים [נ"ג] 327 ו-328. במרחב שלושה ק"מ מהקו הסגול ראייתי עשרה אט לא מאות ראייתי אותם מסודרים על הקביש כדי אחר כל. [...] כל היום חזו כוותים. ראייתי אותם נסעים כלים נערכים פה [במרחוב שמצפון לתל פרס לכיוון תל פזרה וחישניה]. זה היה ביום ראשון. שדרות שדרות. אמרתי שאם יירד חיל-האוויר עליהם הוא מסוגל לעשות בהם שמות. ביקשתי שחיל-האוויר יירד עליהם. איini יודע אם ירד או לא.

עיקר העבודה שלי כאן הייתה: א. דיווח; ב. מניעת ניסיונות התקדמות שלהם אל התל. כאשר המשימות העיקריים היו לכיוון ציר "מחזה". مدى פעמיים לתקדם עם כוחות קטנים לכיוון צפון – לתל עצמו. ואת זה הצלחתי לבולם. בשלב מסוים התקדמתי מדרום לתל, על השלוחות של התל, וירדתי לאורך הציר [כנראה, הכוונה לציר הנפט]. זה לא היה נעים כל כך, מפני שיש פה הרבה גבעות והרבה שטחים מותים. הימי צרייך מאד לתקדם כדי לדפק אותם. لكن המשכתי להישאר באזור התל. ככלומר, התקדמתי ואחר כך חזרתי.

בסביבות שעה 00:14 הארטילריה שלהם התחילה לדפק בכוח חזקה מאוד. בסביבות השעה 00:16 שמענו רעש של מסוקים וראינו מסוקים. היה ברור לנו שלאלה סורים. זיהיתי 4 בערך. הימי ערכן על המחצבה בעיגול ומיד פתחנו עליהם באש. הם נכנסו מכיוון [מוצב] 112. ראיינו 2 מסוקים נופלים. איini יודע את מיקומם. אני ראייתי 2, החבריה אמרו שראו עוד אחד. דיווחתי מיד לקצין האג"ם הפיקודי על ניסיון הנחיתה של המסוקים, והוא אמר לי להסתתר בתוך הטנקים והוא ינחת אש על כוחותינו.

הח"יר למעלה כנראה חשבו שהם [הסורים] הצלicho לרדת על המועדב. פתאום ראייתי שיורדים אליו מלמעלה עשרה אנשי ח"יר שלנו. מיד אמרתי לו [לקצין האג"ם] שיפסיק את האש. ואז נפגשתי עם מנהם [זוטורסקי, הסמג"ד של הח"יר] והוא אמר לי שהוא כן יכול לרדת ויש כוחות

תרשים 7 : פריסת גודן 53 במרחב תל פורס בחזרי 7 באוקטובר

ח'יר' למעלה על התל. מיד עוזי [אוריאלי] עם עוד טנק נוע למעלה למוצב הח'יר', סר הכל, בדקו. הסתבר שהם לא הצליחו לנחות. [הח'יר' ירדו מהתל למיטה] כנראה מהבהבו את המסתוקים יורדים עליהם. הם ידעו כבר על החרמון. היו שם בערך 30 איש. [...] התחלתה שם נסיגה די מבוהלת. הם התחילו לרודת ואז נדמה לי שבouce עצר אותם וריכזו אותם בownikר. [...] הייתה צריך לראות תמונה: אני עומד במחצבה עם הטנקים, פתאום זוחלים אליו מלמעלה, מתגלגלים 30 אנשי ח'יר'. מיד ניגשתי למנחים והוא אמר לי, שלחתי [לבזוק] לעמלה, בדקתי – שום דבר. במחצבה היה חדר בטון של הגנרטור, אמרתי למנחים להיכנס לחדר [لتפוסט מחסה], ולהיות מוכן לעזוב את השיטה יחד עמי לקראות הלילה. במקביל, מצאתי כמה מכלי סולר של המחצבה, ותידלקתי חלק מהטנקים במעט הסולר שהוא בהם. דיברתי עם צוריך [קמ"ן החטיבה] ואמרתי לו שאני מתכוון לעזוב את השיטה לקראות חשכה ולנוע לעבר הירדן. זה היה בערך בשעה 30:16. [...].

במשך היום היו לי 3 טנקים שכמעט לא ירו – הטנקים של 114 [לחמן]. גם הטנקים של 113 [דוידסון] לא ירו הרבה. התבוסתי בעיקר על התהומות של הטנקים האלה. מבחינת הדלק – הסתבר שלטנק הזה [שוט"ק] יש יותר שעות מנוע ממנו שהערכנו. נוסף על כן, טנק עומד אינו צריך דלק באותה מידת [כמו טנק לוחם].

עם חשכה ירדנו למיטה [לנוח"ל גשור]. היה לי גם נגמ"ש אחד של הרופא, שבו רוכזו הנפגעים ששחו במשך היום בownikר. [...] למנחים היו 2 נגמ"שי BTR והחלטנו להעמיס אנשים גם עליהם. אם הנגמ"שים ייתקעו בשלב כלשהו, נעביר את האנשים לטנקים. את יתרת האנשים חילקנו על הטנקים – 5-6 אנשי ח'יר' על כל טנק. והתחלנו בתנועה מערבה.

הסורים כנראה זיהו שאנו מתחילה לנוע והם ליוו אותנו בארטילריה. החלטתי שלאחר מעבר ציר הנפט לא ננו על ציר מוגדר, כדי לא להיפגע [להיתקל] בהם. בהתחלה עתוי על ציר "צבעון" עד ציר הנפט. משם ננו בשטח שבין ציר "צבעון" לציר "יריב". במקום אחד, שנענו על "צבעון", היה כוח [סורי] שפתח עלי באש. השבנו אש והמשכנו להתקדם. [...] נענו בשטח [לכיוון מזרעת קונייטרה]. במקום נוסף, לפני שעליינו על ציר קק"ל [כיוון – ציר המפלים], פתחו עליו הסורים שוב באש. השבנו אש והמשכנו. התנועה הייתה קשה מאוד ואיתית. בשלב מסוים נתקעו נגמ"שי ה=BTR [של הח'יר'] ואז העברתי את אנשי הח'יר' לטנקים. היו לי כ-10 טנקים. [לפי עדותו של עוזי אוריאלי היו בשדרה 12 טנקים, נגמ"ש ו-BTR. צ"ע].

הגעתי לצומת מעלה גמלא [...] עלייתי על ציר גמלא. לאורך הציר זיהיתי 2-3 "טירנים" [טנקים – T-55] נטושים שלהם. הם עמדו סמוך לציר עם הקנים לפני מעלה. המשכתי בתנועה איטית על הציר. בטוחה 1,200-1,500 מטר זיהיתי 2 טנקים בחורשה בין העצים. ואז [הערכתי] שלא יוכל שאלת סורים. לא נראה לי. התקשרתי לצוריך [קמ"ן החטיבה] ואמרתי לו שאני נמצא בצומת ואני מזהה במקומות הזה והזה כוחות – האם שלנו. הוא התקשר עם קצין האג"ם של הפיקוד ואז אמרו לי לקרוא בערוץ חירום חש"ן. קראתי בערוץ החירום ואף אחד לא ענה לי. קצין האג"ם של הפיקוד אמר לי להרים 3 זיקוקים יירוקים. הרמתי זיקוקים ואז הוא אמר לי שהוא מזהה אותו. הוא אמר לכוח שמנגד להרים זיקוקים, [אבל] אני לא זיהיתי את הזיקוקים שלהם. שמעתי בקשר את מה"ט 4 אומר שאנו יכולים לנוע. שוב אני אומר, שהוא נראה לי חשוד. קידמתי 5 טנקים עד החורשה. כשהם הגיעו לחורשה פתחו עליהם באש. הם מיד השיבו אש ופגעו ב-2 "טירנים".

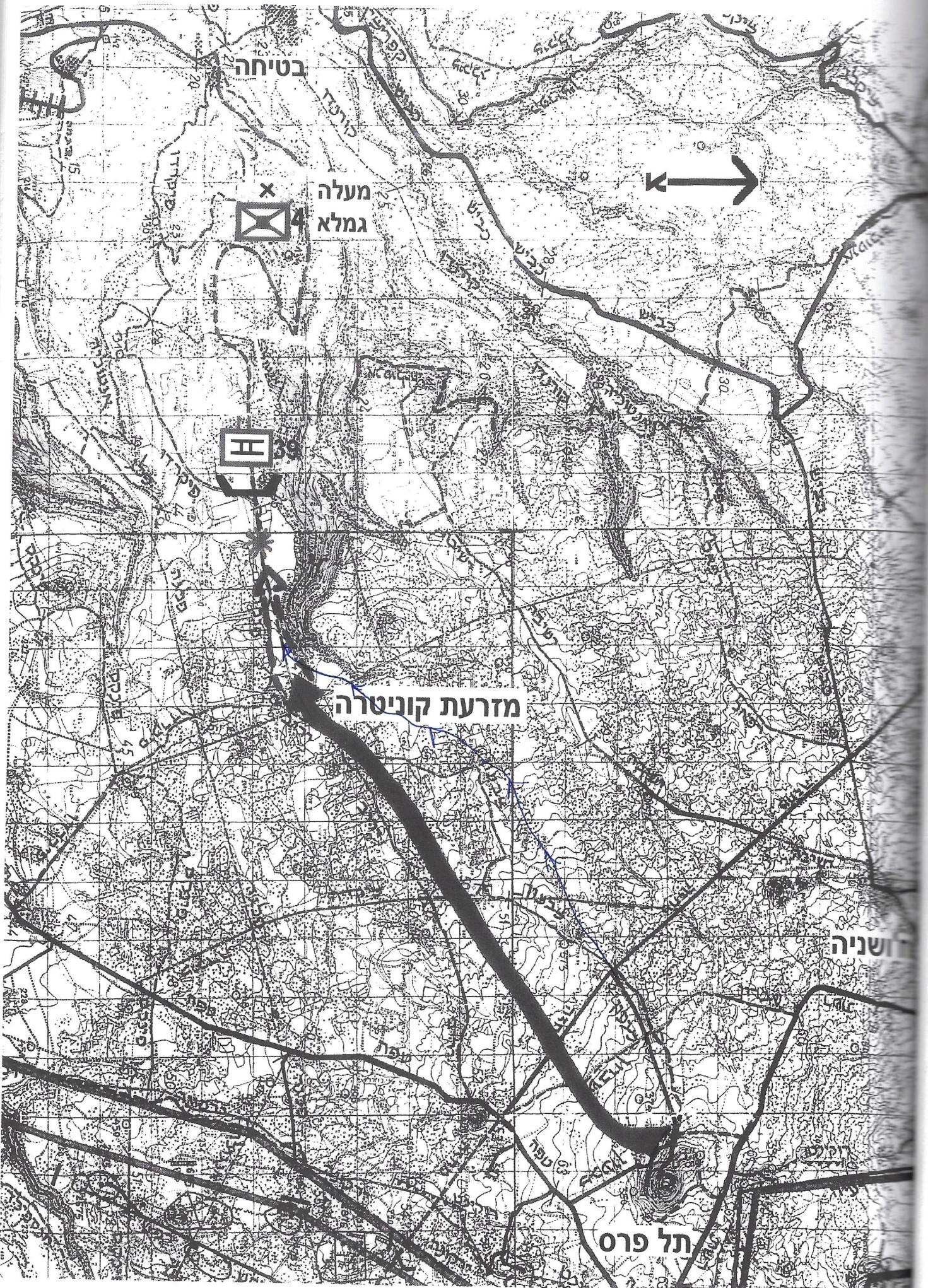
ה"טירנים" שנפגו נדלקו ונשרפו. הם פתחו באש ראשונים, ירו פג' אחד ועוד שניים ואז השבנו אש. [...] מיד צעקו "חדר". ניגשו אליהם והתחלנו לטפל בפצועים. לי היה הרוג ופצוע. היה שלב שצעקו "חדר" בקשר ומיד "חדרנו". הגיעו לשם גם הסמח"ט וקצין האג"ם של חטיבת 4. הם הגיעו גם עם הרופא שטיפול בפצוע. [התברר שהטנקים שירו עליו היו "שותים"].

באותנו היום בצהרים עלה חטיבה 4 בצד מעלה גמלא, כאשר גדור 39, גדור המילאים של חטיבה 188, מוביל. הגדור נתקל בכוח טנקים של חטיבה משוריינת 47 הסורית, השמיד כמה טנקים והדיף את החטיבה מזרחה לצומת מעלה גמלא-צד קק"ל. גדור 39 לא תפס את הצומת אלא נערך לקראת לילה מערבית לו, סמוך למבחן גמלא. צ"ע

אני הייתי בראש חטיבה [188]. הפיקוד היה נכנס מדי פעם לרשות הזאת. הסתבר לי שאיני מוצא את מנחם [סמג"ד 50, שנע על הטנקים עד צומת מעלה גמלא-צד קק"ל, וירד מהם לפני ההתקפות]. שלחתי 2 טנקים לחפש ולטרוק את כל האזור. לא מוצאים. מיד התקשרתי לקצין האג"ם של הפיקוד ואמרתי לו שיש כוח ח"ר המסתובב בשטח וגע מערבה, שיזהר את הכוחות שלא יירו עליו. בערך 50-60 חבירה הולכים ברגל.

המשכתי בתנועה על הצד לכיוון גשר אריק. בדרך טנק אחד התהפק. היה שלב של החבירה של אחר 48 שעות ללא שינה, אחרי שעברו את קו כוחותינו הייתה להסתרות מתח. הגעתி למיטה לגשר אריק ושם חיכו לי הרופא החטיבתי ודלק. שהינו שם, תידלקתי ופיניתי את הנפגעים. הסתבר לי שמנחם הגיע גם כן למיטה והוא תקין. המשכתי בתנועה למבחן ירדן.[...]

תרשים 8 : מסלול התנועה מטל פרט מערבה והתקלות בכוחותינו - 072100 לערך

עדותו של מ"פ ג'/53, סרן עוזי אוריאלי

הלחימה של פלוגה ג' בציר הנפט – 6-7 באוקטובר 73'

(העדות נמסרה למתחקר אלדד אורן ממחלת היסטוריה של מה"ד ב-13 במאי 1976)

ברקע, אפשר לומר כי שבוע לפני המלחמה היונו בכנותם באזורי ג'וחדר. בראש השנה הייתה כוננות ברמת הגולן, והפלוגה שלי תגברת בכו. גודוד 74 היה פרוס אז כולה לאורך הקו – פל' ג' בצדון, פל' ז' במרכז ופל' י' בדרום.

לאבי רוניים מ"פ ו/74 היו 10 טנקים – טנק מ"פ ושלוש מחלקות. היה לו סמ"פ, אבל בדרך כלל כשיישנו בכו, הסמ"פ היה בלי טנק ובמקרה של מלחמה היה תופס טנק אחר. כלומר, זה היה התקן של החטיבה לפני המלחמה. סביר להניח שפיוזת היה טנק סמ"פ שלא היה מאושיש בשגרה ובמלחמה אישו אותו. לאבי היו לבטח 10 טנקים. הסמ"פ שלו נלחם, זה בטוח, אבל איןני יודעת
אצת טנק הוא עלה...[.]

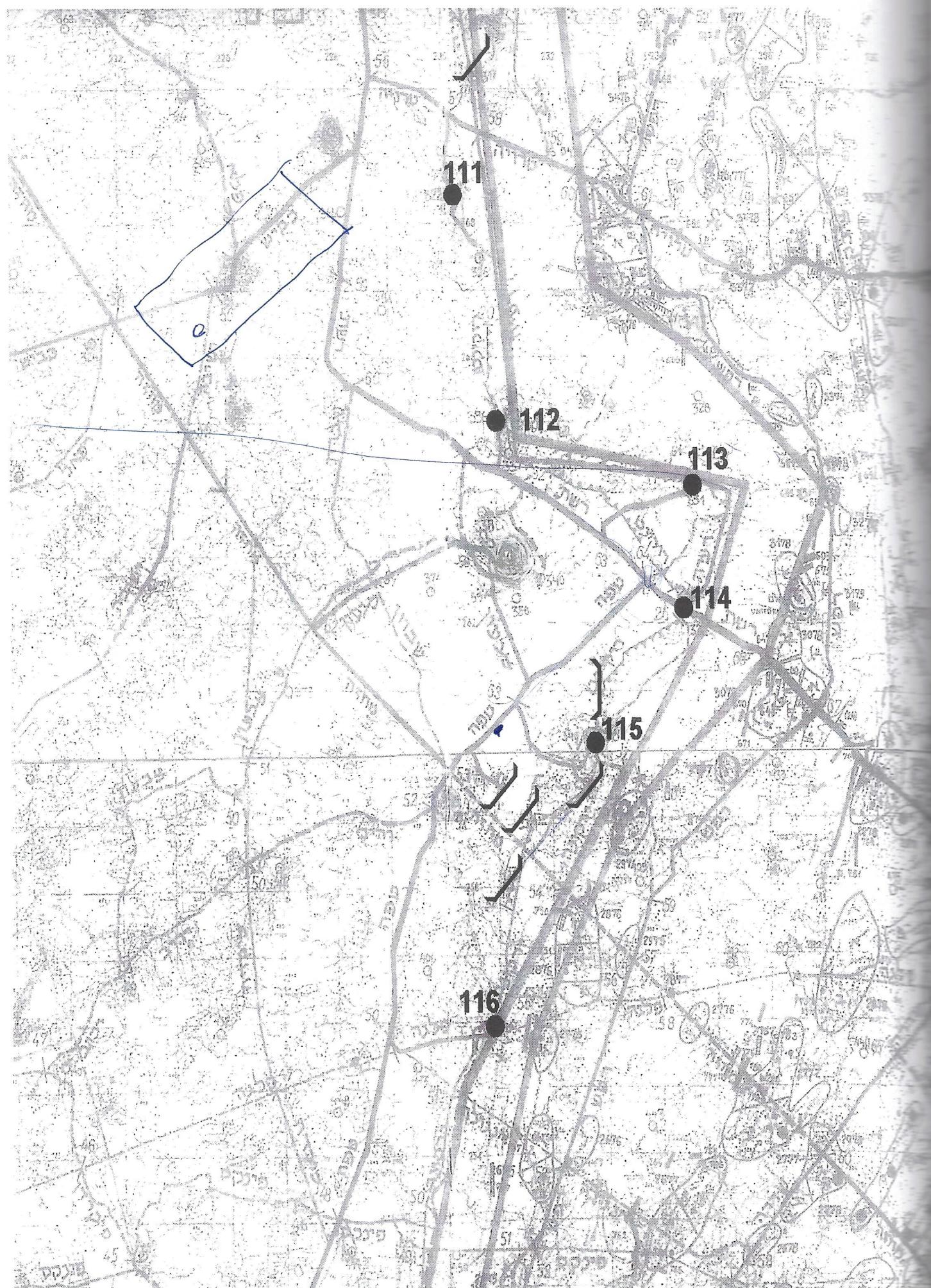
11

כפי שאמרתי, בשבת שלפני המלחמה, כלומר בראש השנה הגודוד היה בג'וחדר. בדרך כלל בפרישה לביטחון שוטף לפני המלחמה, גודוד אחד היה פרוס בכו והגודוד השני בעורף. עם הרכזה על כוננות, הגודוד העורפי היה מתגבר את הגודוד שבכו וכל מג"ד היה מקבל גזרת אחראיות בהתאם לפיק"ל. מג"ד 74, היה מקבל את הגזרה הצפונית ומג"ד 53 את הגזרה הדרומית. ולא משנה איזה פלוגות היו ערוכות בכו. מה שקרה בראש השנה, היה שבגזרה הדרומית פלוגה ג' של גודוד 74 ישבה בג'וחדר, פלוגה ז' של גודוד 74 [פחות מחלקה] ישבה בחישניה, והפלוגה שלי תגברת בג'וחדר. אחרי ראש השנה חזרנו לגודוד, מחנה "סופה" בעלייה.

ביום רביעי [3 באוקטובר] החלה שוב הכנות ואז נענו על שרשות מעילקה לחישניה. שם הציגו פלוגה ז' של אורי עקיביה ושם שהינו עד המלחמה.[...] הפלוגה שלי הייתה גדולה, יחסית לפלוגות אחרות. היו לי 62 איש אתם אישתי 14 טנקים. מתוכם 10 היו של הפלוגה והארבעה האחרים היו : טנק המח"ט ; טנק המג"ד ; טנק הסמ"ך ; וטנק הקש"א.

כאשר פרצה המלחמה פרישת הגודדים הייתה כך : בגין הצפון היה מג"ד 74, יאיר נפשי, עם שלוש פלוגות מהן רק פל' ג' הייתה ארגנית של. שתי הפלוגות האחרות, היו פל' א' ופל' ב' מגודוד 53; ואילו בגין הדרום, גזרת גודוד 53 [עווד ארצה], הפלוגה שלי, פל' ג', הייתה ארגנית של גודוד 53, ושתי הפלוגות האחרות פל' י' [פלוגת הקו] ופל' ז' [פחות מחלקה] היו שייכות לגודוד 74. [...] עם פרוץ המלחמה היו בגודוד 53 31 טנקים : אורי עקיביה [פל' ז' 74] – 7 ; אבי רוניים [פל' י' 74] – 10 ; ולוי, [פל' ג' 53] – [...] [פלוגה ז' 74 בפיקודו של אורי עקיביה הוקצתה עם 7 טנקים לגודוד 53. **מחלקה של הפלוגה נשארה במחנה הגודוד בקוניטרה. צ"ע**] [...] אני זכר בזדאות שעקביה הקצה מהפלוגה שלו מחלוקת עם הסמ"פ שלו לモוצב 113 [מצפון למוצב 114 שבצומת רפיד]. [...] זכור לי שהסמ"פ שלו דזידסון, אם איני טועה, הגיע ל-113. גם אני שלחתי לאזור 113 מחלוקת מהפלוגה שלי כאשר נפתחה האש... הייתה זו מחלוקת 3 שלו עם דני ברקוביץ' זיל, קל"שניק, ועוד שני טנקים. הוא מהתחלת לא היה ת"פ שלי. זה היה מתוכנן מראש. [מחלקה 3 של פל' ג' לחמה ת"פ סמ"ד 53, שמוליך אסקרוב, בתל עבס ובמוצב 111 ולא במוצב 113 כפי שטוען עוזי אוריאלי. המחלוקת ב-113 הייתה אכן של פל' ז' 74 – צ"ע].

תרשים 9 : מרחב הלחימה של גדור 53 - מפת הירוד

הגדוד הוא היחידה הטקטית הקטנה ביותר. אין לפצל גודדים! המג"ד מפעיל את הגודוד ואת הפלוגות שאומנו על ידו למסחה אחת – בכו"ם עם אכבעות שלוחות. עיקרון אחוזות הפיקוד הוא הקבוע ברמת הגודוד גם בלחימה בהגנה. כאן פעל מג"ד 74 עם פלוגה אחת שלו ושתים של 53; ובוגרת הדורמיה – מג"ד 53 פיקד על פלוגה אחת שלו ושתים של 74. כאשר החלה המלחמה בא הדבר לביטוי במילוי בוגרת הדורמיה, שם פוצלו הפלוגות לפיצולי משנה ופעלו בזוגות ולעיתים כטנקים בודדים.

בקבוצת הפיקודים שהייתה ביום ישלי, הייתה חלוקה של הכוח, מחלוקת 3 של הוקצתה לאורי עקיביה. דני ברקוביץ היה סמל המחלקה, הוא היה מט"ק ולא המ"מ. היה לי מ"מ שהיה חדש לגמרי, חדש בגודוד, ג'ינג'י, שכחתי את שמו. דני ברקוביץ התחיל את המלחמה עם מחלוקת 3 בתל

עקביה (ללא)

עב�. [...]

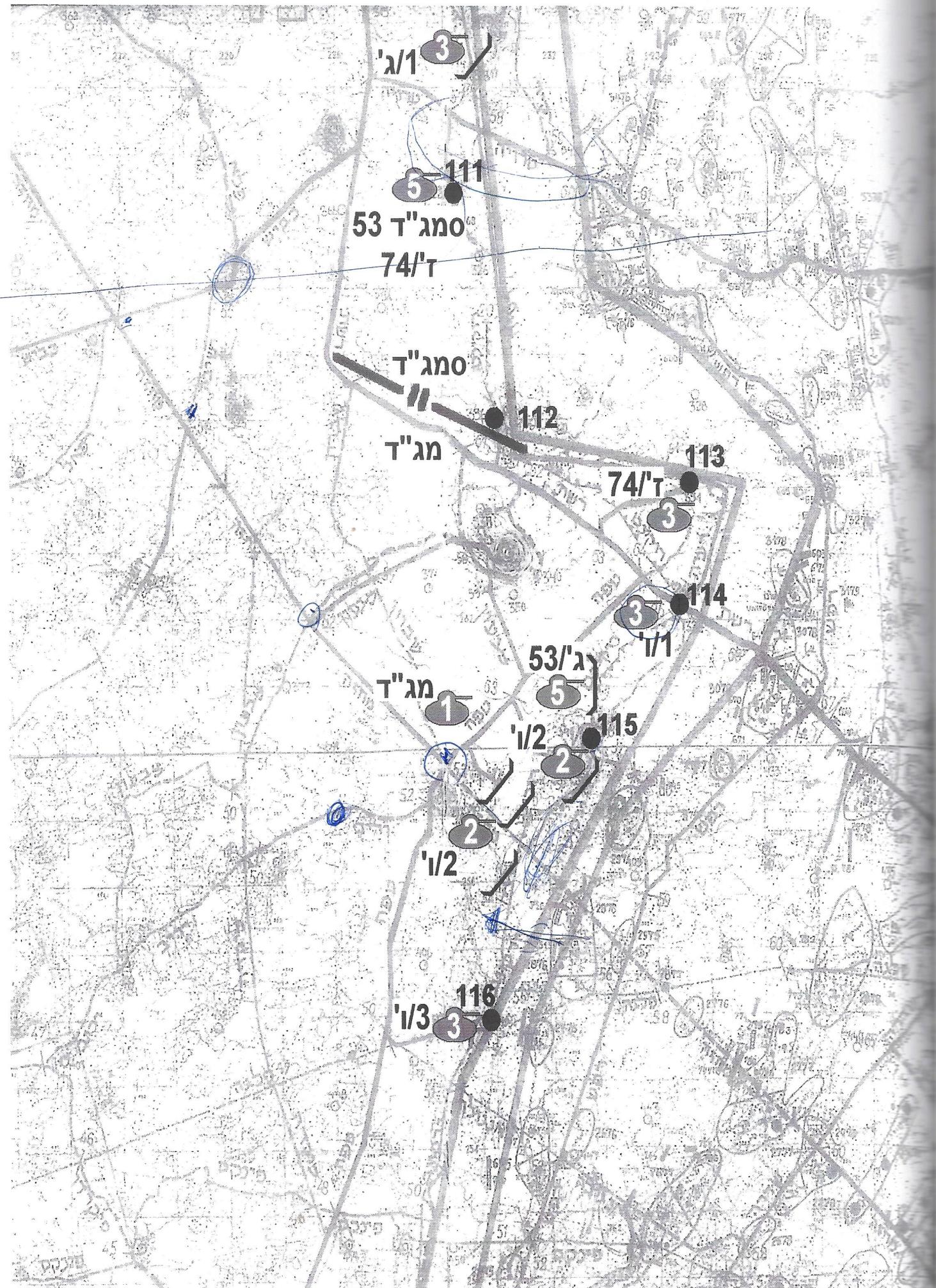
از כמו שאמרתי, ביום רביעי בלילה ירדנו מהגדוד לחישניה על זחלים והתמקמנו שם באחד המבנים. האויריה הייתה אווירת כוננות. דיברו כל הזמן על משחו באוויר, לא על מלחמה. סך הכל דיברו על מתחף או על פעולה ארטילירית או על עימותם כלשהו עם חיל האויר שלהם.

לא היו כל הנחות מיוחדות. ביום חמישי איפלו יצאתי לסיור עם בן-שם באזר חישניה, לקבעת המשך מסלולי מחלוקת ופלוגה באזר. הגודוד עצמו היה בסדרת אימון, ואני הייתה כבר בגמר אימוני צוות, לקרأت מסלולי מחלוקת ופלוגה. רק ביום שישי האויריה החלה להתלהט. ביום שישי בערב התקנסנו בחישניה לקבעת פיקודות עם עודד ארץ. השתתפנו כל המ"פים, כולל עקביה, המ"מים ומטה הגודוד. בקבוצת הפיקודות נעשתה חלוקת הכלים – במקרה ופורצת אש מי תופס מה. הפלוגה שלי – פחות מחלוקת 3, שהייתה ת"פ הסמג"ד, אסקרוב, קיבלת גורת כודנה – הייתה פלוגת כוננות [עתודה] צמודה למג"ד, שהיא אחראי עם יתרת הכוח לגורה מטל פרס ודרכמה. ככלומר, המג"ד היה אחראי למעשה על הכל, אבל פיקד על בוגרת הדורמיה של הגודוד. עם תחילת הקרבות, כאשר נפלו הפגיזים הראשונים שם, נ עטי עם המג"ד מחישניה שירותים לגיוחדר.

הפגז הראשון שנפל תפס אותנו מפוזרים ובכוננות מרבית. הטנקים היו ללא רשות, פזירים בשטח סמוך לחישניה. הפלוגה שלי ישבה בין חישניה לתל פורה; אורן עקביה ישב בתוך המחנה הצבאי בחישניה או סמוך אליו; טנק המג"ד היה איתי, טנק הסמג"ד – עם הסמג"ד. ברגע שנפלו הפגיזים הראשונים כל אחד טס למקוםו. עקביה עלה ל-111 ולתל עב�, כשלכל הכוח שלו ת"פ הסמג"ד, אסקרוב, תפסו את ציר "טרויה" בפתחת כודנה. אבי רוניס עם פלוגה ו/ו 74 עלה לרמפות שלו. הוא התפקיד בערך במוצב 115. אני חשב שהפט"פ של אבי דומיט היה עם המתקפה השלישית בגיוחדר וכשפרצה האש היה עם המחלקה-בציר הנפט. [עווי טועה לגבי מיקומה של מחלוקת 2 מפלוגה ו']. צ"ע] כאשר הגיעתי מאוחר יותר לציר הנפט, אני כמעט משוכנע שריאיתי אותו נסעה חזרה. חטף איזה פגז ארטילרי. איני יודע בדיקות מה קרה לו.

התנועה של הפלוגה שלי עם המג"ד, הייתה מחישניה בציר "מחזה" [ציר הנפט] דרומה ישירות לגיוחדר. פרישת הכוחות בציר הנפט הייתה כמו שאמרתי: אבי רוניס מ"פ ו' היה אחראי על 115. הוא נערך עם מחלוקת במוצב ורמפה שבין המוצב לאו"ם. [אבי רוניס עצמו ישב ברמפה שכונתה

תרשים 10 : חלוקת הגזרות בגזרה 53 ותוכנית הפריסה

צפת המג"ד", אשר שלטה מצפון על פתוחת ג'ווזר ועל ציר הנפט ומחלקה 2 שלו, המ"מ מוטנק נסף תפסו את הרמה שמצפון ל-115. מחלקה 1 בפיקודו של לחמן, ישבה בזומת רפיד סמוך ל-114. צ"ע] מחלקה שנייה שלו, כנראת ~~הט~~ חסמי, בציר הנפט, ומחלקה שלישית באזור מוצב 116. ככל הזכור לי שמו של המ"מ היה יואב [יקיר]. היה זה אותו מ"מ שנסוג מאוחר יותר לתל א-סק. הפלוגה שלו, ככלומר 7 הטנקים שנותרו לי נערכה כך: 2 טנקים בציר הנפט – טנק הסמ"פ, בועז חמיר, וטנק גור בפיקודו של בירנבוים; 2 טנקים בחלק הצפוני של מוצב 115 – טנק מ"מ 2, עודד בקמן, וטנק גור; 3- טנקים באזור בוטמיה – הטנק שלו, טנק מ"מ 1, חגי צור, וטנק בפיקודו של סמל אكونיס. מחלקה 3 שלו הייתה ת"פ הסמ"ד בגזרה הצפונית של הגוזן [...].

הטנקים ב-115 נכנסו בציר למוצב, לא למוצב עצמו, אלא צפונית למוצב בין תעלת הנ"ט שהסתימה מצפון למוצב, על הקביש עצמו. כאן הייתה ירידת ציר המערכת. עודד נעמד בדוק על קו הרכס מצפון לסלוללה.

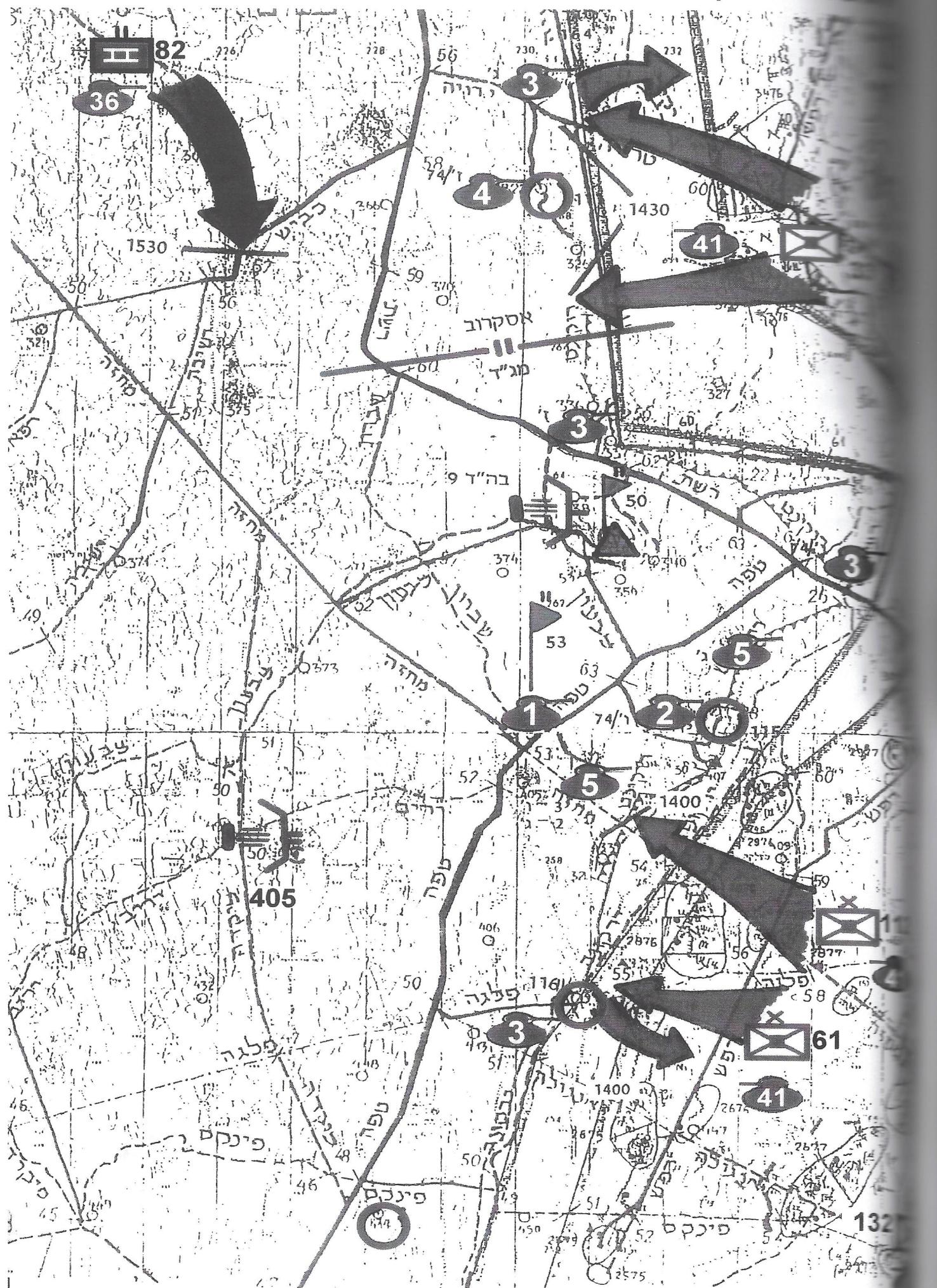
לכדי, לפי קבוצת הפקדות ביום שישי, הוראת המג"ד הייתה לעמוד בבוטמיה, בכפר. אני עמדתי בצד של תעלת הנ"ט, בציר "רוקינט" בסביבות מותג 26. נערכתי על תעלת הנ"ט במרחך של כ-1,500 מ' מדרום-מערב למוצב 114. היה לי קשר עין עם המוצב. התנועה של הגוזן לקו מחיושניה נשכה כ-30 דקות בערך. בסביבות השעה 20:14 כבר היוו מוקמים בעמדות.

זה היה המצב שנטפסנו בו ברגע שנפתחה האש. איני יכול לתת לווח זמינים מדויק; אף אחד לא הסתכל על השעון וגם לא היה זמן זהה. למעשה עוד בשלב התנועה התחלו לקבל דיווחים, בעיקר מאבי רוניס. מהדיווחים האלה התבגר שיש לחץ על ציר הנפט ויש חיר שמנסה להתקדם לאזור 115. אז הדיווח הבא שקיבלתி, היה שטנק הגור שהיה עם הסמ"פ שלו, בועז, בציר הנפט, נפגע. בועז עם הגור שלו נכנס לרמפות ג'י-די בציר הנפט. הגור חטף שם פג' ח"ש. בועז דיווח לי ש-2'A שלו, בירנבוים, נהרג. בשלב זהה התחילה להגיע דיווחים מציר הנפט. היה מצב לא ברור בציר. בועז תмир אמר שלוחצים אותם חזק מאוד. גם אבי רוניס המ"פ דיווח בראשת על המצב בציר.

בשעה 20:14 לערך לחמו בציר הנפט 4 טנקים: 2 טנקים של מחלקה 2 מפלוגה 1, בפיקודו של סמ"פ ג'; 2- טנקים מפלוגה ג', בפיקודו של בועז תмир, סמ"פ ג' לפני השעה 15:00 נפגע הטנק של בירנבוים מפלוגה ג' ונותרו בציר הנפט 3 טנקים. צ"ע

ואז, בשעה 15:00 בערך, קיבלתי פקודה מעודד, המג"ד, לרכז את 5 הטנקים שהיו איתני – ה-2 שמצפון ל-115- וה-3 מבוטמיה – ולהיכנס לציר הנפט ולהיות אחראי ללחימה בציר. האחריות ללחימה בגזרה חולקה: אבי רוניס ב-115; ואני בציר הנפט. מיד אספתי את הנוגע, דחפנו לציר "מחזה", ציר הנפט, דרך ציר "טיפה", במקביל לבכיש ונכנסנו לציר הנפט [דרך ג'ווזר]. נכנסתי לציר הנפט רק עם 4 כלים. עודד בקמן, מ"מ 2, קיבל פג' ארטילרי בהיען שלו, ההיען נפל, והוא ל乾坤 את בבי של אילן אורנשטיין. מפקדי ארבעת הטנקים היו עודד, חגי, אكونיס ואני. ברגע שנכנסתי ראייתי שיירה מזוודה יוצאת מציר הנפט. היה שם טנק הקש"א שחטף פג' ארטילרי בצריח והיה עם טען פצוע.[...]. הקש"א לא היה מתוכנן להיכנס לציר "מחזה", איני יודע איך הוא הגיע לשם. בשלב מוקדם יותר, ככלומר לפני שנכנסתי לציר "מחזה", המג"ד חיפש בקשר בשעה את 17 ג' (הקש"א). ככלומר, בשלב התנועה מחיושניה לגיאודה טנק הקש"א לא היה

15:30 - 16:00 - 14:00 : התקפה הסורית בשעה 11

צמוד לטנק המג"ד, ואז עודד חיפש כל הזמן את 17 ג' ולא הייתה תשובה. מסתבר שהקש"א נכנס בטעות לציר הנפט, חטף פג' בהתחלת, כל הקשר הלק לו ולא יכול היה לענות. שנכנשתי לציר ראייתי שם, אם איני טועה, 3 כלים שייצאו משם. אני משער שטנק הקש"א היה בטוח שם, משמעותו של טנק הקש"א היה בטוח שם, גם הסמ"פ של אבי רונייס, בחור צונס, אינני זוכר יותר שם.

הארטילריה, המסינית לגוז, מופעלת ללא קציני קישור – אין קט"קם בפלוגות; הקש"א לא נע עם המג"ד והקשר בינוים נזתק. את התקת"קם "שכח" בחישניה במהלך הריצהuko! במצב זה אין תמה שדרישות הסיוע ותיקוני האש לטיווח מועברים ברשות "טופי" – רשות המבצעים החטיבתי!

ואז נכנסנו פנימה. בועז תמייר המתין לי כבר, אך זה לא היה בכו העמדות אלא בכו של גייחדר הישנה. אתה רואה כאן מחנה ישן של הסורים ועצים. על קו הרכס בועז המתין לי שם בלבד. ובפנים, קרוב יותר לرمפות, היה אחד הכלים של 74 [פל' ון חצי בוור [...]]. איך שנכנשתי לאזרור העצים, הטנקים הסוריים כבר עמדו בחזיתנו [באזור מעלהה]. ננכנשתי על הציר עצמו. את בועז לא ראייתי בהתחלה, וכאשר הגיעו לי הגדוד הישנה הסורים היו כבר באזור הרמפות ג' ו-ד'. ננכנשתי לציר "מחזה" מול גייחדר. העצים מגיעים שם עד סמוך לציר. שם למשה נעמדנו בפעם הראשונה. שם, איך שהגעתי לך הרכס ראייתי את הכלים הראשון שלהם. זה היה די קרוב, והיה זה הכלים הראשון שדפקתי שם.

למעשה פה התחלנו להילחט. בין גייחדר לבין תעלת הנ"ט עמד כלי בוור של 74, וכל יתרת הכלים של 74 אף כלי לא נשאר כאן. למעשה, בשלב הזה היו 5 טנקים: בועז, חגי, עודד, אקווניס ואני. בשלב הזה גם לי הלק הטנק מביכות כל מערכת החשמל, והחלפתו טנק עם חגי. בסביבות השעה 16:30, חגי עם הטנק הזה פינה 4 טנקים לנפה". מאוחר יותר מוזכרים הטנקים האלה בהקשר לצביקה גリンגולד, שאלאר שניים מתוך הארבעה ויצא לציר הנפט. הוא יצא עם הטנק שלי שהייתה לו תקלת במערכת החשמל ועם חגי, ובמהלך התנועה שוב התקלקלת מערכת החשמל והוא החליף טנק עם חגי.

כלומר, חגי החזיר לנפה' 4 טנקים: הטנק שלי, הטנק של בירנבוים, ועוד שני טנקים של פלוגה ו'

בתחילת הלחימה היו לציר הנפט 5 טנקים – 2 מפלוגה ו' / 74 בפיקודו של סמ"פ ו'; 2 מפלוגה ג' / 53 בפיקודו של בועז תמייר סמ"פ ג'; גם טנק הקש"א נכנס לציר הנפט עם תחילת הלחימה. עד הגעתו של מ"פ ג' לציר הנפט, בשעה 15:00 לערך, נותר בפתחת ציר הנפט רק טנק אחד כשיר מתוך ה-5 שהיו בציג עם תחילת המלחמה – הטנק של בועז תמייר, סמ"פ ג'. 4 טנקים אחרים נפגעו: טנק אחד של פל' ו' / 74 נפגע ובער סמוך לרמפות ממירב לתעלת הנ"ט; טנק הקש"א 17 ג', נפגע ופונה לציר הנפט לכיוון נפה'; הטנק של בירנבוים מפלוגה ג', שנפגע ופונה לאחר;
טנק של סמ"פ ו', שנפגע ופונה לאחור, צ"ע.

2

בשביעי נתקע לי ג'יוחדר גם הטנק של אקוניס, הטנק שלו פרס [זחל] או משהו כזה, ואז נותרנו
בנגב 3 טנקים: בועז, עודד, ואני – שלושה קצינים מהגדוד – כלומר, מכל הפלוגה [7 טנקים] נותרו
בשעה 00:16 בערך, רק 3 כלים.

שלב זהה התחלנו לנחל אש מאזור ג'יוחדר הישנה.[...] הבעיה העיקרית הייתה שמה막ום בו
בזחתי לא יכולתי לראות את ציר הנפט לכל אורכו. ראייתי רק את מה שהיה באזור הרמפות. שם
הסתובבו הרבה כלים. את הציר עצמו לא אורכו לא ראייתי כך שאיני יכול לומר כמה עמדות מאחוריו
הרמפות.[...]

סיווע ארטילרי לא היה בשום אופן, בשום שלב. יותר מאוחר היה לי שם פגז תאורה אחד.[...]
כל הדיווחים הלו לmagic'ד והוא העביר אותנו לחטיבה. את המג'יד, אני מדגיש, לא ראייתי
בימים הראשונים חוץ מהשלב של תל פרס. [עווזי לא ראה את המג'יד מתחילה המלחמה, בשבת
בשעה 00:00 לערך ועד יומם ראשון בשעה 09:00 בתל פרס – סה"כ 19 שעות ולא יומייםقطענותו!
צ"ע]

בקיצור, בשלב זהה ניהלנו אש, ואז בסביבות השעה 30:16 המג'יד הודיע לי בקשר למגנים עוד
טנקים אליו תחת פיקודי. הראשון שהגיע היה יעקב (ג'יק), סמ"פ של פלוגה B[82], שהיה בן מחזור
שלוי [בקק"ש]. הוא הגיע עם 3 טנקים. הוא חבר אליו בג'יוחדר הישנה, צעקטני לו את מס' התדר
הפלוגתי שלי – ברשות "גלופה" – והוא נכנס לרשות. בשלב זהה שכבר עמדו לרשותי 6 טנקים – 3
שלוי ו-3 שלו – התחלנו ליטות לשפר עמדות ולקחת את הרמפות בחזרה, לפחות בשלב הראשון.
ואז התחלנו להתקדם כאשר בועז ועודד ממשמאל לציר [מצפון לו], אני על הציר עצמו, וג'יק עם 3
טנקים מאחוריו.

העברת תדר הרשות הפלוגתית באלהות בגלוי – עבירות ביטחון קשר חמורה!!!

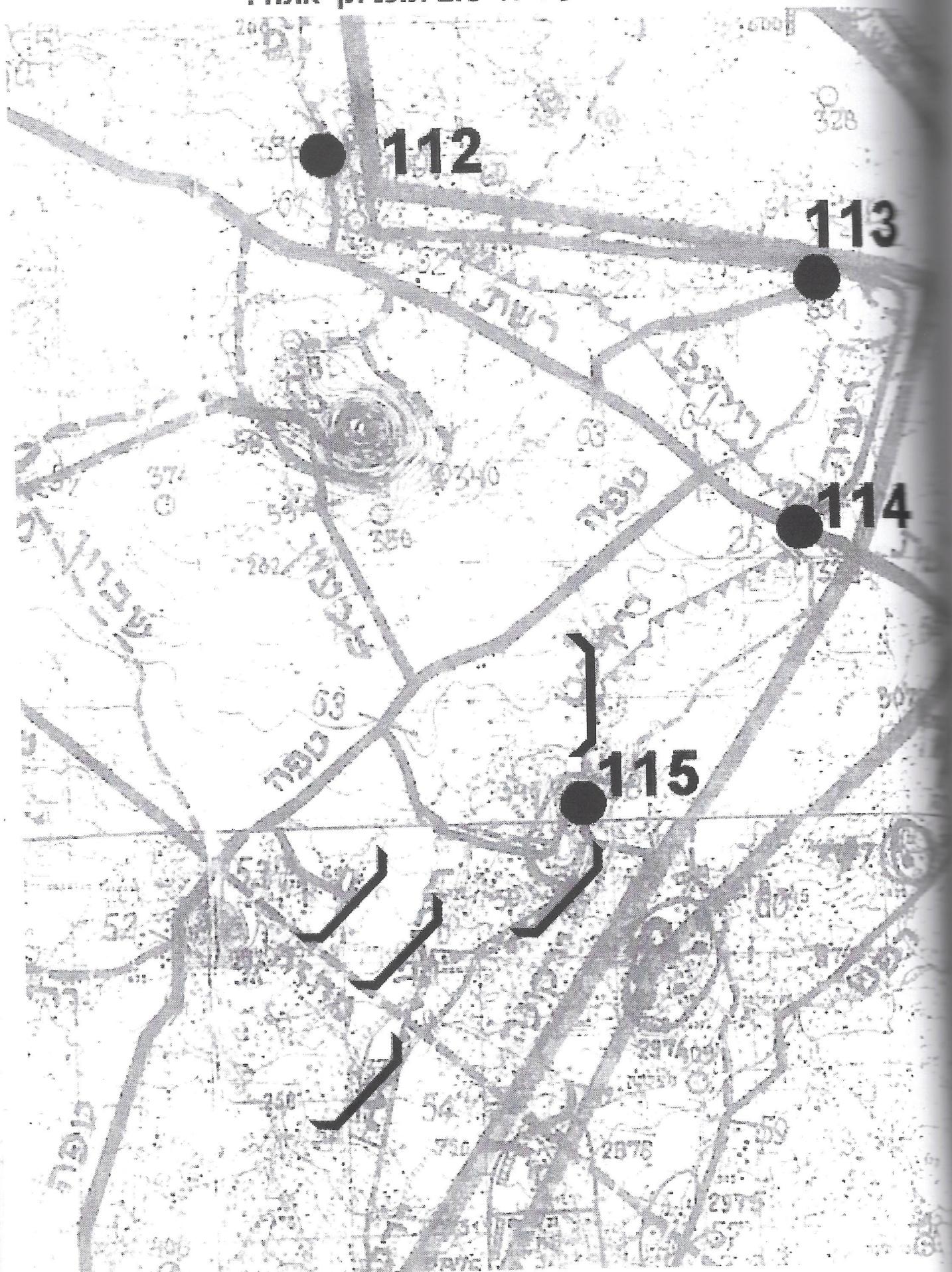
הפרישה מצפון לציר הייתה מצומצמת, כי יש שם שזה מוקשים והינו די מוגבלים לציר עצמו.
הגענו למרחק 500-600 מ' מהרמפות עצמן. כל אותה עת הטורים ירו כמו מטוטפים, אבל האש לא
הייתה יעילה. כל פעם היה מתקרב אליו טנק סורי והינו דופקים אותו. בשלב זהה, כשהתקרבתו
הרמפות בציר הנפט, קיבלתי ת"פ סמ"פ נוסף עם 4 טנקים מפלוגה D' של גדור 82. הוא נקרא
ברשות "משנה זומס". (מאוחר יותר הוא נהרג עם דני ברקוביץ'). לאחר שהתייצב גם הכוח הזה היו
תחת פיקודי 10 טנקים על ציר הנפט: 3 שלוי; 3 של ג'יק מפל' B/82; 3 – מפל' D/82. ברגע שהיה לי
את הכוח הזה הצבנו שם קו די רציני למרחק של 600-700 מ' מערבית לרמפות, ואז החלטתי שאני
לוקח בהסתערות את הרמפות. מסתער עליהם. היה זה כבר לקרأت השעה 00:17 [...] סמ"פ D'
יהי עם 4 טנקים מאחור בקו העצים, בחיפוי רחוק; ואני עם 6 טנקים בקו הקדמי על הציר. [...]
היו בחזיתנו עשרות כלים ולא בודדים. טנקים, רק טנקים.

ואז נתני פקודה להסתערות. השארתי חיפוי קטן מימין והסתערנו – כלומר, בועז, עודד, אני
ועוד טנק אחד. 4 טנקים הסתערו, כאשר בחיפוי היו 6 טנקים – 4 מרוחק ו-2 מקרוב. ואז הגיעו
בסביבות 200 מ' מהרמפות. יש שם מעין ירידה – אתה לא רואה, אתה יורך ועולה ולבת אחת
אתה רואה את הרמפות. אני אישית, למען האמת, אפילו לא ראייתי מה קורה ממש, כי אכן
שליתתי שם ממש טנק סורי 25 מ' מאיתנו. אז אותו דפקנו. אני עלייתי בדיקת מקום שבו
הטנק עלה באש. החיבור הסורי מהרמפות עצמן התחילה לירוץ עליוו בכל מיני כלים – RPG וכלי

נ"ט אחרים, ותנווכת ההסתערות שלנו נבלמה במרחק של 200-300 מ' מהרמפות. עצרנו שם והמשכנו לנחל אש.

תרשים 12 : מפת עזר לרישום תוכניתך אהת!

תרשים 12 : מפת עזר לרישום תוכניתך איתה !

אתה המ"פ! לרשותך 10 טנקים. על פי תמונות המצב – קרקע, אויב, כוחותינו – כיצד הייתה נוהג? לרשותך מפה של השיטה. העלה את תוכניתך על המפה והציג את עיקרי תוכניתך. פרט את שיקוליך.

בשלב זהה הسورים ננראות התייאשו מציר הנפט, כי כל הזמן הם ניסו לפרק ולא הילך להם. ואז הם ניסו את הפריצה השנייה, שזה בין ציר הנפט לבין מוצב 115, איפה שהגשר עדיין מונח על התעלה. עד היום יש שם גשר וטנק הפוך. זה יוצא בערך מול תל דחריה, בכתף של התעלה נ"ט, בדיק במקום שבו מתחילה החתומות לכיוון 115, תל קליע [תל קלע], שם הם ניסו לפרק. השעה הייתה אז אחרי 00:17, לקרأت אור אחרון. פה למעשה עוד ואני דפקנו להם שני טג"שים. הילך מהר מאד שם, והעסק נבלם. בשלב זהה הسورים לא ניסו עוד להיכנס, לא בציר הנפט ולא בציר הנטה. הזמן עכשו, הוא לפני חשכה, ממש אור אחרון. **[תחת פיקודו של עוזי היו עדיין 10 טנקים. צ"ע]**

עד עכשו השמדנו בגורת הפלוגה שלי 3 כלים: 2 טג"שים וטנק אחד על ציר הנפט. לקרأت אור אחרון ייצבנו את הכו וهم לא ניסו להתקדם עוד. גם אנחנו לא ניסינו. **בשלב זהה, לאחר שנבלמה ההתקפה, המשכנו לנהל אש ואז [בשעה 00:19, לערך] נכנסה פלוגה ד' של גודוד 82 שהייתה צריכה לסייע לגורה הדרומית [ל-116]. איני יודע איזה פקודה קיבל מ"פ ד'. הוא היה כבר ת"פ עודד [המג"ד]. איני זכר פקודות שעברו בראש הגודוד למ"פים אחרים. פשוט הייתה עסוק מאוד בראש הפלוגתית, כדי לשמע בדיק מה קורה לכל אחד.**

האחריות לעדכון תמונות המצב הכוללת בגורת הגודוד מוטלת על המג"ד. רק באמצעות היוזן הדדי מג"ד-מ"פים ניתן לנהל קרבתה מסובך ומורכב בקרב ההגנה. נראה כי הייתה כאן בעיתת שליטה ברמת הגודוד.

בשלב זהה, עם חשכה, לא נפגע לי אף טנק מتوز ה-10 שהיה לי. בהתקפה לא נפגע לי אף טנק מAsh הסורים.[...] ואז שמעתי בקשר את ההתקפות של פלוגה ד' מגודוד 82 בפיקודו של דני לויין. הייתה חשכה ולא נעים היה לשמוע בקשר, כאשר דני לוין עלה על מארב סורי מדרום לגייחדר באזרע 116 ונדף לו, אם איני טועה, 5 כלים מتوز ה-7 שהיה לו. נותרו לו 2 כלים והוא ממש השתוול בקשר. הוא דיבר עם המג"ד שהבטיח לעזור לו. אולם, מהפקודה שקיבלת הנטוי שבעצם המג"ד לא התכוון לעזור לו. הפקודה הייתה לשלו סמ"פ אחוריית ולסגור את הציג מדרום לגייחדר, לכיוון דרום, כדי שלא יתקעו לנו טרייז מאחור.

הפעלת פלוגה ד'/82 על ידי מפקדת חטיבה 188 בלילה, ממוקמה בצומת רפי'ן עבר מוצב 116, היא דוגמה להפעלת כוח טנקים בלתי מושכלת, שנבעה אולי מפניקה ברמת הפיקוד והחטיבה. הפלוגה שהייתה פלוגת צמ"פ לא הכירה כלל את השיטה, ולא היו לה מפות נתוני שטח וקו של הגזרה. הפעלתה בלילה לעבר המוצב כאשר האויב אינו ידוע, משמעו ליקוי חמור בשיקול הדעת של נתן הפקודה, שגרם בסופו של דבר להשמדתה! יתרה מזו, הפעלתה מוכיחה על תמונה מצב קיימת ברמת החטיבה הן לגבי האויב הן לגבי כוחותינו. במצב זה נזיל וכשה לא ברור ובמיוחד עם

כוח שאינו מכיר את הגזירה, עדיף היה לשמר על הכוח ולהפעילו עם אור יום כשהתברר תמונה המצב. צ"ע.

מאוחר יותר הבנתי שהמחלקה מפלוגה ו/ו 74 שি�שה ב-116 נשברה ונעה לתל א-סק. ככלומר, גمراה כבר את כל התחמושת. עד אחריו הם נשארו בלי אף פנו.

טנק בלי תחמושת כבדה מביך את יכולתו להשפיע בשדה הקרב. עיקרו הרציפות בלחימה מחייב לאפשר לטנקים להילחם ברציפות. זה מחייב לתכנן בקפידה הספקת תחמושת, דלק וחילפים בצריכים קצריים בעורףם של הלוחמים, תיקון בשטח של טנקים שנפגעו, ככל האפשר, וכן פינוי מהיר ויעיל של נפגעים לאחרר והחלפת אנשי צוות ומפקדים שנפגעו. התחזוקה של גודוז 53 התבessa על הרמתת תחמושת דלק וחילפים מנפח לאורך ציר הנפט עד ג'וחדר ועד רמת מגשימים ופינוי הנפגעים לנפח. וכאשר נחסם ציר הנפט לטעואה אם עקב הפגוזות או מאוחר יותר חסימה פיזית – נותרה למעשה כל הגזרה הדרומית מקורות האמצעים החינויים להמשך הלחימה. כל מערכ התחזוקה של הגזרה הדרומית צריך היה להתבסס על הצריכים העורפיים שממערב לגזרה – ציר מעלה גמלא, ציר רמות והציר הדרומי דרך אל על-רמת מגשימים. צ"ע.

אלדו:

האם זכור לך שלב ביום שבו נשלחה מחלקה או 2 טנקים מציר הנפט לסייע ל-116?
עווי:

מהcohו שלי לא נשלחה אף מחלקה. אולי מפלוגה ו'. בשלב שدني לוין עלה על המארב הסורי קיבלתי פקודה מעודד לשולח את אחד הסמי"פים שקיבلت תי"פ לצומת ג'וחדר לבליםיה כלפי דרום. שלחתני לשם את סמי"פ ד' עם 4 הכלים שלו, והוא התמקם בצומת עצמו, לא בחניון. אני נשארתי בציר הנפט עם 6 כלים. בו-זמנית כמעט שלחוني את בועז תמיר ל-115 על פי הוראות המג"ד. בועז נע לשם אישית עם הטנק שלו והתמקם ברמפה בי' של המוצב [מדוורים למוצב, ב"רמפה המג"ד]. אם איינני טועה הוא היה שם בלבד. מפלוגה ו' של גודוז 74 לא נותר שם אף אחד. בשלב מסויים בשעה 00:20 ואולי קודם לכן, שמעתי בקשר שאבי רוניס, מ"פ ו', נהרג. **[אנבי-דוניס לחם ב"רמפה המג"ד] מדורות ל-115 ונפצע שם. זו הייתה הסיבה שבועה תמיר נשלחה לשQQ.**
צ"ע.]

בקיצור, בציר הנפט ובציר הפריצה השני בכתף של 115 היה קיפאון למשה. פגימות השתוללו, ארטיליריה, אבל לא הייתה תנועה – לא שלנו ולא של הסורים. בועז הגיע לרמפה, עלה לתחזית [ברמפה בי'] ואז הסתבר שהסורים חידשו את ניסיון הפריצה באוכף שמדורים ל-115-. ככלומר, במישור שבין ציר הנפט למוצב האו"ם הסמוך ל-115. בועז התחיל לחטוף ארטיליריה אזרחית, אש סאגרים וכל מה שקשרו לעסוק [אש ני"ט מסווגים שונים]. בועז לא עלה לעמדת ירי ולא ניהל אש אלא דיווח ישירות למג"ד בראשת הגודוז. [עדותנו של בועז תמיר שונה בנקודת זה מעדותנו של עוזי המ"פ. ראה גם את עדותנו של עוזי בקמן. צ"ע.] המג"ד הורה לי אישית לעبور לרמפה בי', עלות 115- ולראות מה קורה שם. לקחתי עימי את עוזי בקמן והשארתי בציר הנפט את ג'יק, סמי"פ

ב/82, כאחראי על פתחת הציר. בשלב זהה הטרפו לגיק, על-פי הוראת המג"ד גם 4 הכלים של פלוגה ד' שהיו בצוותה. איני זכר אם הטרפו 2 טנקים או 4, כי הם קיבלו את הפקודה ישירות מהמג"ד. צוריך להבין שהאנשים של גזר 82 לא חכו בכלל אףם הם חיים. לכן אי אפשר היה לנויד אותם [הכוונה להניע אותם בשטח לא מוכר במיוחד בלילה – צ"ע], והשארכנו אותם צמודים לציר הנפט.

לפי תיאור זה חלוקת הטנקים של עוזי אוריאלי הייתה כלהלן: עוזי עם 3 טנקים ברמפה ב' ב-
115 ו-7 טנקים בציר הנפט ובג'וחדר, בפיקודם של גיק, סמ"פ ב' 82 וסמ"פ ד' 82. צ"ע

אני נעתי חזרה על ציר הנפט [ימחזה] לעבר צומת ג'וחדר וכנכsty בכביש 115 לרמפה ב'. בווע' כבר היה שם. השארתי את עוזד קצט מאחור ועלינו למלטה לראות מה קורה. הראות לא הייתה טוביה. היה עשן ושריפות בכל הגזרה. זיהינו ניצנוצים של כלים מאזור הפריצה שלהם למיטה, כולל בטוחה 600-700 מ' מהרמפה עצמה. אש תופת הייתה על הרמפה. ואז צוריך להבין מה קרה כאן. בשלב הזה הספקתי לתגונת-ברמפה כ-20 דקוטר, מקטים חצינה. אני מעריך שהגעתי לרמפה קצר אחרי השעה 19:30 [אחרי 00:20], קשה לי להעריך את הזמן.

ואז, איך שהתיישבתי שם [ברמפה ב'], גיק, אותו סמ"פ ב', שנשאר בציר הנפט, נכנס להיסטריה והתחליל לצעוק שנכנסים אליו המון טנקים בציר הנפט. המון טנקים והוא נסוג. זה מה שהזען בקשר, וצעק וצעק. המג"ד קרא לו בקשר מספר פעמים והוא לא ענה לו. ואז החלתי לקרוא לו בראשת שלי, רשות "גלופה". גם המג"ד נכנס לרשת שלי וניסה לקרוא לו, אבל לא הייתה תגובה. ואז התחלתי לקרוא לו בשם הפרטוי "גיק כאן עוזי", כי אנחנו בני אותו מחוז בקורס הקצינים ובבה"ד 1. קראתי לו ארבע-חמש פעמים, הוא נראה התעשת וענה לי. לעצור את הבוחר כבר אי-אפשר היה, כי הוא היה אחוז אמוך ממש. היה מפוחד מאוד, ממש תחת לחץ אדיר. איני יודע מה קרה שם בבדיקה, הוא אמר שנכנסים המון טנקים והוא נסוג. אז כאן פשוט היה דבר אחד ויחיד לעשות: שאני אוטוס מרמפה ב' ואחכה להם בג'וחדר. **את עוזד המ"מ השארתי ב-ב' [עם בועז]** ואני אישית נעתי עם הטנק שלי בנסיעה מטורת עלי הכביש לעבר ג'וחדר.

תוך כדי נסיעה הסבירתי לגיק מה עליו לעשות כדי להשוו את הסורים. כדי שלא ינוע לאחרו כמו מטורף, נתתי לו כל פעם קו – לעשות בלילה, לעשות השהייה; מה שאנו חנו מכנים בשריון "השהיה איטית", "עקב על הקרקע", כל פעם עם חצי הכוח. את זה הוא עשה. לשמחתי, את זה הוא עשה ולא טס. איני יודע אם הוא ניהל שם אש, אבל טנק אחד שלו חוף פג' או פרט זחל ויעצר על הציר, ומה שקרה למעשה אני הספקתי להגיע לחניון עצמו [בג'וחדר] לפני שהם הגיעו לחניון. איך שנכנסתי לחניון, שהיא היעד [יעד העצירה] הבא – כי אני לא ידעת מה קורה והם היו במוגמות נסיגת אדרה – תיארתי לגיק [שלא הכיר את השטח] את מסלול התנועה שלו לעבר החניון: "עצים מימיין, עצים משמאל, מגיע לבביש, פונה 100 מ' ונכנס לחניון". פשוט הכרנו כל אבן בשטח. כינstyl לשם את כל האנשים.

בסק הכל היו תחת פיקודי באוthon השעה 10 טנקים – 8 בג'וחדר, כולל הטנק שלי; ו-2 ב-115 ברמפה ב'. בחניון היו לי 8 טנקים תקינים. כל האנשים שם היו "בעננים", והבעיה שלי אז הייתה לרשף אותם עם הקרקע, עם האויב, ולהכניס אותם לכושר פעילות תקין. כל שבעת הכוחות היו פשוט לחוצים ולא ידעו מה קורה איתם. [...] מהשלב הזה לא נכנסנו עוד לציר הנפט.

כאמור בשלב זהה היו לי 8 טנקים בחניון ו-2 ברמפה ב'. על הרמפה היה לחץ עצום, ואז ביקשתי תאורה. למעשה, שם עוזד תפס יווזמה. הבוחר פשוט היה אמיץ. הוא התקשר אליו וביקש תאורה ואני העברתי את הבקשה למג'יד. משום מה, הארטילריה שלנו חוריידה נפץ על עוזד ובועז, עד שהצלחנו להסיט אותם 600 מ' דרומה וביקשנו תאורה. אז הם הודיעו לנו שיש להם, אם איןני טועה, רק פג' תאורה אחד. הם ירו את פג' התאורה. אני לא זכר כמה זמן עבר, אבל אני משער ש-30 שניות זה הזמן הבינוני שלו. לאור התאורה ביצע עוזד ירי מהיר והשמיד 6 כלים עם התותחן הכי גרע ש היה לנו. 6 כלים הוא דפק אחד אחרי השני. עוזד בקמן היה אחת ההפתעות של הפלוגה. [לטענותו של עוזד ביום, התאורה אפשרה רק לזהות את החניון עצמו. תירי בוצע בעבר "עיני החתול" של הרק"ם הסורי. צ"ע].

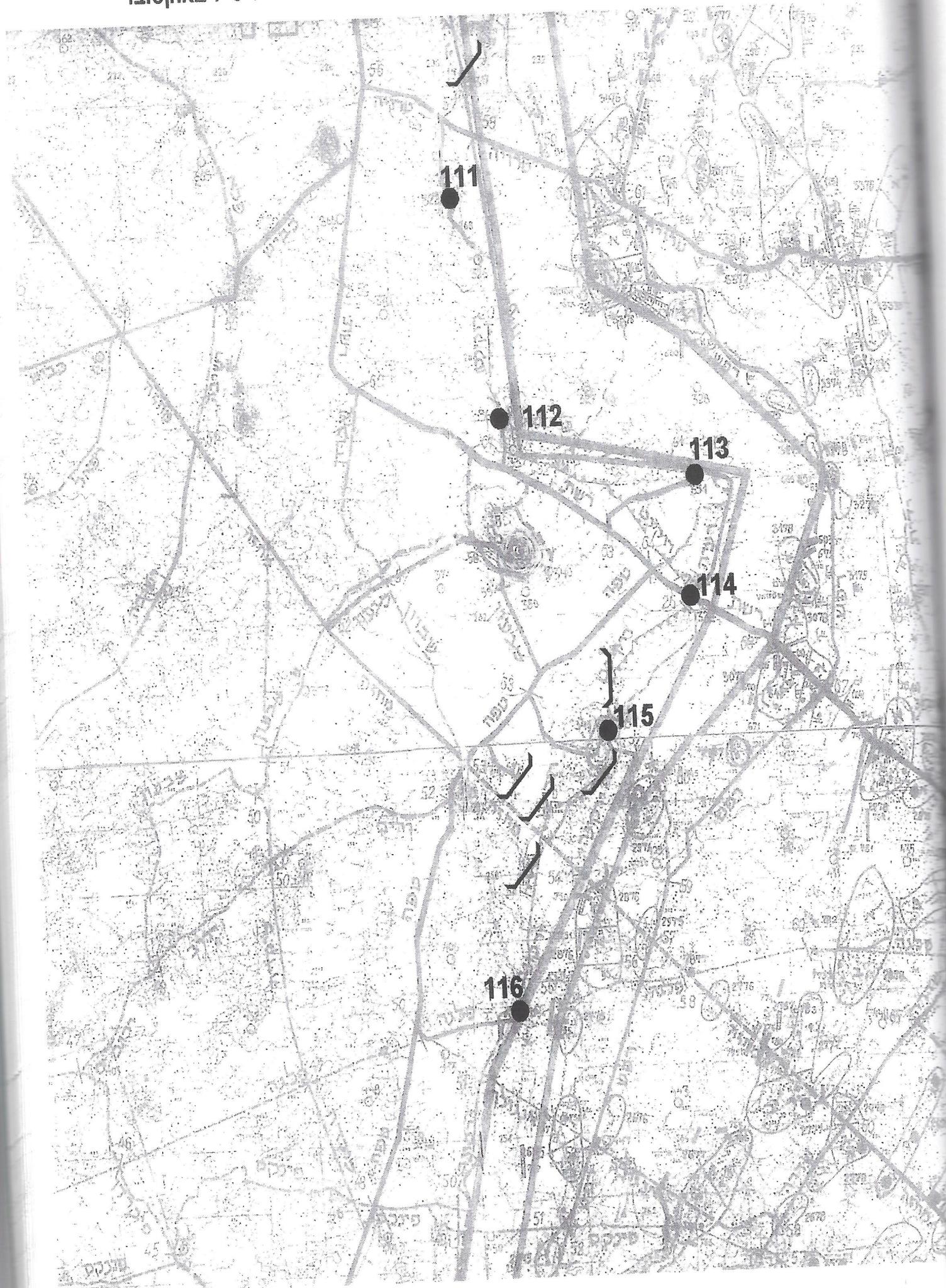
בעניין הפעלת הארטילריה. לפחות לא היה קש"א או קת"ק והתקשורת עם הארטילריה עברה ברשות "טופי" – רשות המבצעים החטיבתית. נראה כי התרגולם "קצין חש"ן מטווח" לא הייתה ידועה למפקדים שם. יתרה מזו, ניתן היה ליצור קשר ישיר בין יחידת האש למ"פ או למג'יד בראשת הגזרה והיה נחוץ ה"קצר" שבהערות התשדרות בראשות המבצעים החטיבתית. סוגיות המחסור בפגז' תאורה היא סוגיה נבדקה, שבאה על פתרונה רק לאחר מלחמת של"ג, עת צוידו הטנקים באמצעות ראיית לילה מושכללים בעלי טווח ארוך והוגדלו כמוניות תחמושת התאורה ביחידות האש (כולל במרגמות קצות הטעוה – עד 4,000 מ'. צ"ע).

בשלב הזה עוזד, המג'יד, נתן לי פקודה להוביל טנקים ואנשיים לאזור רמפה ב'. מ"פ ו', אבי, נהרג **ואינני יודע כמה** כלים נשארו לפלוגה ו'. עד כמה שידוע לי הרמפה המרכזית ב-115 לא הייתה מאושתת, ואז שלחתי לשם את ג'יק [סמי"פ ב/82] עם טנק נוסף. המצב הסופי היה: בرمפה א' של 115 [בחלקו הצפוני של המוצב] – עוזד בקמן עם עוד מ"מ של ג'יק [מפל' ב/82] ואולי עוד גור; בرمפה ב' של 115 – בועז תמיר עם ג'יק. בסך הכל 5 טנקים בגזרת 115. אני נשארתי בחניון, בסופו של דבר, עם 4 טנקים: הטנק שלי; טנק של סמי"פ ד/82; ועוד 2 גורמים, כל אחד מפלוגה אחרת [מפלוגות ב' ו-ד/82]. טנק אחד מה-5 שהיה לי, טנק של פלוגה ד/82 נתקע בחניון ולא היה מסוגל להמשיך בלחימה.

בקיצור, עוזד בקמן היה אחראי עד הבוקר על רמפה א', לא עזב אותה, דפק כלים ואנשיים. מרגע שעוזד עלה על 115 הוא לא עזב את הרמפה. רק לאחר שעה 10:00 הוא עזב לפי פקודה שלי.

למחרת לפנות בוקר נהרג ג'יק בرمפה ב'. פג' קטף אותו מהצריח. הטנק השני שלו לא נפגע. בועז **תמיר נפצע קל ופינה את עצמו עם הטנק לגייחדר. היה זה בין 10:00 ל-10:30. 28%** במישך הלילה עמדתי בצומת [בחניון סמוך לצומת]. המאמץ הסורי לא רוכז לכיוון הצומת. הסורים ניסו לעبور מצפון לנו באזורי רמפה ב' של 115. ראייתי כל הזמן את הכוח הזה ודיוחתי עליו. מבחינת ציר הנפט – היו ניסיונות סוריים, לא מוכזים להיכנס בציר, כל פעם 2-3 טנקים. אנחנו עמדנו בצומת בלי אורות ובלי שום דבר. הבעיה העיקרי הייתה לפגוע בטנק הראשון. המרחק מהחניון עד הצומת הוא 150-200 מ'. דפקנו את הטנק הראשון, והוא שימש לנו אבוקה. לאורה יכולנו להמשיך ולירות. מאותה שעה ועד הבוקר השארנו בצומת 19 כלים בוערים. 5 מתוכם היו נגמ"שים והשאר טנקים.[...]

תרשים 13 : מפת עזר למפקד לשפטות תМОנת המזב בחצוט ליל 6-7 באוקטובר

יום ראשון, 7 באוקטובר, משעות הבוקר

הבוקר תופס אותו במצב זה: האויב – מזרום, מאזור ח'אן אל-ג'וחדר, מהבתים באזורי הרכס של ג'וחדר, היו טנקים בסדר גודל של פלוגה בכל מקום: פלוגה בח'אן דרוםית לנו; פלוגה בג'וחדר הישנה; וציר הנפט עמוס לעייפה. עוד בקמן דיווח בבוקר שציר נוא-[רפיד] כולם שחור, וציר תסיל עד הגבול כולו שחור.

עד אור ראשון נדפקו 2 טנקים ברמפה בי ופונו לאחר. עוד ישב ברמפה אי עם 3 טנקים. בחניון היו ל 5 טנקים ורक 4 ירו. הטנק החמישי, כאמור, לא היה כשיר ותחרמשנו ממנו. בבוקר חרב אלינו דיזיטון עם 3 טנקים [לא ברור באיזו שעה חברה אלו המחלקה מפלוגה ז/74, הייתה ערווכה עם תחילת המלחמה סמוך למוצב 113. להערכתם, המחלקה הזו חברה לעוזי רק באשר נע לתל פרס, וזה היה אחרי 8 בבוקר. צ"ע].

עם אור ראשון, הייתה שאיפה לפתוח את העסק הזו [להילחם], אבל מסתבר שהיינו קצרים בחמושות וגם בנזלים. בלחת הקרב קשה לך להתעדכן במה שקרה. מה שהתרבר יותר מאוחר הוא שכאל האזרור כבר היה סגור מבחינתו ובגלל זה גם הדרגים לא הגיעו. הפינוי היחיד שאני יודע עליו, היה של אותם 4 הטנקים שליחתי לאחר. במשך הלילה אף kali לא חזר אחרוני, כי אכן באמת הגיעו דיווחים שהעסק הזו נסגר [כוונתו לציר הנפט מצפון-מערב לצומת ג'וחדר. צ"ע]. קצין הקשר הגודי היה באזור חישניה וייתר מאוחר נעלם לי מהאוזן. [קצין הקשר הגודי היה עם המג"ץ סמוך לו, מצפון לג'וחדר. "נעלם לי מהאוזן" משמעו תקשורת לקויה עם המג"ץ. צ"ע.]

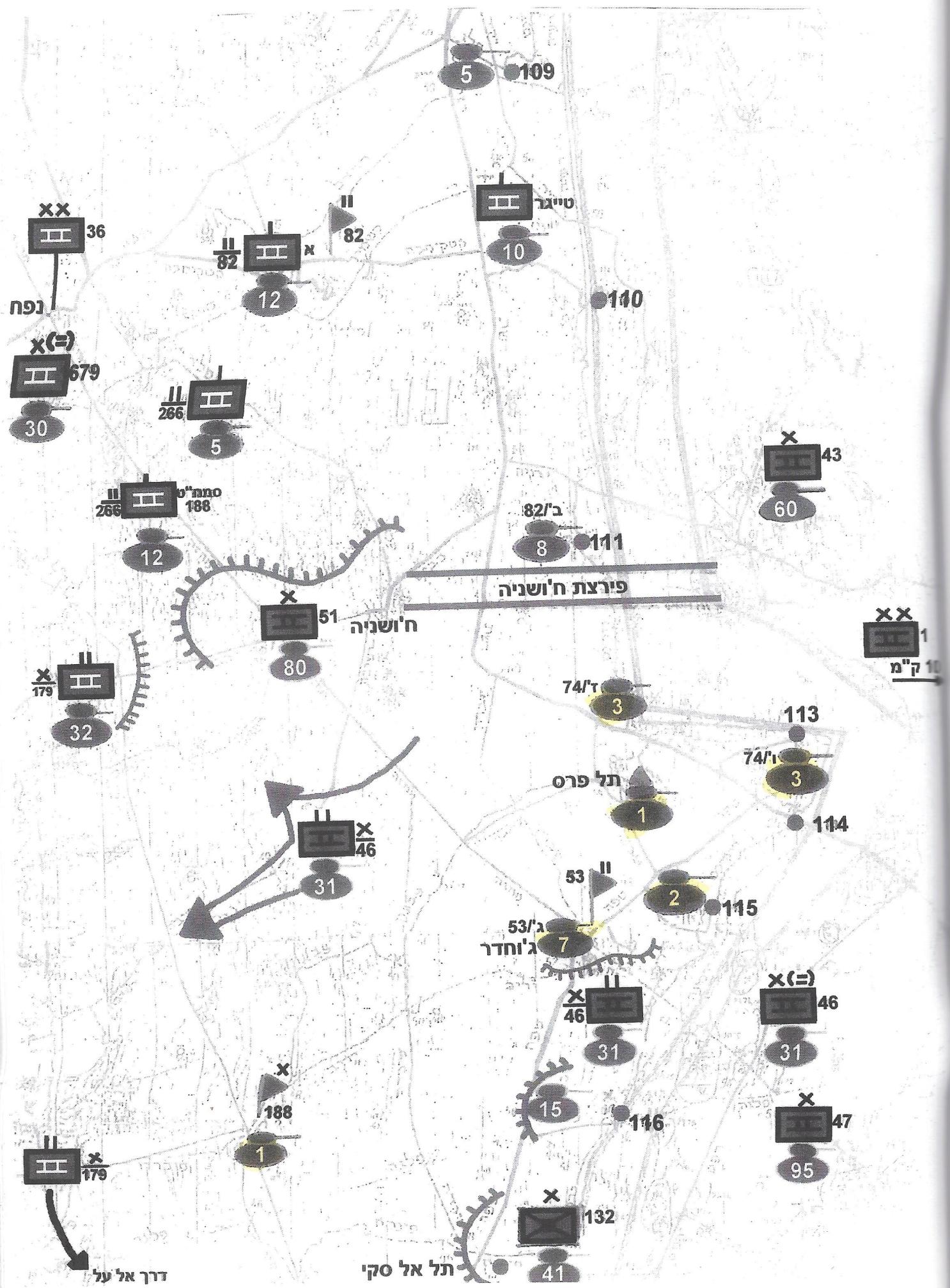
א. "קצרים בחמושות ובנזלים" – תקלת חמורה בתכנון התחזוקה, הפגעתה ברכזיות הלחימה!
ב. "בלחת הקרב קשה לך להתעדכן"? ! המפקץ, בכל הרמות חייב לעדכן את הרמה שמעליו, את זו שמתהתיו, ולהתעדכן באופן רצוף. זהו הבסיס להערכת המצב. אחרת, כל פקודה שיוציא לא תצליח. צ"ע.

מה שקרה עם אור ראשון, הוא שלפחות הייתה כוונה להתחילה לדפק, אבל מבחינות תנועות – לא היו מספיק כלים ולא מספיק תחמושת. עדין הייתה פקודה להישאר במקומות ולבלום. [עם אור ראשון עמדו תחת פיקודו של מ"פ ג', לדבריו, 8 (או 11) טנקים! צ"ע]. צרייך להבין שביום אי-אפשר היה לעשות את זה כמו בלילה. פשוט רואים אותו, קל יותר לטוח אותו, קל יותר לדפק אותו מכל הצדדים.

האש הארטילרית הסורית – בלילה, שום דבר. לא ירו, חוץ מ-120 מ"מ על החניון. בשעה 05:05 חילקתי: הסמ"פ של פלוגה ד' עם 2 טנקים לכיוון דרום – לכיוון הפלוגה [הסורית] שהייתה על מתחם ג'וחדר; ואני אישית ועוד טנק לכיוון ציר הנפט. התחלנו לנחל אש. הספקנו לדפק 2 כלים, ואז נדפק אחד מהטנקים שלנו כלפי דרום. הוא חטף פגז ח"ש מכיוון מזרח המט"ק נפצע, והוצאות קפץ ממנו כאחוז אמוך. ואז מה שקרה שם – נכנסנו בין המבנים. הייתה לנו בעיה רצינית: איך שלא הייתה עומדת, תמיד רואים אותו מכאן. הסברתי את המצב למג"ץ.

צרייך להבין, כל הכוחות המפונים וכל הכוחות – כולם היו בחניון. כאמור, היו ל 4 כוותים שנלחמו, ועוד, לפי הערכה שלי, 12-15 איש, חלקים פצועים. בשלב הזה לא היה בפלוגה אף הרוג.

תרשים 14: תמונה המצב בגזרה הדרומית בוקר 7 באוקטובר - בשעה 07:00

מי שנרג בלילה פונה לנחל גשור. ההרוג היחיד שהיה לי, היה בטנק הראשון שנפגע והתפנה לנוף כבר בהתחלה. הרוגים נוספים לא היו בפלוגה שלי ולא בכוחות שקיבלת ה-TPF. מסתבר שבשלב זה כל המערך בגזרה החל להתקומט. ככל הנראה עודד [המג'יד] קיבל אישור לרכז את כל מה שנשאר בגזרה הדורמית לתל פרס.

מתוך 5 הטנקים שהיו לי בתחילת הלילה נותרו לי בשעה זו רק 2 טנקים כשירים לתנועה וללחימה. 3 הטנקים האחרים היו כשירים לתנועה למורות שנפגעו: 1 - נפגע בתחילת הלילה, שמננו תחמשנו; 1 - נפגע מ-ח"ש בבוקר, אבל היה כשיר לתנועה; 1 - הטנק של סמ"פ ד' הייתה לו תקלת בקשר. הוא שמע אותו ולא היה יכול להסביר - פשוט עשה מה שאני עשית. כאשר קיבלתי את הפקודה לפנות אותם העלייתי את כל האנשים על 3 הכלים הפגועים ושלחתי את הכלים צפונה לכיוון נה"ל גשור. והראתו של המג'יד הייתה להתרכז שם ובאזור תל פרס. אני איתית עם הטנק הנוסף יצנחו על ציר "שברון", מזרחה לציר, על הגבעות כ-500 מ' מזרום

תאזרחים, ואבסטורי החנאה אבשורה בלאו זאנט אודר-ברגן פרינקל-קוזה בלאו אוד האיסקס

שבמבוקש צבו. הוא ננטט לאור המוצב ואני את אנשיו לתל פרס.

זה סקרה שהוא [עודד] סייר בתחילת מלא את הפקודה? הוא אמר שאין טעם לפנות בגלל שאין שם שום שום. אני אומר את זה מתוך ידיעת רשות [הקשר]. האם אתה יכול להוסיף לי משהו?

אתה יודע. יכול להיות שהמג'יד נתן לו פקודה, אבל לפי מצב האויב שהיה מולו עודד אמר שזה שום מודיעין, אין צורך לעשות את זה. הוא פינה את המוצב בערך בשעה 00:09. עודד פינה אחרון. אבד נסובתי בשעה 00:07 ועודד ב-00:08 או ב-08:30.

בשבשתו של עודד, הסירוב לפנות היה מושם שהפקודה באה מהמושב ולא מהמג'יד או המח"ט.

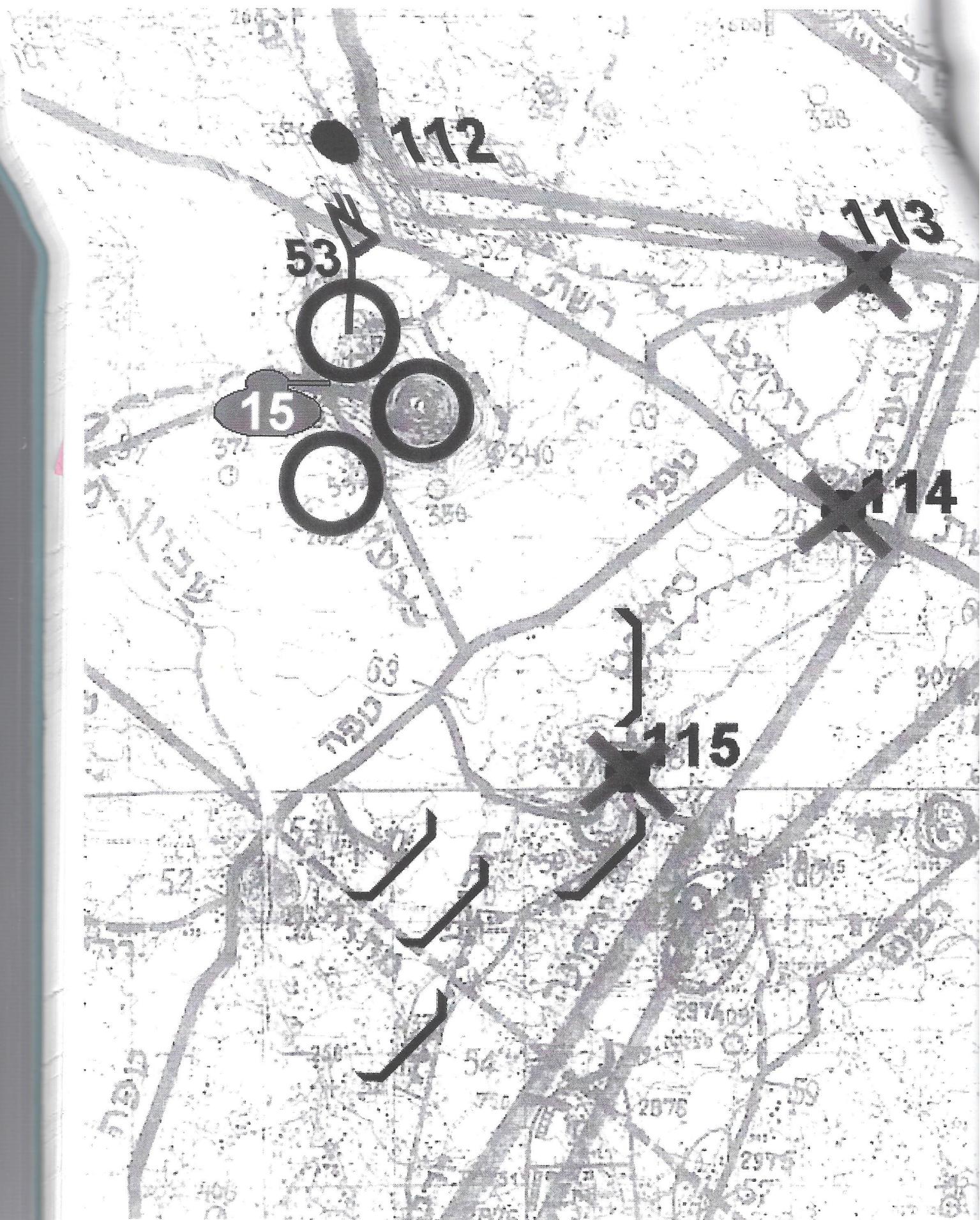
ביקום

בשלבי זהה פגיזה החזיר שארה בטלטלה טאייריך. מטהו אונסן קאנטן קאנטן אל-טאן
ב-אדרון. האכזרי ל-שאץ סעט לשלאה ב-כילט פשוט הם לא חזיר. השטוח שורץ כוחות סוריים.
בקמן קיבל פקודה לחזור עם גור ל-116. כאשר כל השטח שמדרונות לגיחדר היה "מושג"
סוריים. לא ניתן היה לבצע את ההוראה. צ"ע. ואז התנקזו לאזור נה"ל גשור - גשור
ז. כאן היו הכלים שלי ולכען הגיעו עוד כלים עם דודיסון ועוד כל מיני אנשים שאיןני
יכול להיות שאין אלה טנקים של גדור 82 או של פלוגה י או ז מגדור 74.

בערך בשעה 00:10 התלבזנו בנחל גשור. עודד אוץ היה באזור תל פרס ולי הוא אמר לאורגן את חסוך בהגנה היקפית באזור נה"ל גשור. זה היה עוד לפני שעלו על התל. ואז ארגנתי שם כל מיני
כוחות בכל מיני רשות - יצרתי שם מעין צמדים. כموון היה לי קל יותר לשלוט על הכוח שלי,
אבל לא היה לי עוד קשר עם כולם. היו הרבה כלים שהתחילה לפנות מהם את האנשים, ובתוך
נה"ל גשור נעשו פעולות להכשרה של טנקים. לי היו 6 טנקים כשירים, לא כולל טנק המג'יד. בסך
הכול התנקזו לנחל גשור 13 טנקים: עודד ארוז, המג'יד - 1 טנק; עוזי אוריאלי - 5 טנקים, מהם
רק 2 כשירים ללחימה; עודד בקמן - 3 טנקים; דודיסון - 3 טנקים; פלוגה ד' 82 - 1 טנק. זה שלא
נפגע במארב הסורי מדרום לגיחדר בערב הקודם.

[חסירה כאן המחלוקת של לחמן - מה' 1 מפל' ו-74/, שלא נפגעה כלל!!! צ"ע.]

תרשים 15 : ההייערכות בתל פרס ובנה"ל גשור

כאמור, קיבלתי הוראה מעודד, שהיה נראה בתל, לארגן הגנה היקפית באזור. היצבתי את דיזידסן עם הכוח שלו באזור סגול 340 או 350, ואת החבריה של מסביב לגשור הישנה. הסורים היו בכל האזור שמדרום-מזרחה לנו. הם התחלו לגלוש מ-115. אני מעריך שהיו שם כ-30 טנקים. לא נראה כלים אחרים. בשלב זהה לא היו נגמ"שים נושא טילים נ"ט. [...] הסורים ירו סאגרים ביום הראשון באזור הפריצה ובלילה לכיוון רמפה ב'. כשהייתי שם עברו טילים מעלה הראש.

כל הכוח היה צריך לעלות למחצבה. רק טנקים כשירים. בנח"ל גשור נשאר בועז תמיר עם כל מיני אנשים. גם הכוח של דיזידסן היה כאן. פה למעשה המג"ד חילק את הכוחות: כוח אחד של עוזי וכוח אחד של דני [?], בשתי רשותות פלוגתיות נפרדות ברשות הגודזית. ברגע שהמג"ד הורה לעלות למחצבה עם הכלים הכשירים הוא הורה לי אישית לעלות לתל מעלה. עלייתי עם טנק נוסף, עם הסמ"פ של פלוגה 82/, אינני זכר את שמו (הוא נהרג מאוחר יותר בתל יוסיפון עם דני ברקוביץ). עליינו שניינו על התל והמג"ד ריכז את שאר הכלים הכשירים במחצבה. אני חשב שדיזידסן לא היה במחצבה.

עד שעה 00:15 היו עוד אנשים וכליים בנח"ל גשור, כי שמעתי את בועז מדבר ממש. הוא היה שם עם הח"יר. בועז אמרנו ירד מהתנק אבל הוא דבר ממש. אני הייתי על התל עצמו בסביבות שעתיים וכאן למעשה לא התעסקתי הרבה עם המג"ד. כלומר, דיווחים למג"ד. מישחו קרא לי בקשר, אני אפילו לא זכר ממי זה, איזה 88 או 82 [קצין אג"ם של הפיקוד. צ"ע]. מסרנו לו דיווחים. דיווחתי על פריצה של כוחות סוריים. כל האזור מצפון לתל פרס בין סגול 328 לבין שער א-סינדיאן [מוצב 111] שרך כוחות סוריים. היה זה כבר בשעות הצהרים. מצפון לתל מרחב שבין סגול 360 לסלול 336 בין רשות 60 ל"רשות" 61, להערכתי עדמה שם חטיבה. פשוט עדמה ולא נעה. מצפון לתל פרס היו מספר צירי [נתיבין] כניסה שלהם. החטיבה עדמה, ודרגים שלהם המשיכו לרוח פנימה. נוסף לאלה היה אגד ארטילרי סורי פרוס למרחב שמצפון לתל פרס.

בסביבות השעה 00:13 הייתה חטיבה שחורה משחרור [עמוס כוחות]. פה [מדרום לתל] לא נכנסו. לא גדור. ציר "רשות" בשטחים היה שחור משחרור [עמוס כוחות]. פה [מדרום לתל] לא נכנסו.

אלדו :

הדיווחים של מוצב 114, שגרמו לפינוי כל המוצבים בקו, אמרו שיש כוח ענק על ציר "רשות" שנע לעברם. אחר כך נעלם הכוח פתאום והמוצבים פונו.

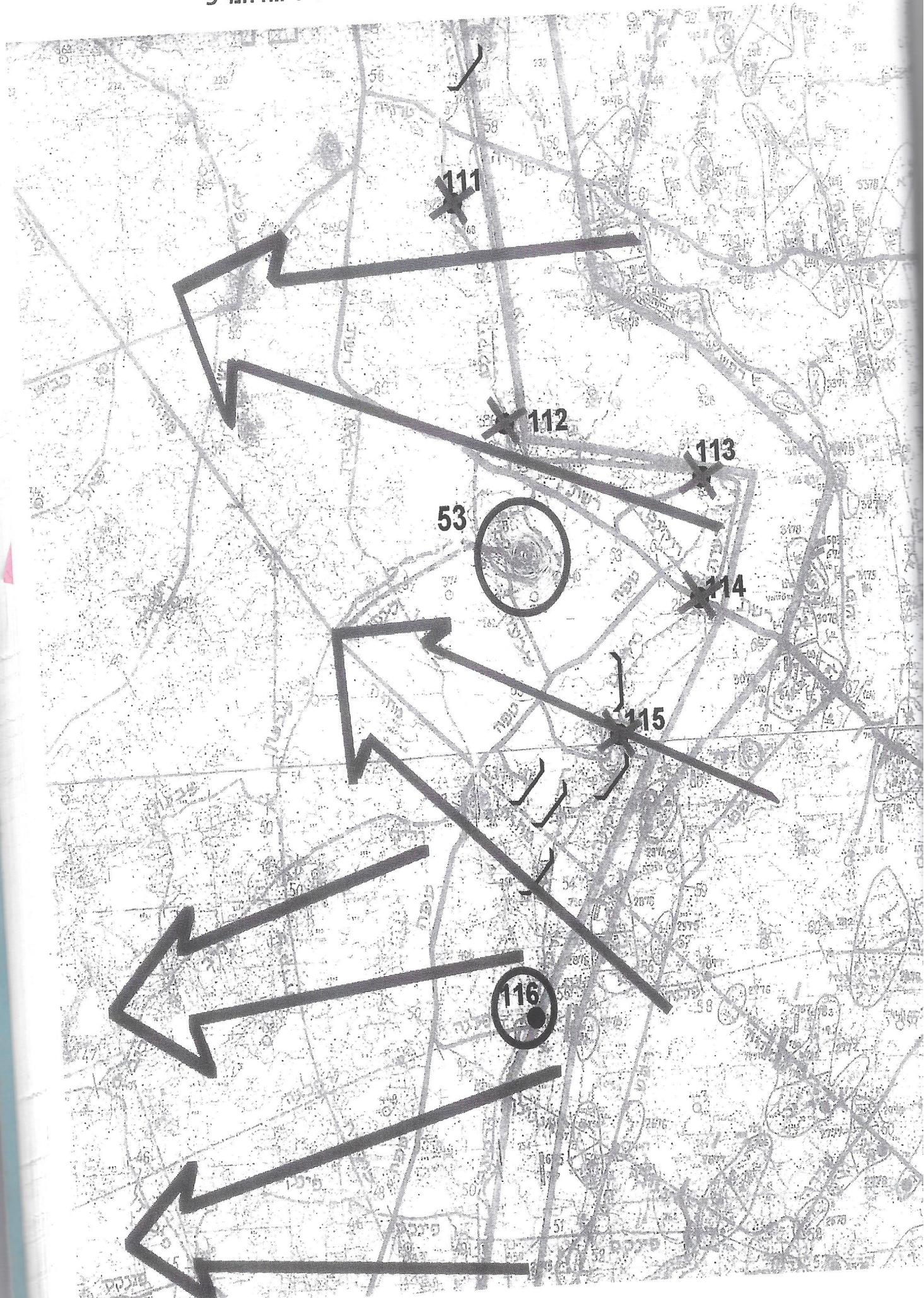
הסורים אמנסו הניעו כוחות רבים בציר נווא-רפיח (ציר "רשות") – את חטיבת הטנקים 47 – אבל הם לא נכנסו לשטחינו בצומת רפיח אלא פנו דרומה בדרך המוצבים הסורית ונכנסו בציר הנפט.

צ"ע

עווזי :

בציר הנפט התנועה הסורית הייתה הכח חלשה. בציר "פלגה" באזור צידא ואל-חנות ראיימי ריכזו כוחות ואני משוכנע שהייתה זו חטיבה. כל האזור היה מלא כוחות, שחזור משחרור. את כל הדיווחים האלה העברנו לבחור הנחמצד [לפיקוד. צ"ע].

תרשים 16 : תמונה מצב האויב בשעה 13:00 לפי דיווח המ"פ

על התל היה כוח חייר ומוצב היה עדיין מאושץ. אנחנו פשוט עמדנו בחוץ. על התל ירדה כל הארטילריה. עוד אמר לי לעלות למוצב ולהישאר שם. נשארתי, אני מעריך, שעה או שעה ועוד, מדףים סגורים, ישב ומדבר. ארטילריה אדירה. מזלו שעדנו בקצת הרחוק של התל, בתחתית התל, ואז קשה מאוד לפגוע שם.

בסביבות השעה 1 וחצי הורה לי עודד לרדת עם הטנק השני מהמושב ולהגיע למחצבה. ירדנו והטרפנו לכוח במחצבה. למעשה עד שעתה הערב לא שלטתי על הכוח ולא ידעתי מה קורה לכלים השונים. המג"ד והקמ"ץ, ספר, הציבו כל טנק בעמדתו. היה לי קשר עין עם עודד בקמן שהיה שם; עם סמ"פ ד' [שהיה] סמוך אליו במחצבה – כולם במעגל סביב המחצבה. חלק מהטנקים מוסרו בנחל ג' גשור עם בועז תמיר ודווידסון. מאוחר יותר התברר שהכוח של דווידסון דפק כל מיני דינמיים סורים שניסו לעלות על התל. זה מהקשר. אני לא ראיתי את זה, וזה לא זדים.

בשעה 20:15 הגיעו מכיוון מזרח הליקופטרים סורים לתקוף את התל. גילינו אותם כאשר עשו סבב כדי לנחות על התל. היו 4 הליקופטרים, אולי 6. אני ראיתי רק 4. הם עשו סיוב מעלה החלק הפנימי של התל – מצפון לכיוון מערב, ובאו כנראה לנחות לעלה. הם התגלו לי כשהיו מעלה הראש שבנה 100-150 מ'. הצלחנו לצפות בכל הליקופטר בפרק זמן שלא עלה עד דקה עד דקה וחצי.果然, הראשון נכנס אותנו להם, על השני כולם ירו כמו מטוטפים. כמה הופלו? עד היום זה לא יודע. אני אומר שניים – לא יותר. אחד ראייתי ואפילו הצלמתי לידי; ועוד אחד שחר"ה על תל פרס. שניים הפלנו, אף אחד לא הצליח לנחות על התל. בסך הכל ראיתי 4 ליקופטרים, שמתוכם אחד כבר "יעשן" מעלה בראשו שלו ואחר כך נפל; ואחד נוסף, כפי שהתרברר שהדיווחים של דווידסון בקשר.

אחרי שההליקופטרים האלה נגמרו, הורה לי המג"ד לעלות מיד לעלה [لتל עצמו]. עליינו, עודד ואני עם הטנקים והגענו לכינסה למוצב. בשלב זהה המקלע שלי לא היה תקין. הגענו עד שתחום של המכטש [בלוע ההר] – עודד ראשון ואני אחריו. לא ראיינו סורים לעלה. לא ראיתי אף שתק ו אף לא סורי אחד – לא ירינו אףilo כדור אחד. איך שהגענו למקום, עד לא הספכנו תחכמים, ואז עודד [המג"ד] נותן לנו פקודה: תרדו מיד מהתל. חיל-האוויר יורד על המקום! ירדו מתחכבה. ואז כל אנשי המוצב שם ירדו למיטה כמו זובבים. זה היה מחויה לא נעים. כולם ירדו מתחכבה.

זה היה לי קשה מאד לראות. אנחנו ירדו [מהתל] וחיל-האוויר לא ירד [עלינו]. עד היום אני חי בחרבשה שהטל הזה נעצב. המוצב נזב פשוט בלי שהתקיפו אותו. החיילים שהיו שם לא היו חסומים. זה היה תל תצפית. עזבו את התל. כל החיילים התרכזו במחצבה ובנה"ל גשור.

בסוף חשכה עודד קרא לי ואמר שעם אור אחרון אנחנו יורדים. אינני יודע אם קיבל אישור לכך. היה הוא היה שירודים. למעשה הייתה היחידה המ"פ היחידה שם. בועז תמיר היה עדיין בנחל גשור, בתחתית הכוח של דווידסון. שוחחתי עם המג"ד ועם הקמ"ץ וסוכם שאנו יורדים בציר פיקודו – ציומבה" [ציר פיקודו] הוא ציר מעלה גמלא, ותחילה בצומת מזרעת קווניטרה – ציר נחל. "ציומבה" הוא שם קוד של הציר המופיע במאפת קו"ח אחרת שבת השתמשו בחטיבה שליל לפני המלחמה. צ"ע גם מג"ד הסיווע [בן עמי כהן] היה שם [...].

עוד, למרות שהוא המג"ד, לא הכיר את השיטה. הוא היה בסך הכל חדש מג"ד ברמת הגולן. הקמ"ץ, היה חדשים ברמה וגם הוא לא הכיר את השיטה היטב. מי שהכיר את השיטה בלב סוב היה בועז תמיר, שלמעשה כבר הפסיק לתפקיד. הוא ישב שם עם האמבולנסים. אינני זכר

מתו נפצע. סוכם שאני מוביל. [לפי עוזד בקמן, המ"פ עוזי, שהוביל את הכוח, הכיר היבט את השטח. צ"ע].

הכוונה הייתה להגיע לציר הנפט ולנווע [מערבה] דרך השטח. ברגע שחוצים את ציר הנפט לא נעים על ציר כלשהו. הכוח התארגן בשירה. כל אנשי הח"ר עלו על הטנקים למעט הטנק שלי. ספריר, הקמ"ץ, עלה על הטנק שלי כאיש צוות חמישי, ולפני תחילת התנועה נכנס לטנק גם בווע תמייר, ישב עם הטעו-קשר בלי כובע ובלי כלום. ספריר איתי בצריח כשראשו בחוץ. ספריר עלה לטנק עם מפה. יותר מאוחר הסתבר שהמפה הוא הייתה "מפה לבנה" ולא מפת קוד. מכאן נבעה הטעות של ציר "צ'זומבה".

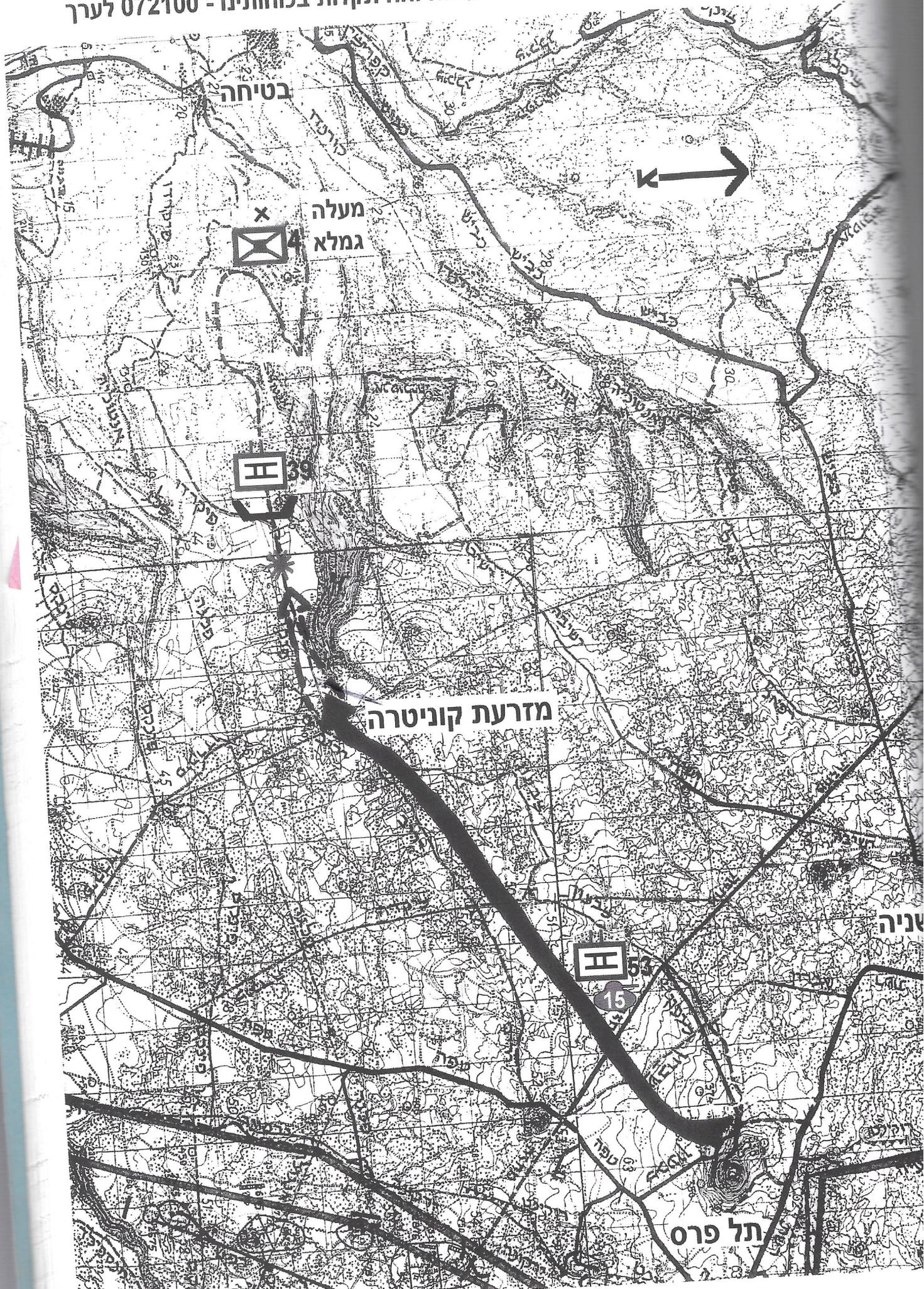
שיט הkode "צ'זומבה" אינו מופיע במפת kode המבצעית שהיתה בידי המפקדים בגזרה 53.
כאשר היה צורך ליצור חבירה עם גזרה 39 – גזרה המילואים של חטיבה 188 – שעלה בציר מעלה גמלא בשעות אחרי הצהרים ביום ראשון 7 באוקטובר, נאלץ הקמ"ץ לצין את מיקומו על ציר "צ'זומבה" – כך נראה הציר במפת kode התרגולית, בתרגיל החטיבתי האחרון שבו השתתף גם גזרה 39. צ"ע.

יצאנו לדרכ' שאני מוביל. בטנק השני היה עוזד בקמן ואחריו יתרת הטנקים: 6 טנקים היו שלי; 6 נוספים היו של דזידסון; ועוד טנק המג"ד. סך-הכל 13 טנקים, ועוד נגמ"ש BTR של הח"ר ואmbolans. כאשר ירדנו מן התל טנק המג"ד היה רביעי או חמישי בשירה, ואולי השלישי. עשינו סיבוב כדי לחבר לכוח של דזידסון למטה בנחל גשור. בסיבוב כאשר עליינו על הכביש טנק המג"ד פרס שרשורת. המג"ד ואנשי הצוות עזבו את הטנק ועלו על טנקים אחרים. לפחות لكمו איתם את המפות.

חברנו לדזידסון והמשכנו בתנועה. נסענו על ציר "צבעון", כל השירה [12 טנקים, נגמ"ש ואmbolans] על הציר עצמו. ההנעה של ההייה לנوع בלי אורות, ולא לפתוח באש. הייתה כבר חשכה. הסורים התחילו להרים תאורה. הם ידעו שאנו שוכנים נמצאים בתל ובאזור מחנה הנחל". במשך היום היו הסורים שולחים מדי פעם כלים שונים, מכיוון דרום, לראות מה קורה. כל פעם נדף להם כלי אחד או שניים והם נסוגו. כך זה עבד לסיירוגין במשך כל היום.

נסענו על ציר "צבעון" 12 טנקים נגמ"ש ואmbolans. המג"ד, לאחר שהטנק שלו פרס שרשורת, עלה על הטנק הרביעי או החמישי בשירה. הטעו-קשר שלו ישב על הצריח בחוץ עם כובע על הראש. ההתקלות הראשונה בכוח סורי הייתה סמוך לצומת "צבעון"- "מחזה". [במקום הזה הושמדה בלילה הקודם סוללת תומ"תים 155 מ"מ של בה"ד 9. מפקד הגזרה, בן עמי כהן, הייתה בתצפית בתל פרס נס בשירה. צ"ע]. הייתה לנו שדרה סורית שכלה 5-4 מושאיות ו-2 טנקים. הפקודה של המג"ד, הייתה לא לפתח באש בשום אופן. נסענו שם ב-WOT ב מהירות איטית, כדי לא להריעש, בלי אורות, בלי פתיחה באש. כולם היו שם בכוונות מרבית. אפילו אנשי הח"ר היו עם "עווזים" דרומיים. טנק סורי אחד קיבל אומץ ופתח עליינו באש. ירה פג' אחד, ולמרות שנאסר עליינו להшиб ירינו לעברם 7 פג'ים ופגנו בשני הטנקים. אז עברנו את ציר הנפט.

תרשים 17 : מסלול התנועה מטל פרֹס מערבה והרתקות בכוחותינו - 072100 לערך

נענו בשטח במקביל לציר "צבעון"-"ציקדזה", ומשם דרומה באמצעות השטח. לא הגענו לציר "פלגה". קילומטר צפונית לsegol 432 חתכנו בקו אלכסוני לכיוון דרום-מערב, לכיוון ציר "פיקרדו". עליינו על ציר "יריב" כ-200 מ' צפונית למפגש 47, מצפון לצומת. המשכו בתנועה מערבה על הציר ואז עליינו על "פיקרדו".

כאשר נענו על ציר "פיקרדו" נוצר קשר עם קצין הקשר החטיבתי, חנן [שורץ]. אני כמ"פ האזורי לרשտ הפלוגתית של "גלופה" ולרשտ הגודזיות. חנן נכנס לנואה לרשט הגודזיות והעביר אותנו לרשט החטיבתי "טופי", ואני תיווכתי ביןו לבין המג"ד. חנן שאל מה מיקומו וכמה כלים בשדרה. באותה השעה עליינו על ציר "פיקרדו" והקמ"ץ, ספר, שנע בטנק שלו, שהייתה בידו מפה לבנה" ללא סימן קודם, זיהה את מיקומו וודיעו לחנן שאנו נמצאים על ציר "צימבה". חדש לפני המלחמה נערכ באזרור תרגיל חטיבתי ובפתח הקוד שבח השתמשנו בתרגיל נקרא הציר שבו נענו עתה בשם הקוד "צימבה". ככל ידעו מה זה "צימבה", כולל קצין הקשר החטיבתי. ספר שלא הייתה בידו מפת הקוד של המלחמה, דיווח "צימבה" בהנחה שחנן יודע במה מדובר. כמו כן דיווח ספר שאנו נעים מערבה ולא פירט את מספר הכלים. לי היה ברור מהאזור לרשט שחנן הבין היכן אנו נמצאים.

המשך המשכו לנעו בצד ובאזור מפגש 45, קצת קדימה, זיהינו 2 טנקים. היו באזור המפגש ואיפלו מזרחית לו. זיהינו שלאה צלליות של "טירנים". ראיינו 2 טנקים. ספר דיווח אחוריות [למג"ד]. צ"ע]. הייתה הוראה לא לפתח באש.

קודם לכן, ברגע שדיווחנו לחנן שאנו נמצאים על ציר "צימבה", הוא אמר "רוות. אני אקשר אתכם עם הכוח שבא מולכם". זה היה כשלינו על "פיקרדו". ואז ברשת "טופי" עלה לי מה"ט 4, פFER, הוא קרא לעצמו "4 של דלאס". אולי לא היה זה פFER אלא וספי [יואב וספי, מג"ד 39, הגוז שליש של חטיבת 188, שעלה במעלה גמלא כבר בשעה 00:15 באותו היום והיה ערוץ מזרח למחרנה גמלא. צ"ע] היו אלה "שוטרים" ואחריהם "שרמנים". מהח"ט שאל אותו ברשת "טופי" [רשט המבצעים של חטיבת 188] "מה התדר שלך ומה שם הרשות?". מסרתי לו את שם הרשת "גלופה" ואת התדר. הוא אמר לי: "רוות. אני אתקשר אליך ברשת שלך עוד מעט".

שוב, ביחסו קשר! העברת תדר ברדיו באורך גלי היא עבירה חמורה, המUIDה על רמה>Ketzoutit la-Tekina. צ"ע.

המשך המשכו לנעו על הציר והיינו באזור מפגש 47, אולי 500 מ' מערבית ל-47 לפני שנוצר קשר עין עם כוח שמולנו]. ככלומר, חנן ידע שאנו פה והם שם. הם התקשרו אלינו מיד כשעברכנו. גמרתי עם ג', עברו 2 דקות אולי ברשת "טופי" [רשט המבצעים של חטיבת 188. צ"ע]. חנן קרא לי והוא היה אזנה גם ב"טופי" 39, ודיברנו על "טופי". לי היה ברור בתור מ"פ, בתור בן אדם שנוסף פה מי מדבר עם בחור שנouse מולוי, כי חנן אמר לי: אני מקשר אתכם עם החבירה שנמצאים מולך. ממשיכים לנוע. [וכאמור] קצת לפני מפגש 45 זיהינו 2 כלים שנמצאו כאן. [בחזיתו לכיוון מערב. דיווחתי למג"ד. עוד [ארז] אמר לי: "המתון, עצור, אל תפחה באש". הוא עצר אותנו ואמר: "תתפסו עמדות פה. עוד שמע גם הוא את כל הדיו-שיח עם וספי. ואז הוא פנה לחנן ברשת פי], מtopicious שאלת טנקים שלנו, וטען שיש 2 טנקים בחזית שלנו וביקש לדעת מי הם. הוא

[הן] התקשר שוב לוספי, ווספי עלה שוב על רשות "טופי" ולאחר שזיווחתי לו שוב על 2 הכלים שחויתנו, הוא אמר לי: "אליה לא שלי. המtan, אתקשר אליך ברשות עוד מעט". היה זה בשעה 8.30 בערך או 8.30, כי התיkalות הייתה בסביבות שעה 9.30 בערך.

שדיברנו ברשות "טופי" וספי אמר לי: "אני מיד עולה על הרשות שלך". השבתי: "אהלן וסלהן". חכינו שעה על "יריב" ועודד היה לחוץ. הוא אמר לי: "מה העניינים?" אמרתי לו: "צריך שתקשר!" מחייבים. חצי שעה עובה, והוא אמר לי: "סע. יש לך מג'יד מעל הראש!" שני הטנקים זו בראש אבו רוגם, כק"מ מדרום-מערב לsegol 113. 200 או 300 מי' פיקרדו". הכוח של וספי היה פרוס למשה באזור של גיז' 75 של היום. המשכנו לנעו מערבה ותשובתו של וספי התעכבה. עז על הציר מערבית למציג 45, כק"מ מערבית למציג יש מספר בתים ועצים. כאשר אתה יורך למטהה השטח מת לגביך ואז אתה עולה זהה קו רכס חזש - קו רכס בטוחה 300-400 מי' ממק', אולי פחות. היה לילה. איך שאני עולה על קו הרכס, ואני עתידי ראשון, "בוחתה" [כמויות] אDIRה של כלים.

ספר ואני אמרנו: "זה שלנו". דבר ראשון אמרנו: "זה שלנו. פרלמן עצור, סע אחרת!" זה מה שהספקתי להגיד ופג' חלול מהטנקים האלה עף ישר אליו. ספר נרגב במקום. אני בטעתי בצד ימין של הציר, ועודד אחורי, חצי שמאל, וגם הוא קנה קדימה. הפג' שפגע באזור צדיאה של המקלע המקביל לא חדר. כל הסילון ניתז לעלה. ספר ואני - שניינו היינו בחוץ. ספר נטף את כל הסילון ואני חטפתי רטייסים. אני היתי כמעט אותו שם. הספקתי להיכנס פנימה. [תמייר] התעורר פתאום מכל הרוש. הוא ישן כל השלב הזה. עקתי לו: "בouce יש כלים אלה, זה כלים שלנו! סע אחרת פרלמן!" עודד שעמד אחורי גם נסע [לאחר]. היה מין קוצר

ברגע שירו علينا פתח באש אחד מהטנקים שאחורי. ועודד בקמן נס אחורי, דקק את שניהם. אז עברתי לבouce תמייר את הכבע. אמרתי לו: "השניים ממולנו הם שלנו", זה. נסענו אחורי, נעמדנו. ואז ועודד ובouce המשיכו. אנשי החי"ר לא ירדו מהטנקים אף פעם. [אנשי החי"ר] דדו מהטנקים רק סמוך לצומת מזרעת קווניתה. אפשר שטעתו זו נובעת מכך שעל הטנק שלו, היה המוביל, לא עלו אנשי חי"ר. צ"ע. ברגע שנפצעתי איינני יודע מה היה עם אנשי החי"ר. הם טנקים שמולנו התקשרו ל"מוסקיטו" [ערוץ חירום חדש]. צ"ע. ואנחנו קראנו להם ב"טופי". רגע הפציעה איינני זכר דבר.

ץ' חירום חדש - בשמו בן הוא. הוא נועד לזיוהי כוח לא ידוע שניצב מולך. הפעלה לא נבונה לנהלי החברה בערוצ' זה עלולה לגרום אסון כדוגמת זה שארע כאן. חשוב שמקדי שניות ידברו זה עם الآخر שלא באמצעות מတוכלים. צ"ע

קטעים מעודתו של בועז תמיר, סמ"פ ג', מוגדר 53

(העדות נמסרה בחקירה قضائية שנערכ במחנה "סופה" ב-6 בנובמבר 1973.)
[ארcyon כה"ל, תיק חט' 188, 4688]

בשבת, בוקר يوم כיפור, קיבלנו הטרעה שעלול להיות דבר בנוסח יום קרב או מחתף קטן – לא מלחמה. ביום שישי בערב הייתה קבוצת פקודות ובה כל אחד מאיתנו בפלוגה, מ"פ, סמ"פ, קיבל כוח משימה, שתפקידו היה לחסום ציר מסויים ולמנוע את המחתף הזה.

בניגוד ל"קפיטל" [קוד לתוכנית הפעלה ב"ימי קרב". צ"ע.] הפעם היה ברור שאחננו לא נפתח באש, לא נחמס את העניין, אלא נחכה לתגובה שלהם או ליזמה שלהם וננסה לחסום את הצירם. המשימה שלי הייתה לבצע על חסימת ציר הנפט – או עדמות "קפיטל" 115 ג' י-ד'.

ההוראה הייתה להגיע לעמדות בミזה ומתחילה הפגזה ארטילרית, ועם מתן הוראה כל הכוח ישיב בחישניה מתרפרר ווז לעמדות שתוכננו מראש. אנחנו היינו בכוח העתודה [של הגזרן] שישב בחישניה. בשבת עשינו קבוצת סיור. עליתי עם מ"מ שלי ב-111 לעמדות פטROL והראתי לו את הנקודות. הוא היה מיועד לחסום בעמדות שונות בציר "דוואר".

בסביבות השעה 14:00 זה התחיל. למרות שהייתה הטרעה, לבבי זו הייתה הפתעה מוחלטת. היו נפילות בכוונה רצינית מאוד. הייתה הפגזה רצינית מאוד על אזור חישניה, ותוך שניות הגיעו יער של מטוסים שלהם – נראתה סוחווים. ואז קיבלנו את הפקודה, שהייתה מתוכננת מראש, לוז. כאן העסיק עבד עדין במסגרות של התכנון הראשוני, אני מיד זמתי עם הכוח שלי ורצנו ל-

115 ג' י-ד'. לפני כבר הגיעו לשם 3 טנקים של מחלקה מפלוגה ו' של ג'ודז 74. הם כבר עמדו שם מוכנים. אני נכנסתי לרשת שלהם, רישתנו והתחלנו לעבוד על הכוח שבחזיתנו. כאשר הגעתו לשם, ראשוני הטנקים הסוריים החלו להגיע לגזרה ולתפסו עדמות באזור ציר הנפט. זיהינו אותם. מאום לוקס ירו علينا שני מטחים של טילים. טנק נפגע, נראה אחד הטנקים של המחלקה מוגדור

74. לא שמתה לב מאייה כיון הוא נפגע. ואז הגיע כוח [סורי] של לפחות פלוגת טנקים או יותר. ראיינו 10 טנקים מתקדמים. הם הגיעו לטוחחים קרובים מאוד אלינו. כשהאני הגיעו לשטח כבר היו בטוחה 400-500 מ'. את הקרב הראשוני ניהלה המחלקה שישבה שם – ישבה בטוחה וניהלה קרב

בועז תמיר נכנס לציר הנפט עם טנק נוסף מהפלוגה. בסך הכל היו בציר הנפט 4 טנקים: 2 מפלוגה ו' 74 בפיקודו של סמ"פ ו' 1-2 מפלוגה ג' 53 בפיקודו של בועז, סמ"פ ג'. בטנק הגיעו של בועז היה אמרור להיות הקט"ק. אולם, כאשר החלה ההפגזה הסורית על חישניה והטנקים נעוuko "נשכח" הקט"ק שם והגיעו בטרם למפקחת החטיבה בונפה. צ"ע.

כאשר הגיעו לאזור, קשה היה להעריך את מספר הטנקים הסוריים שתקפו. כל האזור היה מכוסה אש ועשן. כתוצאה מההנחתה הארטילרית הכבודה ומלחופי האש הייתה שרפה נוראית – וזה היה אזור של קוצים. הכל היה שען. אני זיהיתי לפחות 15 טנקים נעים לכיוון שלנו – על ציר הנפט. הם רצו קידמה והמחלקה דפכה כ-3 טנקים. אני עמדתי עם עוד טנק מהפלוגה ודפכנו עוד טנקים שם. פגנו ברשונים והם המשיכו לנוע. פשוט עזבו את הטנקים אלה והמשיכו לנוע. אז המחלקה [של 74] נדפכה כולה. [...] כל טנק שנפגע התחיל לנוע אחרה. הטנק שעמד ליידי

יעיה ישירה, המפקד והטען-קשר נהרגו. שלחתי את אנשי הכוחות אחרת. ואז נשארכנו שם 2 חס המשיכו לנעו והגיעו לקרבות ממש של 200 מ'. [...]

ר, היינו 5-6 טנקים על תעלת הינט בעמדות מוכנות ג' ו-ד' – עדמות "קפיטל". [הטנק ה-6-
ן הקשייא שנכנס אף הוא לציר הנפט ולא חבר למג"ד 53 בעת התזוזה מח'ושניה. צ"ע.]
לאחר שהמחלקה מפלוגה ו' נפגעה] נפגע גם הטנק שלי ונותרנו שם 2 טנקים – שניים
ואז הם התקדמו שוב. 6-7 טנקים הורדנו להם עד שהתקדמו – מטווחים של 000-400-
אנק שהתקדם דפכנו אותו. והם הדפו את הטנק שנפגע והמשיכו להתקדם. בסך-הכל
הם שם 7-8 כלים אבל הם עקרו את הכלים הבוערים והמשיכו להתקדם. הקרב היה קרב
בחינתנו – חסימה. המגמה הייתה להשוו עד הסוף, עד הטנק האחרון, ולא לתת לכוח
בות. [...]

אה בגודן הייתה שם טנק נדף או לא כשיר אין טעם להתעקש – לנעו לאחרו, להתפנות
את אלה שנזפקו לגמרי ולא היו כשירים שלחתי אחריה ונשארתי עם עודד [בקמן] בטנק
בטנק שני. הוא החל לחשות לאחרו יחד איתי. ואז הוא קיבל פגיעה. נשארתי לבד, ואז
שנינו בבת אחת נפגענו. הייתה זו הפעם הראשונה שנפגעת. קיבלתי רסיסים בעיניים
בוד. [...] טנק שלהם פגע בי מ-300 מ' במקבעת התותח. המקלע נ"מ התפרק לגמרי והמשקפת
לא הייתה ציזוז, לא הייתה הגבהה, לא היה שום דבר, ואני רואה איך השהו – כל פעם
ישוטף את העיניים עם מים. כל חילופי האש האלה נמשכו שעות [...] חלטי
לנו לאחרו ואז ראו שהמצב אצלנו הוא די חמור. אז שיגרו את המ"פ שלי, עוזי, עם
זה (עודד היה שם). הם שיפרו אליו מ-115-1 מהמצב עצמו, שם היה חלש, לאזרר ציר הנפט.
נענו אחריה והשחינו, ועצרנו בערך ק"מ אחד מערבית [למרפות]. עוזי הגיע עם 7-8 טנקים.
קיבلت את הכוח שלי. אני ירדתי מהטנק שלי, שלחתי אותו עם הפצועים ועליתתי על טנק
ואז התחנו קרב שהיה די טוב – כמה שעות של קרב תנעה והשיה וכניתה, ואפלו הצלחנו
אותם אחריה. [...]

טנקים שלנו נפגעו מהחיפוי שלהם באום לוקס. ממש הם ירו טילי נ"ט בנוסף לירוי.
הטנק לידיו, לדוגמה, נפגע מירוי של טנק. [...] במהלך הקרב דיווחתי למ"פ על המצב;
ני גם שהכוח שלי נגמר למורי. אני מעריך שהדיווח הגיע גם למג"ד. ואז באמות קיבلت את
יעע של המ"פ שהגיע עם הכוח הנוסף. שט החזקנו לפחות 3 שעות ודפכנו די הרבה טנקים.
מה אני לא זוכר. [...]

ב הראשו נמשך שעה מכסים. הקרב השני התחיל לפני השעה 16:00 ומשך בערך שעה
שלב זהה בכל האזור הייתה שריפה אחת גדולה והיה קשה לוזהות טנקים שלהם מטווח
הכול היה שדה קוצים אחד גדול שבער. הטנקים עמדו בתוך אש – ירינו מתוך אש סביבנו,
ונספיק. ירינו על צלויות הטנקים שלהם – מטווח 800 היה קשה לוזהות וטם. [...] כל טנק
בשטח דפכנו אותו. היה לנו גם יתרון מסויים, כי נראה שהם לא הערכו שיש לנו כה מעט
אם. הם גם לא זיהו כמה טנקים יורים עליהם. [...]

נו שם לפחות 20 טנקים. היו שם הרבה צלויות. אני השמדתי 2 או 3 אבל לכוח הסורי
הרביה מאוד.

דוחה על כמות הטנקים הטוריים שהושמדו הוא בערבון מוגבל. עקב תנאי הראות הקשים ניתנים מר שבמהלך הקרב עד רדת החשכה נפלו לסורים כלי רכב רבים, בתוכם טנקים. אין כל דאות לגבי מספר הכלים שנפלו. צ"ע.

[...] בין גיחדר לתעלת הנ"ט יש [מבחן קרקעית] שני גלים – שני מגמות. אני חברתי לכוח [של צמ"פ] ברג החני. התקדםנו, שיפרנו מגמה קדימה. יש שם חורשה רצינית [مزוחית לגיחדר]; עתוי צביב לחורשה [מצפון לה] וטיפסטי קדימה ממש בטוח קרובה מאוד אליהם מהאגף. הם לא בבחינו بي. נכנסתי בין העצים ואז התחלנו לשפר מגמה אחת קדימה פנימה. עודד הצטרף אליו בשלב הזה, ואז התחלנו לזהות את הטג"שים מדורים 115-111 כשחם מנסים לגשר על התעלה נ"ט.

[...] בשלב הזה דפקנו שוב הרבה טנקים, כולל את טנקי הגישור ב-115-111. ואז, בשעה 16:30 בערך, הודיעו לנו שנכנסו אלינו כוח נוסף של חטיבת 7 – כוח נוסף שאנו מקבלים ת"פ. ואז התחיל הבדיקה הנוראי ביותר. דבר ראשון הם לא היו על התדרים שלנו; זרקו לנו אותם את התדרים בראשות ונכנסו. בשלב הראשון הם די לא נכנסו תחת פיקודנו. הם נכנסו, נעמדו עמדות ויזרו יפה מאד. ומה זיהו? את הטנקים שדקנו! חצי שעה עשו מטווה על כל הטנקים דפקנו. דפקו אותם עוז פעם. והיה קשה מאוד לעזר אותן. הם היו מאוד נלחבים בקרב – אי אפשר היה לעזר אותם בשום אופן. [...]

הגיעו איזה 9 טנקים. על כל הכוח פיקד המ"פ שלנו, עוזי. היו שם שני סמ"פים – משנה "דומם" ואפלוגה ב/82 בפיקודו של הסמ"פ, ג'ק; ו-4 טנקים מפלוגה ד/82 בפיקודו של הסמ"פ. צ"ע. משנה "בן" עם עוד שני קצינים. היו שם לפחות 6-7 טנקים.

נסיבות השעה 16:30 הוכפפו לפיקודו של מג"ד 53 7 טנקים מגדוד 82 של חטיבת 7: 3 טנקים ואפלוגה ב/82 בפיקודו של הסמ"פ, ג'ק; ו-4 טנקים מפלוגה ד/82 בפיקודו של הסמ"פ. צ"ע.

הייתה שם בעיה רצינית – הם הצליחו לא היו מוכנים להיכנס תחת פיקודנו. משנה "דומם" ומשנה "בן" המשיכו לחתור הוראות ועשו את המטווח עד שבסוף הם הרגו שבאותם הם סתם יורדים סתם מבזבזים פגיזים, ואז התחילו לקבל את המרות של המ"פ שלנו. [...]

ש בתויל תרגולות ברורות להכפתת כוח לאחר והפעלתו בתחום אחידותו של הכוח המתווגבר. נראה כי כאן הכל נשכח! איש הישר בעיניו יעשה. יש כאן אובדן שליטה מוחלט על כוחות ועל ניהול הקרב. כך לא עושים מלחמה. זה חוסר מקצועיות בסיסי! צ"ע.

בשלב הזה, בערך בשעה 17:00, דמוזמים, קיבלתי הוראה מהמג"ד לעזוב את המקום ולתפוס את גדרה 115 ב'. העמדה זו שולטת על כל האזור שמדרום ל-115 – על ציר הנפט ועל מוצב תל היריה. העמדה זו הייתה של מג"ד 53 אבל הוא לא היה בה. 115 ב' נמצא מדרום לתצפית האו"ם של 115. בשלב הזה עיקר התפקיד שלי היה להעביר דיווחים על כוחות מתוקדים ועל כל מה שקרה. [...] עלייתי ל-115 לבד. היתי צריך לעלות עם עוד טנק אבל הוא נתקע מבחינה אכנית. נראה לי שפרש זחל בגיחדר אבל איןני בטוח.

היתרון הגדול של העמדה זו שהוא צופה על כל סביבותיה [במיוחד על פתחת ציר הנפט – וזה]. [...] כל הזמן עבדתי עם המ"פ שלי. דיווחתי לו איזה כוחות נעים אליו, מה קורה ובכלל

לגביו כל הגזרה. ואז זיהיתי כוח סורי עצום בשתי העמדות שהייתי בהן קודם על ציר הנפט – המון כלי רכב ורכבים וחימר. מתחתי פרסו 2 טג'שים שאותם דפקנו כבר קודם. מהעמדה זו ירייתי על טנקים שניסו להתקרב אליו מזרחה מכיוון הגבול – לא כוח רציני.

ماוחר יותר, בתחילת הערב, ניסה טור רציני לחדר גם דרך 115 ב'. ראייתי כ-15 טנקים שהתחילה לrox לכיוון שלי. הייתה שם בלבד איז נתני שוב התרעעה למג"ד, ואז הוא כבר התחיל לשנות אליו כוח עם סמ"פ. לעומת, עוד 4 טנקים לסיוע. עד שהם הגיעו אליו דפקתי לסורים עוד 2 טנקים והכוח הזה נעצר. [...] כל העניין הזה עם חטיבה 7 שבכלל לא הכירה את הגזרה הזאת, אז הייתה בעיה לאורך כל הזמן – לקחת אותם לעמדות, להוציא אותם, להכניס אותם. לעומת, לפחות לבן מעמדה היה לכם קשה. [...]

בשלב מס' 5, היה כבר חזק מוחלט, שלו אליהם כל אחד לסייע לי. הטנק טעה ולא הגיע אליו. מאוחר יותר המ"פ שלח כל נסף – גם הוא טעה או נתקע. לא ברור מה קרה לו. בשלב הזה עד שהוא שלח אליו את הכוח הנוסף עט הסמ"פ ומ"מ 2 של[ן] עבר מתחתי כוח שלהם שמנה 10-15 טנקים. הכוח הסורי נע מתחתי ממש, באוצר המערכת וחזרו לשטח שלהם. הם נעצרו. 3 טנקים נשארו ממש 400 מ' ממנני ונערכו לחניוןليل. עם הטנק שלי בלבד לא היה טעם לירות עליהם ולהתגלות. החלטתי לקרוא לכוח נסף – 4-5 טנקים, נדף להם את החניון. ראייתי שהם נעים ממש 800 מ' מתחתי עם "עינוי חתול" ממש בזרחה ברורה מאוד. בקשתי ארטילריה, אז כל הארטילריה הגיעו אליו, לא אליהם – נפלה עלי. אני טיווחתי את הארטילריה. נתתי נ"צ מדויק מאוד, ונפלו עלי. אחרי זה, עם התקיונים, זה התחיל לעבוד יפה. טיווחתי אישית את הארטילריה. [...]

ואז הגיע מ"מ 2 [עודד בקמן] עם 4 טנקים, והיתה בעיה של תאורה. בקשו תאורה ובמשך זמן רב לא הייתה תאורה. כל כלי שלנו שהיה עולה למעלה הם היו אותנו יפה. ניסינו לירוט. אז איז שירינו עליהם היינו חייבים לירות מיד. איז אפשר היה לתקן [את הירין] כי הם ירו במטטה של 5-6 פגיזים בבת אחת, ופגעו מדויק מאוד ממש על הסוללה. מ"פ, אבי רוניס היה מהצד השני של 115, 115 א'. גם הוא בא לסייע לי לפגוע בחניון הזה שדף אותו כל הזמן. [...] בחניון הזה ראינו בדור 8 טנקים. היו שם גם כמה נגמ"שים, ונגמ"ש נושא טילים שפגענו בו.

אבי רוניס בא בלבד או עם עוד טנק. הוא עמד במעלה מעלי, באוצר המוצב עצמו. המוצב יושב על גבעה מעל 115 ב'. [...] הוא נעמד בכו ישר מעלי ולא זיהה את הטנקים שלהם. הם היו עם "עינוי חתול" והיה די קשה לזהות אותם בהתחלת החלטתי שאראה לו היכן העסק ונדף אותם ביחד. אז עלייתי למעלה [לעמדות ירין], ראייתי פגז אחד לעברם, וריסשתי את כל האוצר של החניון במקלע המכבייל. זה היה סיכון כי הם מיד הגיעו. חיכינו עוד שתי דקות וירינו עוד כמה פגיזים. לא זיהי אחריה כי רצתי שהוא זיהה אותם. חבל היה לעלות כמה פעמים. ואז הם הרביצו מטה רציני ואחד הפגיזים פגע בו [באבי רוניס], למורות שלא הגיעו עלי בכלל. הוא נהרג במקום. רצתי לקחת את 2 הטנקים שלו שנשארו. לא ידעתי כמה טנקים יש לו. קראתי להם בקשר, לא ענו. לא יודע מה קרה איתם.

אבי רוניס, היה היחיד ברמפה ב', במוצב 115. 10 הטנקים של פלוגה ו' היו פרוסים, עם תחילת המלחמה כלහן: מחלוקת 1 – 3 טנקים ב-114; מחלוקת 2 בפיקוד המ"מ נתוי לוי – 2 טנקים ב-115, ברמפה א' מוצפון למוצב, וטנק אחד עם סמ"פ ו' בגוזהר ובציר הנפט; מחלוקת 3 בפיקודו של יואב יקיר – 3 טנקים, במוצב 116. צ"ע.

כאשר הגיע אליו עוד עם 4 הטנקים העלייתי אותו אליו לעמזה – יש בה מקום לשני טנקים בלבד – ואת שאר הטנקים הורזתי למטה שיחסמו את הציר, שדרכו הסורים חזרו לשטח שלהם. [...] בחניון הסורים עשו חינה נוראית – שירים וריקודים ומורל פנטסטי היה שם. כשהם נעו בציר הנפט גם כן קרנבל שלם. כאשר נעה שיירה שלהם זיקוקים כל הזמן ומדי פעם מדים מודלים ומכבים אורות. [...] ואז קיבלתי אישור לתאורה. השעה הייתה 00:21-22:00.

הכוח הסורי שעלי מספר בוועץ היה כוח של חטיבת ח"ר 61 הסורית, שסייעתה את משימתה – גישור ובטחת המעבר על ציר הנפט. הסורים חזרו לשטחם והתרכזו באזור מעלה. לפי עדותו של עוזד בקמן, לא הייתה שם כל חינה או ריקודים. ראו גם עדותו של המ"פ עוזי אוריאלי. "רשומון" אופייני. צ"ע.

כשהגיעה התאורה פתחנו באש לעבר החניון. נתתי צורך כקה באמצעות החניון. דבר ייחיד שהליך לפי התורה. ירי מהיר מימין לשמאל של עוזד, ואני מצד שני. אני זפקתי שם 2 טנקים והוא דפק איזה 4-5 טנקים שלהם ואת גמ"ש הטילים. אגב, הם ירו כל הזמן תאורה וטילים לעבר הרמה 115 כי שבת היינו. אחד הטילים קצץ אנטנה. קיבלנו בסך הכל 2 דקוטות תאורה. היה שם מוצלח מאד, נדפקו להם 9-10 טנקים, ולאור המדורות האלה זפקנו עוד 4 טנקים שהיו קרובים אלינו בטוחה 300 מ'. למחמת הבוקר היה מפתיע לראות עד כמה היו הטנקים האלה קרובים אלינו. [...]

המ"פ שלי, עוזי אוריאלי לחם באזור גיחדר. אני הייתי סגן. הוא עמד שם עם 4 טנקים ודפק לסורים 3 טנקים מהכח שוחר על ציר הנפט. והייתה מין הרגשה, שהולך להסתויים עוד יום קרב. הם כבשו לנו, נכנסו, ועכשו הם מוציאים את כל המכוחות. באמת הם הוציאו את המכוחות להתארגנות מחדש והתקפה הרצינית התחלת רק ביום ראשון הבוקר. [...] ההבקעה הרצינית שלהם בגין הדרכומית הייתה זווואה ביום ראשון. התרשםתי כי העניין נגמר. חשבתי שבערב זהה אנחנו סוגרים עניין. לא הערכתי שיש מלחמה, בטוח לא בשלב הזה. [...]

עודד [בקמן] רץ כל פעם למקום מסוים. אגב, בהתחלה בשלב מסוים כאשר דיווחתי שהכוח הזה עבר ליידי, אז הוא בא אליו. היה אצל 2 דקוטות. אחרי זה שמעו שקורה משהו בציר הנפט זרקו אותו בחזרה לציר הנפט. [...]

יום ראשון 7 באוקטובר

בשעה 00:24 נהייה שקט, חוץ מכמה יציאות של פגזי תאורה ומרגמות ביןוניות מכיוון תל דהريا. חיכינו עד הבוקר באותו עמדות [ב-115]. [...] עם שחר הכנסתי 3 כלים. רציתי לשולח לשלוח ל-115- א' מעליי את הסמ"פ מ-7-, אבל הוא לא הכיר את העמדות א' שלחתי לשם את עודד [בקמן] עם 2 טנקים, ואת הסמ"פ [ג'יק] השarterti איתי ב-ב'. השלב הזה לגבי היה השלב הכי חמור. העמדה שבה עמדתי בנזיה לפני דרום, וכל הטנקים שלהם שנכנסו בלילה לכיוון ציר הנפט סמוך לרמפות ג' ו-ד', ריכוז רציני מאוד, היו בגוף ימין שלי ואין שום מחסה. אם הייתה עולה אפילו לנצח מיד 5-6 טנקים שלהם היו מכוונים רק לאזור שלי. כל ירי שלי היה גורם למיטה של כ-6 פגזים. ניסינו כמה פעמים לעלות לעודד ב-115 א'.

עודד בקמן: בבוקר הימי ב-115 א'. קשרו הראשון שליהם המוצב היה בבוקר. [...] ירדה עליי שם הפעם רצינית. בשלב הראשון כשלנסקה הארטילריה, עליו [לעמדות אש] ועשינו ירי מחלקתי. את שני הטנקים [שהיו בחזיותנו] דפכנו וירדנו.

המשך עדותו של בועז:

בוקר יום ראשון. שוב צפיתי על כל הגזרה. לא הייתה כל תנועה רצינית שלהם, למעט ריכוז הכוח הגדול שעמד בשטח [מדרום לרמפה ב'], סמוך לציר הנפט ולתעלת הנ"ט שם. צ"ע]. היו שם כמה עשרה טנקים. חלק מהם נדפכו על ידיינו ביום הקודם, בשבת, חלק מהם חדשים שעמדו על הסוללות של הרמפות ג' ו-ד' של ציר הנפט. 7 טנקים עמדו לכיוון שלי, לכיוון רמפה ב'. חוץ מזיה עמדו למיטה בחניון מתחתיי עוד כמה טנקים כאלה זיהיתי באופן ברור. הם הערכו, נראה לאחר הניסיון של הלילה, שהיה לנו שם כוח גדול. כל עלייה שלנו לעמלה גורה ירי מדויק שלהם, ממש מדויק, בגל הטווח הקצר.

از עליתי ראשון, ניסיתי לתפוס עמדה כדי לצפות על האזור. [...] עלייתי פעםיים וקיבلتני שתי פגיעות ישירות בטנק. דרך אגב כבר קודם לכך שהייתי ב-115 ג' קיבלתי שתי פגיעות: אחת באזור הצריח, ואחת למיטה בכנפיים. הפעם קיבלתי שתי פגיעות למעלה – כל האзор למעלה הפריסוקים מרוסק למורי. המשכתי ככה עם הטנק. בפעם השנייה שעלייתי עמד שוב מאחוריו הסמ"פ הזה מחתיבה 7, והחליטתי שמאחר שהטורים תופסים [ערוכים] בשני האגפים שלי, אני תופס [עמדה] עם החזית את [כלפי] אגן ימין [בין רמפה המג"ד לגיחדר. צ"ע], והוא עם החזית לכיוון [דרות]-مزורת. עליוינו שנינו לתצפית. הם לא ירו עלי. אז התחלתי לנחל אש עם ה-7 טנקים שעמדו מימין. לא רציתי להפנות גם אותו לכיוון הזה, כי אגן שמאל שלי היה חשוב מבי מזורת. אז הוא היה בחיפוי כלפי מזרח. דפכנו שם עוד טנק, וזה הם ירו עליוינו מטה ורציני. הסמ"פ קיבל פגעה ישירה בצריח ונחרג. בשלב הזה שוב כל התורומות קטנה של הטנק – כמה מטחים מכל הכווינים. אז שוב תפסתי קפל קרע כדי לצפות. עיקר העבודה שלי הייתה אולי לא לדפוק טנקים אלא לצפות על כל הגזרה ולזוזות. כל הזמן הייתה בקשר עם המג"ד. עבדתי קבוע עם המג"ד. מתחילת המלחמה לא עבדנו בפלוגה – מ"פ, סמ"פ, מ"מ"ט – אלא כבודות. כל כוח עשה את העבודה שלו בנפרד. אז כאן דיווחתי למג"ד דיווחים שוטפים על תנועת כוחות, על התארגנויות וצדומה. בעיקר כשביקשתי ארטילריה ומטוסים על החניון הגדול שלהם. [...]

לא קיבלתי דבר. עצמתי "ציפורים, ציפורים" – הגיעו מיגים! מאוחר יותר באמת הגיעו שני מטוסים לנו, צלפו פעםיים על החניון והסתלקו. שום דבר לא הגיע להם [לטורים] בכלל. עשו שני עפים זהו. המטוסים הגיעו כשעה לאחר שביקשתי זהה מהר, כי דברים אחרים שביקשתי לא הגיעו כלל. [...]

עמדתי שם כמה דקות עד שהחלתי קצת להתחזק וליראות עליהם. יריתי על עוד 2 טנקים, ואז הגיעו אוטו וקיבلتני פגעה ישירה בחוליות זהר רזרביות. שוב לא חזר, אבל ריסק את כל ההנע מהפנים מפצלים ורסיסים, והנרג נפצע. כל מערכת ההיגוי הלהקה. הטנק לא היה כשיר בכל מקרה. רציתי להישאר על הטנק, אי אפשר היה להזיז אותו. ואז הם התחללו ליראות כל הזמן על הטנק, כי זה היה גלו. פיניתי מיד את החזות החוצה, ואז הם דפכו אותו והוא התחליל בעור. רציתי לעبور לטנק של הסמ"פ שנחרג ולהמשיך לדמות. עליתי על הטנק אבל הקשר לא עבד שם. עלייתי שוב על הטנק שלי וביקשתי אישור מהמג"ד להתפנות ולפנות את הפצועים. להישאר שם לבדוק בלי קשר לא היה טעם. הם שלחו נגמ"ש עם טנק נוסף – זה של יונתן דיזציגון, הסמ"פ של פלוגה ז'/74. ביקשתי

שהטנק הזה יישאר ברמפה וימשיך לצפות, ואני עם הנהג שנפגע נפנה בטנק השני את הפצועים ואת ההרוגים. נכנסתי לתא הנהג של הטנק ונהגתי בו לכיוון רפיד לפנות את הפצועים לשם. [...]

על הפינוי הרפואי:

עוד לפני המלחמה הכניסו לפולוגה [לגדוד] 4 טנק פינוי – שרמןנים. אלה תמיד הפריעו לנו לעובד ולהסתובב. צחקונו ואמרנו "טנק פינוי" ואני אמרתי "חייב שישו". כשהגיעה המלחמה לא גויסו המילואים ו-4 טנקים שהרمان נשארו כל המלחמה בעילקה. את הטנקים אלה צריך היה לשולח לפנות פצועים לפני שהשתמשו בטנקים מבצעיים לצורך זה. במיוחד שכן מבצעי עמד מול 10-15 טנקים אויב. לכל טנק הייתה של טנק פינוי לא עבד וחבל.

הדבר היחיד זה היה הנגמ"שים. [...] היו לנו ארבעה הרוגים: אבי רונייס; הסמ"פ שהיה לידיו; שני המט"קים. כמעט כל המפקדים שהיו בכוח. בכלל לא הייתי מוכן לקבוע מותות. [...] שדוקטור יקבע. לא הייתי מוכן לקחת את האחוריות הזאת ולקבוע. למרות כל הסיכון העדפתני לפעמים לשולח טנק מבצעי אפילו בשבייל גוויות [ועל אחת כמה וכמה פצועים]. להוריד קצת מהכוח ולפנות ואולי להצליל חי אדם – וזה לא שינה הרבה מהמצב עצמו. היו מעט נגמ"שים. היו חיבורים חשובות עד שהגיעו נגמ"שים כלשהו. היה גרווע מאד.

ברפיד היה תאגיד' עם רופא של גודוד 5. [...] כאשר הרופא ראה אותי הוא אמר לי: שמעתי הקיפו אותנו, אנחנו צריכים לבזרוח עם כל הפצועים. אני צריך להסתתק מכאן מה שייתר מהרי". כלל הם היו שם בפניקה רצינית מאוד. החלטתי דבר ראשון להציב סביב לפצועים כמה גראוטאות לטנקים (תחמושת לא הייתה אז וההרגשה הייתה מחורבנת), ולהגן עליהם. נציג טנקים הגנה! הפצועים, נשים להם מין מארב כזה. אם יפרצו אלינו זו הייתה ההגנה היחידה של הפצועים. אפקד במקום היה סמ"פ מגודוד 50 ואני היה איש הקשר עם השריון. אני היה בטנק של אבי ייט שנפגע ב-115 שאט הקנה שלו נתן היה רק להנميد או להגביה – לא היה לי צידוד. טענתי בקנה וכיונתי את הטנק לכיוון ציר הכביש ואמרתי: "טנק שיתקרב מאוד, נדפק אותו". [...] אז פתאום 50-60 איש יצאו מהINCT והתחילו לרוץ על הכביש מעורבה בצורה צפופה ולא ורגנת. עלו והתחילה ברוחם ברגל. אמרתי להם: "רבותי עוד רגע מתחילה ארטילריה!" אמרו: בבלנו פקודה לבrhoח. פקודה – פקודה, אני לא האDEM שאمنع מהם לעשות כך. אבל אחרי מה זה הדוקטור תפס את האמבולנס עם כמה פצועים שהיו שם ו אמר: "אני נוסע עם הפצועים". יתתי לו: "אתה לא נוסע עם הפצועים, אתה הולך להתאבז. אתה מכיר את הדרך?" ואז טטתי לנסוע אליו. אני מכיר את הגורה היבט ואנווט. ישתי באمبולנס עם כל הפצועים צלנו לנסוע. ואז ראיינו שני טנקים سورיים מכוונים علينا מטוחה 300 מ'. הם כבר היו בפנים הדרך היורדת מטל פרס לציר הנפט. נראה אחד מהם היה דפוק, חיליל Sovi ישב בצריח וכל עליינו. סובבנו מיד. התקשרתי למג"ד שלנו ואמרתי שהפינוי היחיד מכאן יכול להיות ים. קיבלתי הוראה לחזור לבונקר ברפיד. הדוקטור ראה שאנו חוזרים ואז הוא הצרף. ישבנו כולם בתוך הבונקר ברפיד. השעה הייתה 30:11 בערך.

לב מאוחר יותר, כאשר החליטו על הפינוי וארגנו בגודוד את העניין, אז אני ארגנתי את ייט. ירדתי לתא את החבירה עם 3 הטנקים שלי, להעמיס אותם. [...] העמסנו את הפצועים נקדים. גודוד 50, איך שראו את הטנקים החבירה ברחו שם – כולם עלו על הטנקים. השairoו – מפות, מכשירי קשר, הכל. שוב נתתי הוראה – הטנקים לא זוזים עד שלא לוקחים הכל.

לרופא הורייתי לקחת אליו את שני תרמילי הציוד הרפואי – שני תרמילי התאגיד. לאחר ויכוח קצר הרופא העלה את שני התרמילים על הטנקים, אבל סירב להעלות את גוויות החללים על הטנקים. הוא השכיב את הפצועים. את הגופות לא היה מוכן לקחת בשום אופן. "תשאירו אותם, תשאירו אותם" וזרק אותם מהטנק. העלייתי אותםשוב בפקודה.

יום ראשון, 7 באוקטובר, בוקר – תחקיר עוד בקמן

בבוקר הינו ב-115 א'. בלילה הינו 3 טנקים ב-115 ב', עם שחר עברנו לא'. היה שקט חז' מהרעשות ארטילריות. בוועץ עמד לנוטש את 115 ב' עם משנה 7 שנרגע אחר-כך. היה שקט. כאן היה המקום היחיד שעבדתי עם החייר. לא רציתי להתגלות לתל דהרייה ואז לחייר יש שם שליטה על כל הפתחה למטה והם היו מדווחים לי על תנועות. היו שם 2 טנקים ואז עליינו לעמזה ובירוי מחלקה דפכנו את שני הנקים. אלה הדברים היחידים שהיו שם בשטח ונשארנו שם. המשכנו בתצפיות.

בערך בשעה 09:00, עוזי המ"פ התחיל לעזוב את ג'וחדר. הוא תפס רכס אחד אחרי ג'וחדר לכיוון רפיד, שלט על כל פתחת ג'וחדר וגם הגן על רפיד. בדיק באוטו הזמן זיהינו את כל התוור המשוריין הענק הזה, שגע מכיוון תל גיביה על ציר "רשות" לכיוון רפיד ומוצב 114. טור ענק שנמשך לאורך חמשה ק"מ. דיווחנו עליו. משומם מה – איני יודע מי נתן את ההוראה – התחילה שם [מאחור] בהלה נראית. פתאום החליטו לפנות את כל מוצבי החייר. לא הייתה אש על כל הגזרה חז' מהרעה דיא דיליה. היה ירי טנקים והסתערויות חייר על הגבעה של הא"ם של 115. הם נכנסו עם הנקים קדימה וירינו עליהם למטה. הם לא הצליחו לעלות שם. חז' מזה לא היו ניסיונות לכבות את המוצבים. אבל נראה שככל הפריצה הזאת גורמה למשיחו להחליט לפנות את המוצבים. [...] קיבלנו פקודה לפנות את המוצבים. הפקודה הגיע ממג"ד 50 דרכ' 10 שלנו [המג"ד] ודרכ' המ"פ. ואז נכנסנו מהעמדה עצמה, על הכביש, לתוך המוצב. השארתי 2 טנקים בחוץ ונכנסתי לחצר המוצב. היו שם 15-20 איש ביניהם רופא ומ"מ. חילקתי את האנשים על 3 הנקים ונענו לפיקודה לתל פרס. בוועץ כבר היה שם. זה היה בערך בשעה 00:11. מאוחר יותר עליינו למחצבה בתל פרס.

הדיוח של עוד על טור הרק"ם הגדול הועבר למג"ד 53, ונראה כי הועבר מהמושב גם לסמג"ד 50 שישב בתל פרס. הדיווחים מתל פרס הועברו ישירות למפקדת הפיקוד, שהייתה כבר בהדר בוגדה 36 בנפה. הטור המשוריין שנצפה היה, ככל הנראה, חטיבה מסוריינית 47 המטכ"לית הסורית, שהפעלה אז עבר הגזרה הדורומית של רמת הגולן, בעקבות הפעלה של דיביזיה 1 למרחב תל פרס-נפה. צ"ע.

כשלינו לעלה התבצרנו היקפית לכל הכוונים. הייתה לנו גם תצפית לשטח וגם לכיוון כודנה. ראיינו דרוםית ל-116 את כל הגזרה שם כולל ציר "פנס". בשלב מסוים קט"ק [סוריה] מתל כודנה זיהה אותנו והתחיל להוריד علينا ארטילריה. כך ישבנו משעה 00:12. [...]

בשעה 00:16 בערך הופיעו 6 מסוקים מי-6. הם סובבו את התל מסביב ניסו להוריד [להנחתת] את האנשים. הם נראה לא זיהו את הנקים – הם באו ממש קרוב לטנקים. מא"גיסט מרפיד הוריד אחד, גיגי אורן הוריד אחד ואני הורדתי אחד. [...] סך הכל הופלו 3 מסוקים ו-3 נוספים ברחו לצד השני של התל שלא נזהה אותם. [...] ספרתי בבירור 6 מסוקים. [...]

שלחתינו עם דווידסון, הסמ"פ של פלוגה ז' מגדרון 74 לירוט על ח"יר שעלו במדרון המזרחי של התל. ניגשנו מסביב לחלק המזרחי, כדי לירוט עליהם מלמעלה. בדיקת אוז המג"ד שלנו פחד שהם עלול לשלוח אותנו ואת עוזי [עודד] – 2 טנקים – מהמחצבה, שהיא יותר נזוכה, לעלות לתל לעליהם, למכתש, דרך הכביש. פחדנו שהם כבר למעלה, כי רואו שם אנשים שלהם ועוד, כי היו אנשים שלנו על התל עצמו. אני זכר שפחדנו שהتل כבר בידם והוציאנו רימונים, כי אתה נוסע ממש בכיביש צר. בכניסה לדסנו דודג' 400-D שהיה שם ועברנו משמאלו. נכנסנו פנימה ואיך שנכנסתי אתה רואה את המכתש, אני רואה בונקר משמאלי – עמדת שמאלית מתופצת, כאילו שהכנסתו בפנים מטען, ואנשים רצים באזור הימני. שם היה זחל נ"מ כזה 4 קנים. התחלנו לירוט עליהם. אחרי כמה צוראות התבגר שאלת אנשים שלנו. הפסיקו את האש. מזל שלא פגעו באף אחד. אמרנו להם לעבור אלינו שנוריד אותם למטה. הם לא עלו אלינו, הם ירדו למיטה בריצה.

כשעלינו למיטה השעה הייתה 00:16-30.

ויתר מאוחר אחורי שהח"יר נרים ירדו למיטה ירדנו גם אנחנו 2 הטנקים והמשכנו לעמוד במחצבה. [...] נשארנו עד שעה 00:18, עד שהחשים, אז ירדנו למיטה לרפיד [לא מדויק – הם ירדו לנחל גשור. צ"ע], העלינו את כולם אלינו והתחלנו בנסיגה.[...] בצומת ציר הנפט עם הכביש היורד מTEL פרט נתקלנו בחניוןليلת הסורים.[...] 4 חול"מים ו-2 טנקים. החלנו לעbor בשקט בעיות. עוזי עבר, אחורי אני עברתי טנק שני ושלישי. נראתה התותחן שם בטנק או המפקד הרגש בידו. מ-4 מ' ירה פג', פגע בטנק במתלה, כל המתלה התפרק. הטנק הזה חתך פגיעה מכמה טנקים. חתכנו את הגדר ובמהירות שברנו בתוך השטח הפתוח שם. הם ניסו לחפש אותנו עם פצצות תארה. כל פעם היינו מרבים מחרות. לא מצאו אותנו.

اللحيمة בצומת רפיד – קטיעות מתחקיר של אברהם לחמן, מ"מ 1 מפל' 1/74

[התקיר נערך במחנה "סופה", ב-6 בנובמבר 1973. ראה: ארכיון צה"ל תיק 4688-25]

ישבתי ב-114. אך שהתחילה ההפגזה הلاقתי לעמדות שלייד 114, מקום שאותו הייתי אמר שבחתי ב-114. עד שעה 00:17 לא היה שם שום דבר ולא ניסו להיכנס שם. מכיוון שראו שם [צפו] בראש פינה. עד שעה 00:17 לא היה שם שום דבר ולא שלחו אותו ל-113 ב'. היו [שם] כבר 3 טנקים את הכניסה [של הסורים] מאזור תל כודנה, אז שלחו אותו ל-113 ב'. היו [שם] כבר 3 טנקים שהגיעו מחושניה יחד עם דוד [הכוונה ל-3 הטנקים של פלוגה ז' בפיקודו של דווידסון. צ"ע]. עמדות 113 ב' הן עמדות "קפטל" והן נמצאות בדיקות מול הסוללה שמחברת בין תל כודנה ל-858-8. סמוך לתל אחמר אל-שאקי מטווחים של 3,000 מ' בערך עברו שיירה ונכנסה נראתה לכיוון ח'ושניה. השיירה עברה בדיקות מולנו בטווח של 3,000 מ'. ירינו עליהם. היה קשה לדפוק אותם. הם לא התייחסו אלינו ולא ירו علينا. וב-113 א' הם ירו לכיוון מוצב "הגדרות". אני הצלחתי לדפוק משאית וטנק, והגור שלishi שהיה במוצב "הגדרות" השמיד עוד 3 טנקים. היה זה בשעה 17:00, עד שהחשים. אחרי זה כבר לא היינו ייעלים. בלילה אי אפשר היה לירוט, והם בכלל לא הסתובבו באזור. נשארו שם 3 טנקים: דווידסון, מוטי (נמצא עכשו במחנה "ירדן") ועוד מ"מ

חד, ועוד טנק שליהם [סורי] שנשאר שם פגוע. ואני חזרתי לעמדות שלי ב-114. בסך הכל היינו 5 טנקים: 3 היו ב-113, ו-3 היו ב-114.

עד בשעה 00:17 הגיעו לצומת רפיד פלוגה ד' 82 המוקטנת (8 טנקים) בפיקודו של דני לויון. פלוגה שנשלחה לשם על ידי מג"ד 53 שהתחה באזור עד שעה 19:00 לערך ואחר כך הופעלה דיוון דרום למוצב 116. משעה 00:17 היו במרחוב המוצמצם של הצומת 14 טנקים! מעניין כיצד ידעו שתי המחלקות, שהיו אף הן שם, על נוכחותה של פלוגה ד' במקומות, ולהיפך. 14 טנקים, הם בחצי גדור, היו כוח רב ממשמעותי באותו תנאים של מחסור בטנקים בגזרות אחרות של דוד - ב-114, בציר הנפט וב-116 האם תמונות המצב בגדור ובחתיבתה הייתה מושבשת? צ"ע.

כנסתי לעמדות שלי ב-114 וכיביתי מנועים. בסביבות השעה 00:03 שמעתי רעם של "טירונים" בכוון האחורי שלי - מכיוון חישניה. נסעו לכיוון 114 על ציר "רשות". סובבתי את המחלקה, יתתי מארב לרוחב הכביש. הטנק הראשון, "טירן", נעצר ליד, 5 מטר מمنי. אני חשב שהוא בשי-An טנק שלו. רצה לשים פנס. הרבצתי בו ישר. חשבתי שהזה כוח רציני, כי שמעתי שם רעם צי [...] לא זיהיתי בדיק. הסתבר לי בסוף שהיו שם 2 כלים שלהם. טנק ראשון השמדתי - זה קרוב אליו, 5 מטר. הטנק השני ברח הצידה והסתתר בשדה ובלילה לא יכולתי לראותו. העמדתי את המחלקה מאחוריו הסוללה לצד הכביש וחיכיתי שייבאו עוד טנקים. על הבוקר צב זיהה לי את הטנק שהתחבא - השמדתי אותו. אחרי זה בא לי פתאום "טירן" נוסף מכיוון צוון שלי ברפיד - עוד טנק בודד שנגע בשטח. השמדתי אותו. [...]

חריזה התחליו לירוט עליי "סאגרים" ממוצב "הגדירות". נעמדתי מאחוריו הסוללה ואז שם פעם לא היו כוחות [?]. בשלב זה הכוח שהיה ב-113-, זה דזידסון ועוד מישחו הווער ונסע לא-הוא החליף שם את זה שהיה בתצפית. והשairoו בתצפית ב-113 טנק אחד לא תיקן. המצב כך: טנק אחד ב-113; אני עם 3 טנקים ב-114; דזידסון נע לתצפית ב-115 עם 2 טנקים. יבאות השעה 00:09-10:00 זיהינו תנועה עצומה על ציר "רשות" מכיוון מזרח. זיווחנו על זה, כי שזה מתקרב ישר ל-114. בסוף מתרבר שהם פנו שמאללה [דרומה] לכיוון 115.

זה זו חטיבת הטנקים 47 המטכ"לית הסורית, שנעה מכיוון נווא לעבר המערב בציר הנפט. תהה לשטחינו התעכבה עד השה 10:00,عقب תקיפות אויר מסיביות של חיל=האויר החל ראשון במרחוב תל פרס ודרומה. צ"ע.

די זה התחליו לפנות את כל מוצבי הח"יר. קיבלתי הוראה להיכנס ל-114 ולפנותו. את זה קיבלתி ממפקדת הח"יר [אחרי השעה 00:10]. נכנסנו למוצב, הם כבר היו בחוץ וחיכו לי. צי עם 3 הטנקים למוצב, כי חששתי מטלי נ"ט. הכנסתי 6 אנשים לכל טנק והבאתי אותם פרס. שם [במחצבה] התארגנו מסביב. מג"ד 53 היה למטה עם הקמבי"ץ שלו. הם ארגנו שם לנוסח ההגנה על התל.[...] שם נלחמנו עד הערב עד שהתפנינו.[...]

לקחי מפקדים שהשתתפו במערכה

בעז תמייר - לקחים ומוסקנות

சிதோனினு:

רצוי למתќון "משורר" (SLS) על הטנק, לפחות למפקד.

ערוץ חירום חשין לא עבד, וכתווצה מכך נכנסתי למארב של כוחותינו.

כאשר תוגברנו על-ידי חטיבת 7, הם לא ידעו את התודרים שלו, ולכן ירו זמן מסויים על טנקים שכבר נפגעו.

בإيمانונים יש לתרגל יותר מסלול טנק בוודד ולהקפיד על אימון מחלוקת. שימוש בדגלים לדעתם אינו נכון.

לא ביצענו שת"פ עם ח"יר.

לא השתמשנו במיסוך עצמי, וכן לא ראתה תותחינו נ"ט שלנו בפעולה.

המערך הרפואי עבד גרווע... לא היו טנקים פינוי.

דיב:

השתמש בעיקר בטילי נ"ט ו[יראה פגזי] ח"ש נפיץ.

הטנקים נעו כמו עדר צפוף, בכמויות עצומות ולא ירו בתנועה (נעו עם התותחים בשמיים).

על מתחקירות של סגן צביקה גרינגולץ' ("כוח צביקה"), שלחם בציר הנפט למרחב

תינו:

תא השתמשתי בדגלים ולא נזקמתי להם בשום שלב.

הייתה נטיה פסיכולוגית של הטנקים להצטופף.

המערך הרפואי לא עבד טוב ובליית ברירה הורודתי טנקים לאחר ע"ם לחץ פצועים.

דגמים, שימוש ותחזקה עבדו בסדר.

א השתמשתי בערזץ חירום חשין. חבירה עם כוחות ביצועי בראש חט' ועל-ידי ניצנוצים בא בעיות.

יסת הטנקים 505- מי' בין טנק לטנק. לא ירו בתנועה.

חול אש גרווע. פגיעות גרוועות. ירו מעט מאוד ביחס לכמות הטנקים שהייתה.

כעה התקפה מושלבת של טנקים וחרמ"ש.

סוד עשון יעיל מאד.

ראיתי חיללים נשברים או נוטשים.

מארב:

ניסיונות מתחקירים של סרן מאיר זמיר, מ"פ ט' ("טייגר") בגזרה 77 של חט' 7 -

ועזה בלילה: [הסורים] נראו נעים למגע עם אורות א"א+Aורות שיירה בשדרה או בכו יחידות – רצף כל על ציריים. ביום שבת בלילה הצבעו להם מארב בצר "רשות"- "קטקומבה" (באזרע "רשות 54-55) לכיוון דרום.

ב-30- טנק אובי נעו צפונה על הכביש בשדרה עם אורות א"א+Aורות שיירה. הטנק הראשון + נוספים הדליקו זר庫רי א"א של התותחן והאיירו (צוזדו) ימינה ושמאליה 180 מעלות. היו עד השדרה גם נגמ"שים – נראה כלי פיקוד. הכוונות לפתיחה באש הייתה גבוהה, כיוון שמיד ייבו באש תותחים ומקלעים.

טוחה 800 פתחנו באש והשמדנו את הטנק הראשון ומיד אח"כ הם התפרסו לשני צידי הכביש, מהם החל לנעו לכיוון כוחותינו קדימה תוך צידוד תותחים בתנועה, המפקדים עם ראש טנק אחד עבר בצד לטנק שלי וההתווכח שלו היה מצדד הצד, פגע בטנק שלי. לאחר זקלות לא כיבו אלה אורות א"א+Aורות השירה.

ז גם לא מנעו מלעבור ליד טנקים בוערים שלהם, דבר שהקל על איתורם והשמדתם. הכלים ארו ירו בצוורה לא מבקרת ולא תיקונים. לעומת, פגוע לפני הטנק שלי ולא בא פגוע נוסף, שלא שיניתי עמדה. בשלב זה עשית איגוף עם 4 טנקים מצפון לציר "רשות" והשמדנו את החות. הם לא הבחינו בשינוי מקוםנו.

זרת בבורק נעה הפלוגה במוגמות סריקה מערבה לכיוון קויניטה ונטקלנו ב-10- טנקים שעברו לכיוון קויניטה מהכוח של הלילה הקודם. הם התחבאו במחפורות של כלי ארטיליריה כך שלא הייתה להם אפשרות לירות...

ניתוח האירוע - עבודה עצמית

א. סכם בכתב, במשפט אחד, לפחות 10 דקות לתיאור הקרב על-ידי המ"פ. היה מוכן להציג אותם בדיון. יש להתבסס על עקרונות המלחמה ועל תורת הלוחמה.

ב. אתר בעדויות המצורפות אי התאמות בראיית תמונה המצב בין המ"פ, למג"ד, לסמי"פ ולשני המ"מים. ה"רשומון" בשדה הקרב הוא תוצאה של: מיקומו של המזוזה ותפקידו; הצלחה או כישלון בקרב (הסבירים ו"עיגול" או "סיבוב" פינוי זוויזות); יחסם בין-אישיים; מועד הדיווח.

ג. שני אירועים, במהלך הלחימה במרחב ג'וחדר, ביום הראשון ללחימה, נוצרו מצבים שבהם היו מג"ד 53 ומ"פ גי מסוגלים להשפיע על הלחימה לו פועל באורה שונה. אתר את שני אירועים ההסביר על המפה המצורפת כיצד היה פועל לו אתה במקום?

ה. סמן על גבי מפה את נקודות אי=ההתאמה שאיתרת והסביר.

ד. מtopic העדויות עלות מספר סוגיות הקשורות בלוגיסטיקה. היה מוכן להתייחס לנקודות:

- ג. הספקת התחמושת בקרב;
- ב. פינוי הנפגעים;
- א. פול ברק"ם פגוע.

פח:

עה להבנת ערכה ללימוד עצמי באמצעות מחשב

ו. ולימוד עצמי באמצעות המחשב של קרב ההגנה שהתנהל ברמת הגולן, במהלך צומת ר, במהלך 30 השעות הראשונות של מלחמת יום הכיפורים.

הניטות:

ז. לימד את הקרב מתוך התיאורים המוצגים לפניו על גבי המסך: בהתבסס על עדותו של מג"ד, עוזי אוריאלי, שאליה נוספו תרשימים, להבהת תמונות המצב בשלבים השונים של בתקד כל אלה שולבו הארונות לתמונה המצב, והערות תורתיות. וכן קטעי הקלטות של הקשר.

ח. הלימוד נדרש המפקד להגיב לשאלות המופיעות בתוך התיאורים, ולהיות מוכן להציג תוטם במסגרת הקבוצה כולה, בדיון שייערך לsicום הניטות.

יללת:

עוזי אוריאלי, מ"פ גי/53, שהוא הבסיס לניתוח;
מג"ד 53, המהווה מסגרת כוללת לקרבות בגזרה הדורמית;
בעז תמיר, סמי"פ גי/53;